

SUUNNISTUKSEN LAJISÄÄNNÖT 2015

Nämä suunnistuksen lajisäännöt ovat voimassa
1.9.2015 alkaen toistaiseksi

Julkaisija
Suomen Suunnistusliitto

Taitto
Petteri Palmi

A Määritelmät, oikeudet ja velvollisuudet

1	Yleinen säännöstö	7
1.1	Suunnistuksen perusluonne	7
1.2	Yleiset määritelmät	7
1.3	Sääntöjen säätäminen ja voimaansaattaminen	10
1.4	Sääntöjen soveltaminen	10
2	Perusoikeudet	11
2.1	Jäsenyys ja osanotto-oikeus	11
2.2	Edustus-oikeus	11
2.3	Järjestämisoikeus	12
2.4	Kilpailuaineiston hyödyntäminen	12
2.5	Maastossa liikkuminen	13
2.6	Urheilullinen tasapuolisuus	13
3	Suunnistajan velvollisuudet	13
3.1	Dopingvapaa suunnistus	13
3.2	Fair play	13
3.3	Ympäristö	14
3.4	Suunnistajan vastuu	14
3.5	Varusteet ja apuvälineet	14
3.6	Kielletyt alueet	15
3.7	Toiminta kilpailussa	15
3.8	Kilpailusuorituksen päätyminen	16
B Sääntöasioiden käsittely		
4	Sääntöryhmä	17
4.1	Kokoonpano ja tehtävät	17
4.2	Valmisteleva käsittely	17
4.3	Käsittely sääntöryhmässä	18
4.4	Rikkomusten luokittelu	18
4.5	Seuraamukset dopingrikkomuksesta	19
4.6	Seuraamukset muista sääntörikkomuksista	19
4.7	Seuraamusten voimaantulo	21
5	Muut toimivaltaa käyttävät tahot	22
5.1	Tuomarineuvosto	22
5.2	Kilpailunjohto	23
5.3	Kilpailunjohdon valtuuttamat henkilöt	23
5.4	Hallinnolliset toimeenpanot	23
6	Toiminta sääntörikkomustapauksissa	25
6.1	Rikkomusilmoitus	25
6.2	Rikkomusilmoituksen käsittely	25
6.3	Kilpailunjohdon päätös	25
6.4	Vastalause	26
6.5	Vastalauseen käsittely	26
6.6	Tuomarineuvoston päätös	26

6.7	Valitus.....	27
C Kilpailun perusteet		
7	Kilpailun edellytykset	28
7.1	Yleiset edellytykset.....	28
7.2	Ennakkoluvat	28
7.3	Kilpailun hakeminen	29
7.4	Kilpailukalenteri.....	29
7.5	Kilpailun peruuttaminen, keskeyttäminen ja siirtäminen	29
7.6	Kilpailun mitätöiminen ja uusiminen.....	30
8	Kilpailujen jaottelu	31
8.1	Kilpailulajit	31
8.2	Kilpailun taso	31
8.3	Kilpailumatkat.....	32
8.4	Ulkoiset olosuhteet	32
8.5	Suoritustapa	33
8.6	Lähtötapa	33
9	Sarjat	35
9.1	Jako sukupuolen ja iän mukaan.....	35
9.2	Jako taitotason mukaan	35
9.3	Jako muun perusteen mukaan	36
9.4	Sarjan jakaminen ja yhdistäminen.....	36
D Kilpailutekniikka, yleistä		
10	Kilpailun järjestäminen	37
10.1	Kilpailunjohto	37
10.2	Toimitsijat.....	37
10.3	Radanlaadinta.....	37
10.4	Leimausjärjestelmä	37
10.5	Kilpailukutsu	38
10.6	Ilmoittautuminen ja osanotto sarjoihin.....	39
10.7	Ilmoittautumisen purkaminen.....	39
10.8	Arvonta ja lähtöluettelo	40
10.9	Kilpailuohjeet.....	41
11	Kilpailun toteuttaminen	43
11.1	Huolto.....	43
11.2	Ratojen pituudet ja ohjeajat.....	43
11.3	Lähtökynnys, esilähtö ja lähtö	44
11.4	Rastit.....	45
11.5	Rastillakäynnin rekisteröinti	46
11.6	Viitoitukset ja pakolliset kulkureitit.....	47
11.7	Maali.....	48
11.8	Kilpailun päätyminen	48

12	Kartta	49
12.1	Kilpailukartta	49
12.2	Rastinmääritteet.....	49
12.3	Ratamerkinnot.....	50
13	Tulokset, palkinnot, tiedotus ja dokumentointi	52
13.1	Tulos ja sijoitus	52
13.2	Palkinnot.....	52
13.3	Mediapalvelut ja muu tiedotus	52
13.4	Dokumentointi	52
E Lajikohtaiset erityismääräykset		
14	Hiihtosuunnistus	54
14.1	Yleistä	54
14.2	Varusteet ja huolto.....	54
14.3	Kartta ja rastinmääritteet.....	54
14.4	Radat ja ohjeajat.....	54
14.5	Kilpailun toteutus	55
14.6	Liikennesäännöt	56
14.7	Peruutus ja poisjäänti.....	56
15	Pyöräsuunnistus.....	57
15.1	Yleistä	57
15.2	Polkupyörä, varusteet ja huolto	57
15.3	Kartta ja rastinmääritteet.....	57
15.4	Radat ja ohjeajat.....	58
15.5	Kilpailun toteutus	58
15.6	Liikennesäännöt	59
16	Tarkkuussuunnistus.....	60
16.1	Yleistä	60
16.2	Fair Play	60
16.3	Sarjat ja osanotto	60
16.4	Kartta, rata ja maastorajoitukset.....	61
16.5	Rastinmääritteet.....	61
16.6	Rastien rakenne ja varusteet.....	61
16.7	Kilpailukortti ja leimausvälineet	62
16.8	Aikarasti.....	62
16.9	Tulokset	63
17	Juontosuunnistus	64
17.1	Yleistä	64
17.2	Rastireittisuunnistus (RR)	64
17.3	Tukireittisuunnistus (TR)	64
17.4	Reittisuunnistus (R)	64

18	Sprinttisuunnistus	66
18.1	Yleistä	66
18.2	Kartta ja rastinmääritteet.....	66
18.3	Radat ja ohjeajat.....	68

F Mestaruuskilpailujen erityismääräykset

19	Suomen mestaruuskilpailut.....	69
19.1	Yleistä	69
19.2	Osallistuminen.....	69
19.3	Kilpailut ja kilpailusarjat	70
19.4	Ohjeajat	73
19.5	Ilmoittautuminen	75
19.6	Kilpailun toteutus	75
19.7	Mestaruusmitalit, plaketit ja palkinnot	76
19.8	Kilpailun siirtäminen ja uusiminen	76
20	Alueen mestaruuskilpailut.....	77
20.1	Yleistä	77
20.2	Osallistuminen.....	77
20.3	Ilmoittautuminen	77
20.4	Kilpailumuodot ja -sarjat	77
20.5	Rankikelpoisuus.....	77
20.6	Kilpailun uusiminen	77
20.7	Rikkomusilmoitus, vastalause ja valitus	77

Liitteet

Liite A	Antidopingsäännöstö	78
Liite B	SSL:n ja MKJ:n välinen sopimus	79
Liite C	Lisenssisopimus.....	82
Liite D	Suunnistuskilpailun valvontaohjeet	83

Suunnistuksen lajisäännöt

A Määritelmät, oikeudet ja velvollisuudet

1 Yleinen säännöstö

Suunnistus on urheilumuoto, jossa kilpailijan on omatoimisesti karttaa ja kompassia käyttäen kuljettava lähdöstä maaliin maastonkohtiin sijoitettujen rastien kautta kartan osoittamassa järjestyksessä.

Suunnistus on dopingvapaata urheilua, jossa noudatetaan eettisiä normeja ja kilpaillaan reilun pelin hengessä.

1.1 Suunnistuksen perusluonne

- 1.11 Suunnistustehtävä on voitava selvittää kilpailukartan, rastinmääritteiden ja kompassin avulla.
- 1.12 Suorituksen on koetettava kilpailijan etenemiskykyä ja -taitoa sekä suunnistustaitoja siten, että viimeksi mainittu muodostuu ratkaisevaksi.
- 1.13 Suunnistuskilpailu on järjestettävä ensisijaisesti metsäisessä ja kilpailijalle mahdollisimman vieraassa maastossa.

1.2 Yleiset määritelmät

1.21 Järjestöt

- 1.211 Suunnistusurheilun kansainvälistä toimintaa johtaa Kansainvälinen Suunnistusliitto - International Orienteering Federation (IOF).
- 1.212 Pohjoismaiden suunnistusliittojen yhteistyöelimenä toimii Pohjoismaiden Suunnistusneuvosto – Nordiskt Orienteringsråd (NORD).
- 1.213 Suomen Suunnistusliitto (liitto) toimii Suomessa järjestettävän suunnistustoiminnan ylimpänä valvojana ja ohjaajana.
- 1.214 Alueella tarkoitetaan liiton alueellista organisaatiota.
- 1.215 Seuralla tarkoitetaan liiton jäsenseuraa.
- 1.216 Järjestäjällä tarkoitetaan kilpailun järjestäjää, jona voi toimia seura, seurayhtymä, alue, liitto tai muu vastaava.
- 1.217 Sääntöryhmä (SR) on liittohallituksen asettama sääntöjen asiantuntijaelin, jonka kokoonpanosta ja työskentelytavoista säädetään kohdassa 4.
- 1.218 Tuomarineuvosto on kilpailukohtainen elin, jonka asettamisesta, kokoonpanosta ja työskentelytavoista säädetään kohdassa 5.

1.22 Henkilöt

- 1.221 Suunnistajalla tarkoitetaan seuran, alueen tai liiton toiminnassa mukana olevaa henkilöä tehtävän tasosta tai suoritusvaiheesta riippumatta. Kun kyseessä on kilpaileminen tai siihen valmistautuminen, suunnistajasta voidaan käyttää nimitystä urheilija.
- 1.222 Kilpailijalla tarkoitetaan suunnistuskilpailuun ilmoittautunutta suunnistajaa ilmoittautumishetkestä kilpailun tekniseen päättymiseen asti (katso 1.237).

-
- 1.223 Kilpasuunnistajalla tarkoitetaan suunnistajaa, joka on solminut lisenssisopimuksen (katso 1.247 ja 2.13) liiton kanssa. Muista suunnistajista kuin kilpasuunnistajista käytetään nimitystä harrastesuunnistaja. Harrastesuunnistajan ei tarvitse olla minkään seuran jäsen.
  - 1.224 Edustussuunnistajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on solminut kohdan 1.246 mukaisen sopimuksen.
  - 1.225 Urheilijan tukihenkilöllä tarkoitetaan valmentajaa, ohjaajaa, manageria, kilpailujoukkueen huoltohenkilöä sekä terveydenhuolto- tai ensiapuhenkilöä, joka tekee yhteistyötä urheilijan kanssa tai hoitaa häntä.
  - 1.226 Toimitsijalla tarkoitetaan kilpailun järjestämiseen osallistuvaa, kilpailun johdon nimeämää henkilöä. Toimitsija voi myös olla kohdan 1.225 tarkoittama tukihenkilö.
  - 1.227 Kilpailun seuraajalla tarkoitetaan yleisönä, kutsuvieraana tai mediapalvelujen piirissä toimivia henkilöitä.
  - 1.228 Paikallisella asukkaalla tarkoitetaan maanomistajaa, kilpailualueen oikeudenhaltijaa tai kilpailualueella pysyvästi tai tilapäisesti asuvaa henkilöä.
  - 1.23 Suunnistustapahtumat
    - 1.231 Suomessa kilpailukausi on 12 kuukautta. Suunnistuksen, pyöräsuunnistuksen ja tarkkuussuunnistuksen kilpailukausi on kalenterivuosi. Hiihtosuunnistuksen kilpailukausi on 1.11.–31.10.
    - 1.232 Eri liikkumistavan mukaan määräytyvät kilpailumuodot katsotaan eri lajeiksi (katso 8.1).
    - 1.233 Arvokilpailu on kilpailu, jonka järjestäjä on tehnyt järjestämissopimuksen (katso 1.245) liiton kanssa. Muissakin arvokilpailuissa kuin Suomen mestaruuskilpailuissa voidaan soveltuvin osin noudattaa SM-kilpailuja koskevia erikoissäännöksiä (katso 19).
    - 1.234 Yleisiä kilpailuja ovat kansalliset ja alueelliset kilpailut, jotka ovat luvanvaraisia. Luvan myöntää järjestäjän hakemuksesta (katso 7.3) liitto tai alue.
    - 1.235 Yleisessä kilpailussa voidaan järjestää sekä kilpasarjoja että kuntosarjoja (harrastesuunnistusta).
    - 1.236 Paikallinen kilpailu on muu kuin kohdissa 1.233 ja 1.234 mainittu kilpailu.
    - 1.237 Suunnistuskilpailu on muodollisesti käynnissä opasteiden paikalleasettamishetkestä kilpailun tekniseen päättymiseen asti. Kilpailu päättyy teknisesti, kun maali suljetaan.
  - 1.24 Sopimukset
    - 1.241 Suomen Suunnistusliitto on sitoutunut noudattamaan Maailman Antidopingtoimiston (WADA) antidopingsäännöstöä (WADC) ja siihen nojautuvia, voimassa olevia Kansainvälisen Olympiakomitean antidopingsääntöjä, IOF:n antidopingsääntöjä ja Suomen Antidopingtoimikunnan (ADT) Suomen antidopingsäännöstöä sekä täydentävää WADA:n luetteloa kielletyistä ja sallituista lää-

keaineista ja menetelmistä. Nämä muodostavat SSL:n antidopingsäännösten (katso liite A). Dopingista suunnistuksessa säädetään kohdassa 3.1.

- 1.242 Liiton ja Metsästäjien Keskusjärjestön välillä on sopimus (katso liite B).
- 1.243 Sopimukset paikallisten asukkaiden kanssa ovat järjestäjän sekä maanomistajien, oikeuden haltijoiden (esimerkki: metsästysseuran haltijat, tiekunnat), luonnonsuojelujärjestöjen ja muiden osallisten välinen sopimus, jolla taataan kilpailun läpivieminen loukkaamatta minkään osapuolen etuja. Sopimukset on pyrittävä tekemään kirjallisina (katso 7.2).
- 1.244 Järjestämislupa on luvan myöntäjän ja järjestäjän välinen sitoumus, jolla luvan myöntäjä sitoutuu julkaisemaan kilpailupäivämäärän (katso 7.4), kilpailukutsun (katso 10.5) ja kilpailun tulokset (katso 13.41) siitä erikseen säädetyin ehdoin. Järjestäjä sitoutuu järjestämään luvassa mainitun suunnistuskilpailun suunnistuksen lajisääntöjä sekä niiden pohjalta annettuja ohjeita noudattaen (katso 1.34).
- 1.245 Järjestämissopimus on liiton ja järjestäjän välinen sopimus, joka laaditaan arvokilpailuja järjestettäessä tai kun järjestäjä ei ole liiton jäsen. Sopimus solmitaan kaikissa liiton myöntämissä mestaruuskilpailuissa (katso 8.24) ja kansainvälisissä arvokilpailuissa (katso 1.233 ja 8.24) sekä niissä kansallisissa kilpailuissa (katso 8.223), joissa sopimuksen katsotaan olevan tarpeen.
- 1.246 Urheilijan valmennustukisopimus on liiton ja liiton valmennus(edustus)ryhmään valitun kilpasuunnistajan välinen sopimus, jolla säädetään valmennusryhmään kuulumisesta johtuvia velvoitteita ja oikeuksia. Sopimuksen tehnyt henkilö ilmoitetaan liiton toimesta antidopingsäännösten tarkoittamaan testipooliin.
- 1.247 Lisenssi on liiton ja suunnistajan välinen sopimus, jolla säädetään sopijapuolten oikeuksista ja velvoitteista toisiaan kohtaan (katso liite C). Sopimuksella suunnistaja sitoutuu noudattamaan lajisääntöjä. Sopimus astuu voimaan, kun suunnistaja maksaa lisenssimaksun, ja se on määräaikainen. Nuorten suunnistajien Nuori Suunta-kortti rinnastetaan lajisäännöissä lisenssiin.
- 1.248 Kilpailuun ilmoittautuminen (katso 10.61) on järjestäjän sekä kilpailijan ja hänen seuransa välinen sopimus, jolla järjestäjä sitoutuu tarjoamaan kilpailijalle kohtien 7-13 (14-20) mukaisen kilpailun ja jolla kilpailija sitoutuu noudattamaan suunnistuksen lajisääntöjä ja kilpailuohjeita (katso 10.9) sekä kilpailija tai kilpailijan seura, sen mukaan kumpi on tehnyt ilmoittautumisen järjestäjälle, maksamaan osanottomaksun. Kilpailija sitoutuu samalla siihen, että hänen kilpailuun liittyvät tietonsa (esimerkki: nimi ja lisenssinumero) saa julkaista kilpailuun liittyvissä materiaaleissa (esimerkki: lähtö- ja tuloluettelot). Sopimuksen purkamisesta on säädetty kohdissa 7.5 ja 10.7.

- 1.249 Farmisopimus on enintään kolmen saman alueen (katso 1.214) seuran (katso 1.215) välinen sopimus koskien 20-vuotiaita ja nuorempia. Farmisopimus tehdään lajeittain (katso 1.232) ja se on voimassa kerrallaan yhden kilpailukauden (katso 1.231). Liittohallitus päättää tarkemmat ohjeet siitä mitkä seurat voivat solmia farmisopimuksen. Farmisopimuksen tehneet seurat voivat muodostaa yhdistelmäjoukkueita yleisiin kilpailuihin viestikilpailuissa (katso 8.22) farmisopimuksessa määrittelemänsä sopimuksen tehneen seuran nimiin. Sopimuksen tehneet seurat voivat sopimuskautena yleisten kilpailujen viesteissä edustaa vain tätä sopimuksessa määrittelemäänsä seuraa. Farmisopimuksen tekevien seurojen virallisesti allekirjoittama farmisopimus on toimitettava liittoon hyväksyttäväksi ja rekisteröitäväksi viimeistään 31.1. suunnistuksessa ja pyöräsuunnistuksessa sekä viimeistään 15.11. hiihtosuunnistuksessa.

1.3 Sääntöjen säätäminen ja voimaansaattaminen

- 1.31 Lajisääntöjen voimaantulosta ja voimassaolosta päättää liittohallitus.
- 1.32 Liiton lajisääntöjen muuttamisesta päättää liittohallitus.
- 1.33 Aloitteen näiden sääntöjen muuttamista ja täydentämistä voivat tehdä liittohallitus tai sen asettama sääntöjen asiantuntijaelin sekä liittovaltuusto ja sen jäsenet tai, liiton järjestösääntöjen mukaisessa järjestyksessä, liiton jäsenseura.
- 1.34 Liittohallitus vahvistaa sen valtuuttamien elimien näitä sääntöjä täydentäviä kilpailun järjestäjää ja kilpailijoita koskevia teknisluontoisia ohjeita ja suosituksia. Ohjeet ovat sitovuudeltaan sääntöihin verrattavia. Ne eivät saa sisältää seuraamusmääräyksiä.
- 1.35 Sääntömuutokset ja täydennykset on julkaistava liiton internetsivuilla, jonka jälkeen ne katsotaan tulleen yleiseen tietoon.

1.4 Sääntöjen soveltaminen

- 1.41 Nämä lajisäännöt ovat voimassa Suomessa tapahtuvassa suunnistustoiminnassa.
- 1.411 Näiden lajisääntöjen voimassaoloa voidaan soveltaa kohtaa 1.41 laajemminkin, jos urheilijan tai tukihenkilön teko voidaan katsoa kohtien 3.1–3.3 vastaiseksi.
- 1.42 Jos näiden lajisääntöjen erikielisten painosten välillä syntyy tulkinta-eroja, niin suomenkielinen alkuperäisteksti katsotaan määrääväksi.
- 1.43 Lajisäännöt koskevat suunnistuksen parissa toimivia järjestöjä (katso 1.213–1.218) ja kohdissa 1.221–1.226 mainittuja henkilöitä.
- 1.431 Puuttuva sääntötuntemus ei vapauta vastuusta. Suunnistajat ja tukihenkilöt velvoitetaan hankkimaan mahdollisimman hyvä sääntötuntemus.
- 1.44 Kilpailutekninen säännöstö (katso 8–13 ja 17–19) koskee suunnistuskilpailuja ja on soveltaen voimassa myös hiihto- ja pyöräsuunnistuksessa sekä tarkkuussuunnistuksessa ellei kohdista 1.34, 14, 15 tai 16 muuta seuraa.

- 1.45 Suomessa järjestettävissä kansainvälisissä arvokilpailuissa noudatetaan IOF:n kilpailusääntöjä (katso 8.24). Mikäli IOF:n säännöissä on puutteita, pätee mitä asiasta on näissä säännöissä säädetty.
- 1.451 Ulkomailla järjestettävissä yleisissä kilpailuissa noudatetaan sen liiton, jota järjestäjä edustaa, kilpailuteknisiä sääntöjä (katso 1.411).
- 1.46 Liiton kilpailuryhmä tai vastaava elin voi myöntää oikeuden poiketa koh-
tien 7–19 mukaisista teknisistä säännöistä. Poikkeukseen on haettava
perusteltu lupa. Lupa on haettava niin ajoissa, että lupahakemus ehdi-
tään käsitellä ja mahdollisesta poikkeuksesta ehditään tiedottaa hyvissä
ajoin ennen tapahtumaa, jossa poikkeus toteutetaan.
- 1.47 Järjestäjän kilpailuohjeet (katso 10.9) täydentävät näitä sääntöjä paik-
allisten olosuhteiden vaatimassa laajuudessa.
- 1.48 Paikallisissa kilpailuissa (katso 8.211–8.214) järjestäjä voi päättää kilpai-
luteknistä säännöstöä (katso 8–17) koskevista sääntösovelluksista.

2 Perusoikeudet

2.1 Jäsenyys ja osanotto-oikeus

- 2.11 Seuralla on oikeus liittyä liiton ja sen alueen jäseneksi. Liiton jäsenseura
voi samana kalenterivuonna olla vain yhden alueen jäsen. Seuran ei tar-
vitse olla minkään alueen jäsen.
- 2.12 Jokaisella on oikeus osallistua suunnistustoimintaan.
- 2.13 Yleiseen kilpailuun saa osallistua vain IOF:n jäsenliittoon kuuluvan seu-
ran jäsen tai viestissä jäsenseura. Kansallisen kilpailun, liiton jäsenseuraa
edustavan osanottajan tulee olla kilpasuunnistaja (katso 1.223 ja 2.221).
- 2.131 Yleisen kilpailun kuntosarjojen osanottaja voi olla myös harraste-
suunnistaja.
- 2.132 Jukolan ja Venlojen viestin sekä Nuorten Jukolan osanottaja voi
olla myös harrastesuunnistaja ja joukkueet voivat olla liittoon
kuulumattomia.
- 2.14 Paikalliseen kilpailuun (katso 8.21) saa osallistua myös seuroihin kuulu-
maton henkilö tai liittoon kuulumaton seura. Järjestäjä voi rajoittaa
osanottoa paikallisessa kilpailussa kilpailuteknisestä syystä.

2.2 Edustusoikeus

- 2.21 Edustusoikeudella tarkoitetaan seuraedustusta kilpailussa ja se on sidok-
sissa kilpailukauteen (katso 1.231). Edustusoikeutta voidaan soveltaa
myös muuhun suunnistustoimintaan.
- 2.22 Urheilija voi samalla kilpailukaudella edustaa Suomessa lajeittain (katso
8.1) vain yhtä seuraa yleisessä kilpailussa (katso 8.22).
- 2.221 Edustusoikeutta vailla oleva urheilija ei voi osallistua yleiseen kil-
pailuun tai mestaruuskilpailuun.
- 2.222 Urheilija voi edustusoikeudestaan riippumatta edustaa kotimaa-
taan kansainvälisissä arvokilpailuissa. Urheilija ja tukihenkilö
ovat edustustehtävän aikana kansallisen liittonsa sääntöjen alai-
sia.

- 2.223 Yleisessä kilpailussa edustusoikeudeltaan eri seurojen urheilijoista koostuvaa yhdistelmäjoukkuetta ei sallita Suomessa.
- 2.224 Jukolan ja Venlojen viestin sekä Nuorten Jukolan osalta voidaan liiton luvalla poiketa kohdan 2.223 säännöksestä (katso 2.13, 2.22 ja 2.221).
- 2.225 Farmisopimuksella (katso 1.249) voidaan poiketa kohdan 2.223 säännöksestä (katso 2.13, 2.22 ja 2.221).
- 2.23 Suunnistaja voi vaihtaa edustusoikeutta Suomessa kilpailukauden vaihteessa (katso 1.231).
  - 2.231 Kilpasuunnistaja voi kaikissa suunnistuksen lajeissa (katso 8.1) vapaasti vaihtaa edustusoikeutta kausittain, ellei ole kuluvalle kaudella kilpailussa edustanut entistä seuraansa.
  - 2.232 Vapaaseen edustusoikeuden vaihtoon kuuluu velvollisuus tehdä ennen edustusoikeuden vaihtoa vapaamuotoinen ilmoitus osallisille seuroille. Tuleva seura ilmoittaa vaihdosta kirjallisesti liitolle (katso 2.25).
- 2.24 Edustusoikeuden vaihtoon liittyvät riitatapaukset käsittelee liitossa sääntöryhmä (katso 4.16 g).
- 2.25 Liitto pitää rekisteriä kilpasuunnistajista.

2.3 Järjestämisoikeus

- 2.31 Yleisen kilpailun sekä kansallisen mestaruuskilpailun järjestämisoikeutta saa hakea kohdassa 7.3 säädettyssä järjestyksessä.
- 2.32 Arvokilpailun myöntämisen perusteena on maaston sopivuus kyseiseen kilpailuun, arvokilpailujen jakautuminen maantieteellisesti huomioiden lajin painopistealueet, järjestäjien voimavarat ja pätevyys kilpailujärjestelyistä, useiden arvokilpailujen ajallisen yhdistelyn (esimerkki: sama viikonloppu) aiheuttamat erityisvaatimukset sekä ilmastolliset seikat.
- 2.33 Kansallisen (katso 8.223) kilpailun järjestämisoikeutta myöntäessään liitto huomioi yleisten kilpailujen ajallisen ja alueellisen tarjonnan tasapainon suhteessa suunnistustoimintaan.
- 2.34 Muiden kilpailujen myöntämisen perusteista päättää järjestämisluvan myöntäjä.

2.4 Kilpailuaineiston hyödyntäminen

- 2.41 Kilpailuun liittyvät lähtöluettelot, kilpailutulokset, kilpailukartta rata- ja reittipiirroksineen ja muut vastaavat, sisältöltään suuret tietokokonaisuudet tai niiden yhdistelmät nauttivat tekijänoikeussuojaa.
- 2.42 Kaikki kilpailusta julkaistut luettelot tai niiden pohjalla muodostettu informaatio on vapaasti käytettävissä mainitsemalla lähdeviittaus.
- 2.43 Kilpailuun liittyviä karttaan perustavia tietokokonaisuuksia saa käyttää tiedottamisessa ja maaston ulkopuolisessa koulutuksessa hankkimalla lupa tekijänoikeuden haltijalta ja mainitsemalla tämä lähdeviittauksessa.

2.5 Maastossa liikkuminen

- 2.51 Maastossa liikkuminen oikeuksineen ja velvolluuksineen perustuu jokamiehen oikeuteen ja järjestäjän tekemiin sopimukseen maaston oikeushaltijoiden kanssa.
- 2.52 Maastossa liikkumista voidaan rajoittaa viranomaisten määräyksin (esimerkki: luonnonsuojelu- ja muut suojaluokat) sekä liiton (katso 1.242), alueen (katso 7.23) että järjestäjien (katso 1.243) sopimilla perusteilla.
- 2.53 Liitto, alue tai järjestäjä voi määrääjäksi kieltää tai rajoittaa liikkumista maastossa ennen kilpailua (niin sanottu kilpailu- ja harjoittelukiello, katso 7.17).
- 2.54 Kilpailija, tukihenkilö ja kilpailun seuraaja, mukaan lukien mediaväki, saavat liikkua kilpailualueella heille osoitetuilla alueilla (katso 11.61 ja 11.62).
- 2.55 Kilpailijan liikkumista maastossa voidaan, jos erityiset syyt niin vaativat, rajoittaa yleisesti tai kohdistettuna (katso 3.61–3.64).

2.6 Urheilullinen tasapuolisuus

- 2.61 Kilpailun valvoja ja tuomarineuvosto ovat velvollisia tehtäviensä puitteissa huolehtimaan urheilullisen tasapuolisuuden toteutumisesta. Järjestäjien on kiinnitettävä huomiota kohtien 7.17, 10.2, 12.15 ja 19.251 määräämiin toimenpiteisiin.
- 2.62 Kilpailijalla ei saa olla kilpailumaaston tai kilpailukartan tuntemuksesta johtuvaa, välitöntä hyötyä kanssakilpailijoihinsa nähden.
- 2.621 Mikäli kilpailijalla todetaan olevan edellä mainittu etu, on kilpailunvalvojan evättävä häneltä osanotto-oikeus.
- 2.622 Päätös poissulkemisesta paikallistuntemuksen perusteella on saatettava kilpailijan tietoon viimeistään 24 tuntia ennen lähtöä.
- 2.63 Kilpailija ei saa tutustua maastoon ennen kilpailua maaston ollessa kilpailu- ja harjoittelukiellossa (katso 7.17) eikä hän saa kilpailusuorituksen aikana yrittää hankkia mitään tietoja muilta henkilöiltä.

3 Suunnistajan velvollisuudet

3.1 Dopingvapaa suunnistus

- 3.11 Doping on suunnistuksessa kielletty. Suunnistajan on noudatettava antidopingsäännöstöä (katso liite A).
- 3.12 Dopingiksi katsottavat asiat on esitetty antidopingsäännöstössä.
- 3.13 Huumausaineiden käyttö rinnastetaan dopingiin. Huumausaineiden käyttö rinnastetaan antidopingsäännöstön määrittelemiін erikseen määriteltyihin aineisiin.

3.2 Fair play

- 3.21 Liiton jäsenseuran ja suunnistajan (katso 1.221) on toimittava suunnistustoiminnassa eettisesti moitteettomasti.

- 3.22 Suunnistuksen parissa mukana olevat (katso 1.22) ovat omalta osaltaan velvollisia ylläpitämään rehtiä urheiluhenkeä.
- 3.23 Kilpailija on velvollinen käyttäytymään tahdikkaasti muita kilpailijoita, tukihenkilöitä, toimitsijoita, kilpailun seuraajia ja kilpailualueen asukkaita kohtaan.
- 3.24 Urheilija, muu suunnistaja tai urheilijan tukihenkilö ei saa kilpailussa, kilpailumatkalla tai muussa kilpailun ulkopuolisessa suunnistustoiminnassa käyttäytyä epäurheilijamaisesti.
- 3.25 Järjestäjältä edellytetään tahdikkuutta kilpailumaaston oikeuden haltijoita kohtaan kilpailujärjestelyn alkuvaiheista lähtien.
- 3.26 Kilpailijan, jolla on maastotuntemusta, tulee arvioida, onko hänellä etuja kanssakilpailijoihin nähden, ja harkita osanottoaan (katso 2.62).
- 3.27 Suunnistaja on velvollinen auttamaan sairastunutta, loukkaantunutta tai muutoin avuntarpeessa olevaa kilpailijaa ja tilanteen niin vaatiessa opastamaan eksynyttä lasta.
- 3.28 Suunnistaja on velvollinen, jos kilpailunjohto niin vaatii, osallistumaan kadoksissa olevan kilpailijan etsimiseen (katso 11.82).

3.3 Ympäristö

- 3.31 Suunnistajan on toimittava liiton ympäristöohjelman mukaisesti.
- 3.32 Suunnistaja ei saa aiheuttaa vahinkoa maastossa eikä vahingoittaa tai häiritä kasvi- tai eläinkuntaa. Mahdollisesta vahingonteosta tekijä on vastuussa.
- 3.33 Suunnistajan on noudatettava järjestäjän asettamia rajoituksia ja antamia ohjeita ympäristön turvaamiseksi.
- 3.34 Kilpailija on velvollinen ilmoittamaan järjestäjälle havaittuaan maastossa vahingoittuneen tai kuolleen riistaeläimen.
- 3.35 Kilpailija ei saa kuljettaa koiraa mukanaan kilpailusuorituksen aikana. Koiran tuominen kilpailukeskukseen on sallittu, jos se on kytkettynä koko ajan.

3.4 Suunnistajan vastuu

- 3.41 Suunnistaja osallistuu suunnistustapahtumaan omalla vastuullaan.

3.5 Varusteet ja apuvälineet

- 3.51 Jalkinetta, jonka pohjassa on metallisia piikkejä kutsutaan nastariksi tai piikkariksi. Nastari on jalkine, jonka pohjassa olevia metallisia nastoja ei voi vaihtaa. Nastarin nastojen kärki on tylppä, ja nastojen ulkonema on enintään 3 mm. Jos jalkineen pohjassa on muunlaisia metallisia piikkejä, on jalkine piikkari.
  - 3.511 Piikkareiden käyttö on kielletty. Järjestäjällä on oikeus sallia piikkareiden käyttö arvokilpailuissa (katso 1.233) ja kansainvälisten arvokilpailujen (katso 8.24) katsastuksissa kilpailunvalvojan luvalla, mikäli sallimiselle on vahvat perusteet. Piikkareiden käytön sallimisesta on mainittava kilpailukutsussa (katso 10.52 w).
- 3.52 Kilpailijan on pidettävä kilpailunumeronsa kaikkine painatuksineen näkyvillä koko suorituksen ajan (katso 14.22 ja 15.24).

- 3.53 Kilpailusuorituksessa saa käyttää vain järjestäjän antamaa karttaa.
- 3.54 Apuvälineiden, kuten kulkuneuvon, korkeus- ja etäisyysmittarin sekä muun elektronisen laitteen käyttö on suunnistuksessa kielletty. Kompassi, elektroninen kilpailukortti, otsalamppu ja sykemittari eivät ole apuvälineitä.
- 3.541 Järjestäjän luvalla kilpailija saa käyttää lisälaitteita (esimerkki: puhelin).
- 3.542 Järjestäjä voi määrätä arvokilpailussa (katso 1.233) käytettäväksi seurantalaitteen kaikille tai osalle kilpailijoista. Seurantalaitteen käyttöpakosta on mainittava kilpailukutsussa.

3.6 Kielletyt alueet

- 3.61 Kilpailija ei saa käyttää kulkureittinään:
- a) kilpailukohtaisesti (katso 12.38 ja 12.381) tai pysyvästi kielletyn alueen merkinnällä osoitettua aluetta ja tällä alueella olevia kulku-uria,
  - b) kielletyn reitin merkillä osoitettua reittiä (katso 12.345),
  - c) moottoritietä tai moottoriliikennetietä, jotka on merkittävä karttaan kielletyn reitin merkillä (katso 12.345),
  - d) karttaan merkittyä pihamaata,
  - e) karttaan viljeltyä maana merkittyä aluetta eikä kylvettyä, orastavaa tai kasvavaa peltoa (katso 10.91 n), peltoaluetta rajoittavan reunakohteen sisäpuolella,
  - f) muita yleisesti kiellettyjä alueita (esimerkki: muuntamo, rakennustyömaa, raideliikennetunneli) ja
  - g) rautatietä. Rautatien saa ylittää kohtisuoraan.
- 3.62 Reunaojan keskiviivan sisäpuolella ei saa liikkua kohtien 3.61 b, c ja e tarkoittamilla alueilla. Mikäli selvää reunaojaa ei ole, keskiviivan katsotaan kulkevan kielletyn alueen puoleisen reunaluiskan alareunassa.
- 3.63 Poikkeuksista kohtien 3.61 e ja g suhteen on mainittava kilpailuohjeissa.
- 3.64 Vaarallinen alue (katso 12.39) on myös kielletty alue (katso 12.38 ja 12.381).
- 3.65 Aidat ja ojat on ylitettävä niin, ettei niille aiheudu vahinkoa. Jos kilpailija avaa portin tai veräjän, on hänen se myös suljettava.

3.7 Toiminta kilpailussa

- 3.71 Kilpailija saa kilpailla vain omalla nimellään.
- 3.72 Kilpailija ei saa siirtää tai vahingoittaa kilpailuun liittyviä opasteita, viitoituksia tai rastivälineistöä (katso 11.42–11.46).
- 3.73 Kilpailija ei saa vaarantaa itseään eikä muita (katso 12.39).
- 3.74 Kilpailijan on seurattava kilpailurataan kuuluvia viitoituksia niiden koko pituudella (katso 11.6) sekä käytettävä pakollisia yli- ja alikulkuja.
- 3.75 Kaikenlainen keskinäinen apu ja yhteistyö kahden tai useamman kilpailijan kesken on kielletty (katso 3.27). Tämä ei koske partiokilpailussa saman partion jäseniä eikä muita yhtäaikaan suunnistustehtävää suorittavia samaan joukkueeseen kuuluvia jäseniä (esimerkki: parisarja).

- 3.76 Toisen kilpailijan tahallinen seuraaminen tai hänen kanssaan kulkeminen tarkoituksena hyötyä hänen suunnistustaidostaan on kielletty. Tämä ei koske takaa-ajo- ja yhteislähtökilpailun osanottajia.
- 3.77 Meluaminen ja kovaääninen puhuminen on maastossa kielletty.
- 3.78 Kilpailija vastaa siitä, että hän saa itselleen kuuluvan kartan. Mikäli kilpailija joutuu kärsimään jonkun muun otettua väärän kartan, on järjestäjän pikaisesti toimitettava hänelle oikea kartta. Tästä kilpailija ei saa aikahyvitystä.
- 3.79 Rastit on käytävä numerojärjestyksessä (katso 12.343), ellei kilpailuohjeissa toisin määrätä.

3.8 Kilpailusuorituksen päättyminen

- 3.81 Kilpailija, joka ylittää maaliviivan tai suorittaa maalileimauksen, on päättänyt kilpailusuorituksensa. Tämä koskee myös keskeyttäneitä suunnistajia.
- 3.82 Keskeyttäneen kilpailijan tulee saapua maastosta maalin kautta, ellei järjestäjä toisin määrää. Keskeyttänyt kilpailija ei saa millään tavoin vaikuttaa kilpailun kulkuun.
- 3.83 Kilpailijan on välittömästi päätettyään kilpailun purettava tiedot elektronisesta kortistaan tai luovutettava kilpailukorttinsa järjestäjille.
- 3.84 Päätettyään kilpailusuorituksensa kilpailijan on luovutettava kilpailukarttansa mikäli järjestäjä niin määrää.
- 3.85 Kilpailija, joka on päättänyt kilpailusuorituksensa, ei saa palata kilpailumaastoon ilman kilpailunjohdon lupaa ennen kilpailun päättymistä (esimerkki: rastileimausten täydentäminen, verryttely) (katso 1.237).

B Sääntöasioiden käsittely

4 Sääntöryhmä

4.1 Kokoonpano ja tehtävät

- 4.11 Sääntöryhmän (ryhmän) nimeää määrääjäksi liittohallitus ja se on liittohallituksen alainen elin.
- 4.12 Ryhmän muodostavat puheenjohtaja ja kaksi jäsentä. Vähintään yhden ryhmän jäsenistä tulee olla juridiikkaan perehtynyt. Ryhmällä on kolme varajäsentä.
- 4.13 Ryhmän jäsen on esteellinen käsittelemään asiaa, jos
- a) hän tai hänen puolisonsa taikka lähisukulaisensa on asiassa osallisena tai tämän avustajana tai edustajana,
  - b) asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai muille kohdassa a) tarkoitetuille henkilöille,
  - c) hän on asiassa osallisena olevan seuran jäsen tai yhteisön luottamushenkilö tai palvelus- tai toimeksiantosuhteessa tällaiseen yhteisöön tai
  - d) luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta syystä ilmeisesti vaarantuu.
- 4.14 Ryhmä voi kutsua itselleen toimihenkilöitä, jotka eivät ole äänivaltaisia.
- 4.15 Ryhmä on päätösvaltainen täysilukuisena.
- 4.16 Ryhmä käsittelee
- a) karkeat yleiset sääntörikkomukset (katso 4.41) ja määrä näihin liittyvät väliaikaiset kiellot (katso 4.48),
  - b) karkeat teknistä säännöstöä (katso 4.42) vastaan tehdyt rikkomukset,
  - c) tulkintansa mukaan karkeat teknistä säännöstöä (katso 4.43–4.46) vastaan tehdyt rikkomukset,
  - d) tuomarineuvoston päätöksestä (katso 6.71 a) tehdyt valitukset,
  - e) kohtien 6.47 mukaiset vastalauseet,
  - f) kilpailu- tai muista hallinnollisista toteenpanoista (katso 6.71 b) tehdyt valitukset,
  - g) edustusoikeuden vaihtoon liittyvät riitatapaukset (katso 2.24),
  - h) dopingrikkomusten seuraamukset (katso 4.5).
  - i) Ryhmä voi ottaa uuteen käsittelyyn tuomarineuvoston tekemiä päätöksiä ilman tehtyä valitusta.
- 4.17 Ryhmä voi ohjata suunnistustoimintaa tekemällä pyynnöstä ennakkopäätöksiä.
- 4.18 Ryhmä voi antaa lausuntoja ja toimia asiantuntijaelimenä.
- 4.19 Ryhmän on rekisteröitävä käsittelemänsä asiat.

4.2 Valmisteleva käsittely

- 4.21 Ryhmän käsittelyyn tulevat asiat valmistelee liiton toimisto.
- 4.22 Valmistelevassa käsittelyssä on kuultava ilmoituksen tekijää, epäiltyä sekä muita, jotka voivat valaista asioiden kulkua.

- 4.23 Valmisteleva käsittely on saatettava loppuun ja kertynyt aineisto on toimenpiteitä varten toimitettava sääntöryhmälle neljän (4) viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta liittoon. Mikäli erityiset syyt sitä vaativat, voi liittohallitus tai sääntöryhmä pidentää määräaikaa poikkeustapauksessa enintään kahdeksaan (8) viikkoon.

4.3 Käsittely sääntöryhmässä

- 4.31 Ryhmän on tehtävä päätöksensä kohtien 4.16 a–i tarkoittamissa tapauksissa neljän (4) viikon kuluessa asian siirtymisestä sille valmistelevan käsittelyn (katso 4.21) jälkeen. Mikäli erityiset syyt sitä vaativat, voi liittohallitus tai sääntöryhmä pidentää määräaikaa poikkeustapauksessa enintään kahdeksaan (8) viikkoon.
- 4.32 Käsittelyssä huomioidaan, että
- a) ryhmän on varattava asianosaisille mahdollisuus tulla suullisesti kuuluiaksi kohtien 4.16 a–d sekä 4.16 h tarkoittamissa tapauksissa.
  - b) ryhmä voi käsitellä valituksen vastalauseena, jos aikaisemmassa käsittelyssä on tehty räikeitä muotovirheitä.
  - c) ryhmä voi kumota tai vahvistaa kilpailun tuomarineuvoston päätöksen (katso 4.16 i).
  - d) ryhmä voi päättää kohdissa 4.61–4.65 määritellyistä seuraamuksista, liitosta erottamista lukuunottamatta.
  - e) ryhmän päätökset tehdään yksimielisinä päätöksinä. Mikäli ryhmä ei jossakin asiassa saavuta yksimielisyyttä, on asia siirrettävä liittohallituksen ratkaistavaksi.
- 4.33 Ryhmän päätöksestä on kirjallisesti välittömästi tiedotettava asianosaisille. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä tiedonannon lähettämisestä.
- 4.34 Asianosainen voi valittaa sääntöryhmän päätöksestä liittohallitukselle (katso 6.75).

4.4 Rikkomusten luokittelu

- 4.41 Suunnistajan tekemiä karkeita yleisiä sääntörikkomuksia ovat rikkomukset perusoikeuksia vastaan (katso 2.2–2.6), antidopingsäännösten vastainen toiminta (katso 3.1 ja liite A) sekä kohtien 3.2–3.3 velvollisuuksien laiminlyönnit.
- 4.42 Suunnistajan katsotaan syyllistyneen teknisten säännösten karkeaan rikkomiseen, kun hän on edennyt kohdan 3.6 tarkoittamalla reitillä tai alueella tai kun hän on vaikeuttanut kilpailun toteutusta toimimalla kohdan 3.72 säännöksiä vastaisesti.
- 4.43 Kilpailijan voidaan katsoa syyllistyneen teknisten säännösten karkeaan rikkomiseen, kun hän on ilmoittautunut kilpailuun kohdan 10.67 säännöksiä rikkoen, osallistunut kilpailuun kohdan 10.68 vastaisesti, kilpaillut väärällä nimellä (katso 3.71), liikkunut kilpailualueella kohdan 7.17 mukaisesti julistetun kilpailu- ja harjoittelukiellon aikana, toiminut kilpailussa kohtien 3.74–3.76 tai 3.8 säännöksiä vastaisesti tai asettanut itsensä vaaralle alttiiksi (katso 3.73 ja 12.39).

- 4.44 Kilpailijan mikä tahansa muukin sääntörikkomus voidaan katsoa karkeaksi, jos siitä koituu vahinkoa suunnistusurheilulle tai huomattavaa aineellista vahinkoa toiselle osapuolelle tai jos käytös on epäurheilijamaista tai jos teolla on ratkaisevasti vaikeutettu kilpailun teknistä läpivientiä tai asetettu muut kilpailijat urheilullisesti selvästi epäedullisempaan asemaan.
- 4.45 Järjestäjän tai yksittäisen toimitsijan voidaan katsoa syyllistyneen teknisten säännösten karkeaan rikkomiseen laiminlyömällä selvästi järjestämisluvan (katso 1.244) ehtoja, eväämällä kilpailijalta osanotto-oikeus väärin perustein (katso 2.621), järjestämällä kilpailu kohdan 7.151 vastaisesti tai kieltäytymällä osanottomaksujen takaisinmaksusta (katso 10.7).
- 4.46 Mitä edellä kohdassa 4.44 on säädetty kilpailijasta koskee soveltuvin osin myös muuta suunnistajaa ja tukihenkilöä.
- 4.47 Dopingrikkomukset vanhenevat antidopingsäännösten mukaisesti. Muut kohdassa 4.41 mainitut rikkomukset vanhenevat, kun 26 kuukautta ja teknisten sääntöjen karkeat rikkomukset, kun 13 kuukautta on kulunut rikkomuksen tekohetkestä. Muut sääntörikkomukset vanhenevat vastalauseaikojen umpeuduttua. Vanhentunutta rikkomusta ei tutkita.
- 4.48 Urheilija, muu suunnistaja tai urheilijan tukihenkilö voidaan asettaa väliaikaiseen kilpailu- ja toimitsijakieltoon, karkean yleisen sääntörikkomuksen tutkimisen ajaksi, ennen teosta määrättävää seuraamusta. Väliaikainen kilpailu- ja toimitsijakielto ei ole seuraamus.
- 4.5 Seuraamukset dopingrikkomuksesta**
- 4.51 Dopingrikkomukset (katso 3.1) on määritetty antidopingsäännöstyössä (liite A).
- 4.52 Seuraamukset dopingrikkomuksesta on määritetty antidopingsäännöstyössä.
- 4.53 Dopingrikkomuksen käsittely on määritetty antidopingsäännöstyössä. Sääntöryhmä määrää seuraamuksen dopingrikkomuksesta (katso 4.66).
- 4.54 Liittohallitus voi anomuksesta lyhentää dopingrikkomuksista määrättyjä toimintakieltoja perustein, jotka on esitetty Suomen antidopingsäännöstyössä, saatuaan ensin lausunnon asiasta ADT:ltä (katso 4.66).
- 4.6 Seuraamukset muista sääntörikkomuksista**
- 4.61 Seuraamuksia voidaan määrätä suunnistajalle, urheilijalle, kilpailijalle, kilpailijan tukihenkilölle, yksittäiselle toimitsijalle, järjestäjälle tai seuralle.
- 4.62 Seuraamukset voivat olla kertaluontoisia, määräaikaista tai pysyviä. Seuraamuksia esimerkkeineen ovat:
- a) hylkääminen. Esimerkki: Sääntöjen vastainen kilpailusuoritus on aina hylättävä, elleivät asianhaarat ole lieventäviä.
  - b) mitätöiminen. Esimerkit: Mitätöimisen kohteena voi olla yksittäisen kilpailijan suoritus tai viestijoukkueen tulos tai järjestäjän kattavan virheen perusteella kilpailusarja tai sääolosuhteiden takia koko kilpailu.
  - c) moite. Moite on esitettävä kirjallisena. Moitteita ovat huomautus tai

sitä ankarampi varoitus. Esimerkit: Moitteet voidaan määrätä hylkäämisen lisäksi tai kilpailun järjestämiseen liittyvistä hallinnollisten laiminlyöntien seurauksena.

- d) rankipisteiden evääminen kilpailijalta. Esimerkki: Hylkäämisen korostaminen eväämällä muitakin kuin kyseisen kilpailun rankipisteitä, jos kilpailija on osallistunut kilpailuun väärin perustein.
- e) rankikelpoisuuden menetys. Esimerkit: Kilpailija on kilpaillut ilman edustusoikeutta tai sarja on räikeästi poikennut kilpailukutsun esittämästä ja sääntöjen edellyttämästä kehyksestä tai ulkoiset olosuhteet ovat kilpailun aikana muuttuneet niin, että tulokset eivät ole urheilullisesti vertailukelpoisia keskenään.
- f) kilpailupaikalta poistaminen. Esimerkit: Tukihenkilö on käyttäytynyt häiriömäisesti kilpailupaikalla tai urheilija on syyllistynyt sääntörikkomukseen jolloin on epäily, että hän toistaisi tekonsa.
- g) sakko. Esimerkki: Kilpailija on sääntöjen vastaisesti aiheuttanut vahinkoa kolmannelle osapuolelle, josta järjestäjälle saattaa aiheutua määrittelemätöntä haittaa.
- h) kilpailukielto. Esimerkki: Kilpailija on syyllistynyt karkeaan tai karkeaksi tulkittuun teknisten sääntöjen vastaiseen toimintaan.
- i) toimintakielto. Toimintakielto on kilpailukieltoa kattavampi seuraamus. Esimerkki: Suunnistaja on syyllistynyt yleiseen karkeaan sääntörikkomukseen.
- j) osanoton evääminen. Esimerkit: Kilpailija ei varusteiltaan tai ikänsä tai edustusoikeutensa osalta täytä sääntöjen vaatimuksia tai kilpailijalla on maastotuntemuksesta johtuva, ilmiselvä etu kanssakilpailijoihin nähden.
- k) järjestämisoikeuden rajoittaminen. Esimerkki: Järjestäjä on osoittanut suurta piittaamattomuutta kilpailun yleisten edellytysten luomisessa.
- l) järjestämisoikeuden evääminen. Järjestämisoikeuden evääminen on rajoittamista ankarampi seuraamus. Esimerkki: Järjestäjä on karkeasti rikkonut liiton kanssa solmitun kohdassa 1.245 tarkoittaman sopimuksen velvoitteita.
- m) jäsenyyden menettäminen (katso 4.66). Jäsenyyden menettämisen edellytyksistä määrätään järjestösäännöissä. Esimerkki: Pitkäaikaiset laiminlyönnit kilpailutoiminnassa.

4.63 Viesti- tai muussa joukkuekilpailussa tai partiokilpailussa yksittäisen kilpailijan suoritus voidaan hylätä. Joukkueen tai partion tulos mitätöidään, jos se hylkäyksen seurauksena ei täytä kilpailun vaatimuksia hyväksytystä tuloksesta (katso 6.73 ja 8.54).

4.64 Sakon enimmäismäärä on sidottu kunkin vuoden suunnistuksen SM-pitkän matkan sarjojen H21 ja D21 osanottomaksuun. Luonnolliselle henkilölle sakon enimmäismäärä on tämä maksu kymmenkertaisena (10) ja järjestäjälle tai seuralle satakertaisena (100). Tuomarineuvoston määräämän sakon (katso 6.61) suuruus on henkilökohtaisessa kilpailussa edellä mainittu osanottomaksu kaksinkertaisena (2) ja viestikilpailussa nelinkertaisena (4). Sakko maksetaan liitolle.

- 4.65 Määräaikaisten seuraamuksen kesto on vähintään kolmekymmentä (30) vuorokautta ja enintään neljä (4) vuotta.
- 4.66 Seuraamuksia voivat määrätä liittohallitus (kohdan 4.62 m tai muu toimintasääntöjen mukainen seuraamus sekä valituksesta johtuvat päätökset), sääntöryhmä (kohdat 4.32 d ja 4.52), tuomarineuvosto (kohta 6.61), kilpailunjohto (kohta 5.21) sekä kilpailunjohdon tehtävään valtuuttamat henkilöt (kohdat 5.31 ja 5.32).
- 4.67 Päätöksestä, joka sisältää määräaikaista tai pysyviä kieltoja tai oikeuksien rajoittamisia, on ilmoitettava välittömästi liiton internetsivuilla.
- 4.68 Määräaikaisen toimintakiellon tai kilpailukiellon aikana seuraamuksensa kärsivä henkilö saa solmia kohdan 1.247 sopimuksen ja ilmoittautua kilpailuun.

4.7 Seuraamusten voimaantulo

- 4.71 Seuraamukset tulevat voimaan tiedoksiantohetkellä (katso 4.33). Määräaikaiset seuraamukset katsotaan kuitenkin alkaneeksi rikkomuksen teko hetkellä. Määräaikaisen seuraamuksen alkua voidaan kuitenkin siirtää tai jakaa korkeintaan kahteen (2) eri jaksoon, jos se muuten osuisi sellaiseen ajankohtaan, että seuraamus käytännössä menettäisi merkityksensä osittain tai kokonaan.
- 4.72 Mikäli ryhmän päätöksestä on valitettu liittohallitukseen (katso 6.75), voi liittohallitus tai sen työvaliokunta kuitenkin valituksen saapumisen jälkeen, mutta ennen sen ratkaisemista erikseen päättää, ettei sääntöryhmän päätöksessä asetettuja seuraamuksia pidä noudattaa ennen kuin valitus on liittohallituksessa ratkaistu.
- 4.73 Mikäli sääntöryhmän käsiteltäväksi saatettu rikkomus on erityisen selvä ja karkea, tai muutoin on olemassa erityisen painavia syitä, ryhmä voi jo ennen lopullista ratkaisuaan päättää määrätä rikkomuksesta epäillyn väliaikaisesti sellaisten seuraamusten alaiseksi, joita rikkomuksesta voi seurata. Tällaiset väliaikaiset seuraamukset voivat olla voimassa vain siihen saakka kunnes ryhmä on antanut asiasta lopullisen päätöksen.

5 Muut toimivaltaa käyttävät tahot

5.1 Tuomarineuvosto

- 5.11 Tuomarineuvosto on nimettävä kaikkiin yleisiin kilpailuihin (katso 8.22) sekä mestaruuskilpailuihin (katso 8.23).
- 5.12 Tuomarineuvostoon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi (2) jäsentä. Heitä ei saa nimetä järjestävän seuran jäsenistä (katso 1.216).
- 5.13 Tuomarineuvoston puheenjohtajan nimeää arvokilpailuun (katso 1.233) liiton nimeämä kilpailunvalvoja järjestäjän esityksestä sekä yleiseen kilpailuun järjestäjä.
- 5.131 Tuomarineuvoston puheenjohtajan pitää olla perehtynyt suunnistuksen lajisääntöihin. Hänen nimensä on mainittava kilpailuohjeissa. Hänen kuluistaan vastaa järjestäjä.
- 5.14 Tuomarineuvoston jäsenet kutsuu järjestäjä.
- 5.15 Moniosaisen kilpailun eri osakilpailuissa voi olla eri tuomarineuvosto.
- 5.16 Tuomarineuvoston toiminta-aika on kilpailun muodollinen käynnissäoloaika (katso 1.237) pidennettynä yhdellä (1) tunnilla tai kunnes mahdolliset vastalauseet on käsitelty.
- 5.17 Tuomarineuvoston esittelijänä toimii kilpailunvalvoja. Hän ei ole tuomarineuvoston jäsen eikä hänellä ole äänioikeutta. Esittelijän tehtävä on nimetä tuomarineuvostoon uusi jäsen esteen tai esteellisyyden sattuessa.
- 5.18 Järjestäjän on varattava tuomarineuvoston käyttöön tarkoituksenmukainen tila.
- 5.19 Tuomarineuvoston toiminta
- 5.191 Tuomarineuvoston puheenjohtaja ja jäsen ovat esteellisiä kohdan 4.13 esteellisyyssäännösten lisäksi, jos he kilpailevat sarjassa, johon käsiteltävä asia liittyy.
- 5.192 Tuomarineuvosto on päätösvaltainen täysilukuisena.
- 5.193 Tuomarineuvoston päätökseksi tulee, mikäli se ei ole yksimielinen, enemmistön mielipide. Mahdollinen äänestystulos ja kunkin jäsenen äänestysvalinta kirjataan pöytäkirjaan.
- 5.194 Tuomarineuvosto käsittelee
- a) sille jätetyt vastalauseet (katso 6.43) ja
- b) kilpailunjohdon sille valmistelemat kilpailutekniset rikkomusilmoitukset (katso 5.22).
- 5.195 Tuomarineuvosto voi siirtää kilpailun alkua (katso 7.54).
- 5.196 Tuomarineuvosto voi peruuttaa tai keskeyttää jo alkaneen kilpailun (katso 7.52), jos kohdan 7.53 säännökset täyttyvät.
- 5.197 Tuomarineuvosto siirtää kohdassa 4.42–4.46 mainitut rikkomukset liitolle (sääntöryhmä) käsiteltyään ensin kyseiset rikkomukset kilpailuteknisinä sääntörikkomuksina (katso 4.66).
- 5.198 Tuomarineuvosto saattaa järjestäjän, yksittäisen toimitsijan, kilpailijan tai muiden suunnistajien karkeat yleiset sääntörikkomukset (katso 4.41) liiton (sääntöryhmän) käsiteltäväksi.
- 5.199 Tuomarineuvoston on tiedotettava päätöksestä välittömästi asianosaisille.

5.2 Kilpailunjohto

- 5.21 Kilpailunjohtaja voi määrätä kohtien 6.32–6.34 mukaisia seuraamuksia.
- 5.22 Kilpailunjohto voi siirtää rikkomuksen käsittelyn tuomarineuvostolle.
- 5.23 Kilpailunjohdon on tiedotettava seuraamukseen johtavasta päätöksestään kirjallisesti tuomarineuvostolle lukuunottamatta kohtien 11.518 ja 11.526 mukaisia päätöksiä.

5.3 Kilpailunjohdon valtuuttamat henkilöt

- 5.31 Lähdön johtaja voi evätä kilpailijan osanoton, jos kilpailija myöhästyy lähtökynnykseltä (katso 11.312), ei ole asianmukaisesti varustautunut (katso 3.51–3.52 ja 15.23) tai jos kilpailijalla on mukanaan koira (katso 3.35).
- 5.32 Hylkäämispäätöksen kilpailijan puutteellisesta rastillakäynnin rekisteröinnistä (katso 11.5) tekevät tehtävään määrätty toimitsijat.

5.4 Hallinnolliset toimeenpanot

Sääntöjen toimeenpano-oikeus on liittohallituksella, liiton sääntöryhmällä, liiton kilpailuryhmällä tai vastaavalla elimellä, liiton huippusuunnistusryhmällä tai vastaavalla elimellä, liiton toimistolla, seuralla, järjestäjällä, kilpailunvalvojalla sekä kilpailunjohdolla tai sen valtuuttamalla henkilöllä.

- 5.41 Seurat sopivat keskenään edustusoikeuden vaihdosta. Liitto käsittelee riitatapaukset (katso 2.24) ja rekisteröi siirrot (katso 2.25).
  - 5.411 Seuralla on oikeus hyväksyä tai olla hyväksymättä (katso 2.12) kohdan 2.2 mukainen jäsen- ja edustusoikeushakemus.
  - 5.412 Kilpailuryhmällä on oikeus myöntää kohdan 2.224 mukainen poikkeus.
- 5.42 Kilpailuryhmällä, kilpailunvalvojalla ja järjestäjällä on oikeus evätä kilpailijan osanotto-oikeus.
  - 5.421 Kilpailuryhmällä (yleisesti) ja järjestäjällä (kilpailukohtaisesti) on oikeus evätä osanotto kohdan 8.24 sekä liiton jäsenseuroja edustavien kilpailijoiden osalta kohdan 19.31 ja 19.32 tarkoittamissa kilpailuissa, mikäli kohtien 2.13, 10.61 ja 19.21 säännökset eivät täyty.
  - 5.422 Kilpailunvalvoja evää osanoton kohdan 2.62 mukaisesti.
  - 5.423 Lähdönjohtajalla on oikeus sulkea kilpailija kilpailusta, joka ei täytä kohtien 3.35, 3.51–3.52 ja 11.312 mukaisia määräyksiä.
- 5.43 Kilpailuryhmällä, huippusuunnistusryhmällä, alueella, seuralla ja järjestäjällä on oikeus rajoittaa osanottoa kilpailuun.
  - 5.431 Kilpailuryhmällä on oikeus rajoittaa (katso 19.22) osanottoa SM-kilpailuissa.
  - 5.432 Alueella on oikeus rajoittaa osanottoa, kohdan 20.2 tarkennuksin, kohtien 8.221, 8.222 ja 20.4 tarkoittamissa kilpailuissa.
  - 5.433 Seuralla on oikeus rajoittaa osanottoa kohtien 8.211–8.213 tarkoittamissa kilpailuissa ja sen järjestämissä harrastesuunnistus-tapahtumissa (katso 8.214).

-
- 5.434 Järjestäjällä on oikeus rajoittaa kilpailun osanottoa kohdan 2.12 tarkoittamissa tapauksissa.
- 5.435 Järjestäjä voi rajoittaa osanottoa valiosarjoissa (katso 10.66) kilpailuryhmän myöntämin ehdoin. Osanottajat nimeää järjestäjä.
- 5.436 Järjestäjä voi rajoittaa osanotto-oikeutta tiettyihin sarjoihin tai tietyille viestiosuuksille ilmoittamalla ikärajat osallistumiselle (katso 9.15 ja 10.52 d).
- 5.437 Katsastuskilpailuissa osanottajat nimeää huippusuunnistusryhmä.
- 5.44 Kilpailun toteutusajankohdasta päättävät kilpailuryhmä, kilpailunvalvoja, tuomarineuvosto tai järjestäjä.
- 5.441 Kilpailuryhmä voi, kohdan 7.322 mukaisesti, jättää myöntämättä järjestämisluvan.
- 5.442 Kilpailuryhmä päättää kohtien 7.63 ja 19.82 perusteella uusittavien kilpailujen ajankohdasta.
- 5.443 Alue voi rajoittaa paikallisten kilpailujen järjestämistä kohdan 7.23 mukaisesti.
- 5.444 Kilpailunvalvoja, järjestäjä tai tuomarineuvosto voivat kohdan 7.5 mukaisesti peruuttaa järjestettäväksi ilmoitetun kilpailun.
- 5.445 Järjestäjä jättää sarjan järjestämättä kohdan 19.54 mukaisesti.
- 5.446 Kilpailunvalvoja voi siirtää lähtöä tai muuttaa lähtötapaa kohdan 14.53 mukaisesti.
- 5.447 Tuomarineuvosto voi siirtää kilpailun alkamista kohdan 7.54 mukaisesti.
- 5.45 Kilpailun, sarjan tai suorituksen mitätöimisestä päättävät kilpailunjohto ja tuomarineuvosto.
- 5.451 Kilpailunjohto tai tuomarineuvosto voi mitätöidä sarjan tai kilpailun kohdan 7.61 mukaisesti.
- 5.452 Kilpailun johto voi mitätöidä suorituksen, jos kilpailija on kärsinyt kohdan 7.62 tarkoittamasta virheestä.
- 5.46 Kilpailun talouskysymyksistä vastaavat liitto ja järjestäjä.
- 5.461 Liitto päättää kohdan 7.36 mukaisista maksuista.
- 5.462 Kilpailuryhmä päättää kohtien 7.322 ja 7.532 maksuista, kohdan 7.632 määräämästä tulojen jaosta sekä määrää kohdan 7.35 mukaisen enimmäismaksun.
- 5.463 Liiton toimisto laskuttaa kohtien 4.62 g ja 6.61 mukaiset sakot saatuaan tiedot seuraamuspäätöksistä.
- 5.464 Järjestäjä päättää kohdan 10.69 mukaisesta maksusta ja vastaa maksujen perimisestä.
- 5.465 Järjestäjä toimeenpanee kohdan 10.7 velvoitteet ilmoittajaseuran kehotuksesta.
- 5.47 Kohtien 5.41–5.46 mukaisiin päätöksiin tyytymätön voi valittaa päätöksistä sääntöryhmälle kohtien 6.71–6.74 säätämässä järjestyksessä.

6 Toiminta sääntörikkomustapauksissa

6.1 Rikkomusilmoitus

- 6.11 Kun lajisääntöjä on rikottu tai niitä epäillään rikotun, toimitsijat, tukihenkilöt ja kilpailijat ovat velvollisia tekemään rikkomusilmoituksen kilpailunjohdolle kilpailun muodollisen käynnissäolon aikana (katso 1.233). Kohtien 6.14 ja 6.15 ilmoitukset tehdään kilpailunjohton tai tuomarineuvoston mahdollisen käsittelyn jälkeen liitolle.
- 6.12 Tukihenkilön ja kilpailijan tekemän rikkomusilmoituksen tulee olla kirjallinen.
- 6.13 Rikkomusilmoitus voidaan tehdä kilpailijaa (joukkuetta) kohtaan, kun kilpailuteknisiä sääntöjä on rikottu tai niin epäillään tapahtuneen.
- 6.14 Rikkomusilmoituksen kohdan 4.41 tarkoittamista rikkomuksista voi tehdä liiton sopimisosapuoli, liitto tai sen elin, alue, jäsenseura, kilpailun johto, yksittäinen suunnistaja tai ulkopuolinen taho. Ilmoitus tehdään sääntöryhmälle.
- 6.15 Rikkomusilmoituksen kohtien 4.42–4.46 tarkoittamista rikkomuksista tekee valvoja tai tuomarineuvosto liitolle (katso 6.52).

6.2 Rikkomusilmoituksen käsittely

- 6.21 Todettuaan lajisääntöjä rikotun, epäillessään niin tapahtuneen tai saatuaan kohdassa 6.11 tarkoitetun rikkomusilmoituksen ovat kilpailunjohto ja kilpailunvalvoja velvollisia ottamaan asian välittömästi käsiteltäväkseen.
- 6.22 Kilpailunjohton on epäillessään sääntörikkomuksen tapahtuneen tai saatuaan rikkomusilmoituksen kuultava rikkomuksen ja ilmoituksen osapuolia sekä muita, jotka voivat valaista asioiden kulkua.

6.3 Kilpailunjohton päätös

- 6.31 Päätös rikkomusilmoituksen johdosta on tehtävä ennen kilpailun teknistä päättymistä (katso 1.237).
- 6.32 Kilpailunjohto voi hylätä kilpailijan, joka on syyllistynyt sääntörikkomukseen ja sen seurauksena mitätöidä joukkuetuloksen.
- 6.33 Kilpailunjohto voi järjestäjän virheen seurauksena mitätöidä yksittäisen kilpailusuorituksen tai kokonaisen sarjan.
- 6.331 Kilpailua (sarjaa) ei mitätöidä vähäpätöisen virheen vuoksi.
- 6.332 Kilpailua (sarjaa) ei mitätöidä yksittäisiin kilpailijoihin kohdistuneen järjestäjän virheen vuoksi.
- 6.333 Kilpailua (sarjaa) ei voi mitätöidä yksittäisen kilpailijan sääntörikkomuksen seurauksena.
- 6.34 Kilpailunjohto voi kilpailupaikalta poistaa henkilön, joka käyttäytyy häiritsevästi tai epäurheilijamaisesti tai joka on syyllistynyt sääntörikkomukseen.
- 6.35 Muista kuin kohtien 11.518 ja 11.526 perusteella tehdyistä seuraamuspäätöksistä on annettava kirjallinen tieto tuomarineuvostolle liitettäväksi sen pöytäkirjaan (katso 6.621).

- 6.36 Kilpailunjohdon päätökseen tyytymätön voi tehdä vastalauseen päätöksestä tuomarineuvostolle.

6.4 Vastalause

- 6.41 Vastalauseen voi henkilökohtaisessa kilpailussa tehdä yksittäinen kilpailija tai tukihenkilö ja joukkue- tai viestikilpailussa joukkueen kilpailija tai tukihenkilö.
- 6.42 Vastalause tehdään kirjallisena ja se on maksuton.
- 6.43 Vastalause voidaan tehdä tuomarineuvostolle
- a) kilpailunjohdon päätöksestä rikkomusilmoituksen (katso 6.11) johdosta,
  - b) kilpailijan suorituksen hylkäämispäätöksestä, joka johtuu leimausvirheestä sekä
  - c) muusta toimitsijan tekemästä hylkäämis- tai eväämispäätöksestä (katso 5.31).
- 6.44 Vastalause kohdan 6.43 mukaisissa tapauksissa on tehtävä viimeistään 30 minuuttia kilpailun teknisen päättymisen jälkeen (katso 1.237).
- 6.45 Samat tahot, joilla on oikeus tehdä rikkomusilmoitus (katso 6.11), voivat tehdä vastalauseen tuomarineuvostolle
- d) järjestäjän kilpailuhallinnollisen toimenpiteen johdosta sekä
  - e) kilpailun teknistä järjestelyä vastaan.
- 6.46 Vastalause kohdan 6.45 mukaisissa tapauksissa on tehtävä viimeistään 60 minuuttia kilpailun teknisen päättymisen jälkeen (katso 1.237). Tällaista vastalauseetta ei edellä rikkomusilmoitus.
- 6.47 Kilpailija tai hänen edustajansa voi tehdä vastalauseen kilpailuluvan myöntäjälle
- f) tuloluetteloja vastaan eli jonkun kilpailijan edustusoikeutta, lisenssiä, sijoitusta tai aikaa vastaan,
  - g) virhettä vastaan, joka paljastuu kilpailun teknisen päättymisen jälkeen (katso 1.237).
- 6.48 Kohdan 6.47 tarkoittamat vastalauseet tehdään kahden (2) viikon kuluessa tuloluettelon julkaisemisesta (kohta f) tai kilpailupäivästä (kohta g).

6.5 Vastalauseen käsittely

- 6.51 Vastalauseen käsittely on aloitettava heti. Tuomarineuvoston on tehtävä päätöksensä kahden (2) tunnin kuluessa vastalauseen (katso 6.43 ja 6.45) jättämisestä.
- 6.52 Mikäli vastalause koskee kohdissa 4.42–4.46 mainittuja rikkomuksia, on vastalause käsiteltävä tavanomaisessa järjestyksessä (katso 6.15).

6.6 Tuomarineuvoston päätös

- 6.61 Tuomarineuvosto voi hylätä kilpailusuorituksen, määrätä sakon (katso 4.64), määrätä suunnistajan poistettavaksi kilpailupaikalta tai mitätöidä joukkuetuloksen, kilpailusarjan tai koko kilpailun. Mitätöinti ei vaadi vastalauseetta.
- 6.62 Tuomarineuvoston päätökset kirjataan tuomarineuvoston pöytäkirjaan.

- 6.621 Tuomarineuvoston pöytäkirjaan liitetään, myös siinä tapauksessa, jolloin tuomarineuvosto ei ole tehnyt omia päätöksiä, kilpailunjohdon (katso 5.21) tai sen valtuuttaman henkilön (katso 5.31) tekemät päätökset.
- 6.622 Tuomarineuvoston pöytäkirja lähetetään yhden (1) viikon kuluessa kilpailun päättymisestä kilpailuluvan myöntäjälle.
- 6.63 Päätöksestä on välittömästi tiedotettava asianosaisille kirjallisesti.
- 6.64 Päätöksestä voi valittaa sääntöryhmälle.
- 6.641 Kilpailuissa, joissa noudatetaan IOF:n kilpailusääntöjä, tuomarineuvoston päätös on lopullinen.

6.7 Valitus

- 6.71 Valituksen sääntöryhmälle tekee asianosainen, joka on tyytymätön
- a) tuomarineuvoston päätökseen kilpailuteknisessä kysymyksessä tai
  - b) hallintotoiminnalliseen päätökseen (katso 5.47).
- 6.72 Valitus on tehtävä kirjallisena kahden (2) viikon kuluessa valituksen kohteena olevan päätöksen tiedoksiannosta (katso 4.33 ja 6.63).
- 6.73 Liitto perii valituksesta valitusmaksun, jonka suuruus on henkilökohtaisen kilpailun tapauksessa viisi (5) kertaa osanottomaksu ja viestikilpailun tapauksessa kaksi (2) kertaa joukkueen osanottomaksu. Valitusmaksu on tapauskohtainen. Valitusmaksu palautetaan valituksen tehneelle, jos valituksesta tehtävä päätös on valituksen kannalta myönteinen.
- 6.731 Valitusmaksun suorittaminen on edellytys asian käsittelylle.
- 6.74 Kohdan 5.47 mukaisesta valituksesta peritään vastaavan suuruinen maksu.
- 6.75 Sääntöryhmän päätöksestä voidaan valittaa liittohallitukselle kolmen (3) viikon kuluessa päätöksen tiedoksiannosta (katso 4.33). Liittohallituksen on annettava päätöksensä neljän (4) viikon kuluessa valituksen saapumisesta sille (katso 4.32 a). Liittohallituksen päätös on lopullinen, ellei kohdasta 6.76 muuta seuraa.
- 6.76 Liittohallituksen kohdan 6.75 mukaiseen päätökseen tyytymätön voi valittaa Urheilun oikeusturvalautakunnalle (OTL). OTL on urheilujärjestöistä riippumaton elin, joka ratkoo urheilun sisäisiä ristiriitoja omien sääntöjensä mukaisesti.

C Kilpailun perusteet

7 Kilpailun edellytykset

7.1 Yleiset edellytykset

- 7.11 Järjestäjän on kilpailua suunnitellessaan erityisesti huomioitava mitä kohdissa 1.244 ja 1.245 mainituista sopimuksista seuraa.
- 7.12 Järjestäjän on suunnittelussa suojeltava lintujen pesimistä, eläinten poikimista ja kasvistoa sekä otettava huomioon myös riistanhoidolliset seikat (katso liite B ja 1.243).
- 7.13 Järjestäjän on hoidettava tarvittavat yhteydet viranomaisiin.
- 7.14 Kilpailusta ja muusta suunnistustapahtumasta vastaa sen järjestäjä.
  - 7.141 Järjestäjän on huolehdittava kaikkien kilpailussa käytettyjen alueiden siivouksesta ja kunnostuksesta välittömästi kilpailun päätyttyä.
- 7.15 Kilpailumaaston on vastattava kyseisen kilpailun vaatimuksia.
  - 7.151 Suunnistuskilpailua ei saa järjestää maastossa, jossa kilpailijalle saattaa aiheutua ilmeinen vaara, ellei turvallisuutta varmentaviin toimenpiteisiin ole ryhdytty (katso 11.61).
- 7.16 Suunnistuskarttaa valmistettaessa on noudatettava liiton määrittämää varaus-, hakemus- ja sopimuskäytäntöä.
- 7.17 Kun kilpailumaasto (kilpailualue) julkaistaan, merkitsee se samalla kilpailu- ja harjoittelukieltä siinä. Järjestäjä voi antaa oikeuden poiketa tästä. Arvokilpailun kilpailumaasto (kilpailualue) on tuotava julki liiton ohjeen mukaisesti.

7.2 Ennakkoluvat

- 7.21 Yleisen ja mestaruuskilpailun järjestäjän on ennen kilpailun hakemista tehtävä kilpailumaaston varaus omalta alueeltaan (katso 1.214).
- 7.22 Kilpailun osittaiseenkin järjestämiseen toisen alueen maastoissa on järjestäjän hankittava lupa toiselta alueelta. Myös omalla alueella järjestettävien naapurialueen tai -alueiden suhteen läheisten kilpailujen ajankohta- ja maastokysymyksistä on sovittava osapuolten kesken.
- 7.23 Paikallisten kilpailujen maastonkäyttöä voidaan alueellisesti ohjata mikäli kilpailun osanottajamäärät nousevat yleisen kilpailun tasolle tai jos muut painavat syyt näin vaativat.
- 7.24 Ennen kilpailun hakemista on hankittava maanomistajilta ja oikeuksien haltijoilta luvat tiestön, kilpailukeskuksen, lähtö-, maali- ja paikoitusalueiden käyttöön sekä varmistauduttava varsinaisen kilpailumaaston käyttömahdollisuudesta (katso 14.11).
- 7.25 Kilpailun suunnittelussa tulee tarvittaessa olla yhteydessä paikallisiin luonnonsuojeluviranomaisiin ja -järjestöihin.
- 7.26 Suunnitellusta kilpailusta on sovittava metsästysoikeuden haltijan kanssa.

7.3 Kilpailun hakeminen

- 7.31 Yleisen ja mestaruuskilpailun järjestämiseen tarvitaan järjestämislupa. Luvan myöntäjän on hyvissä ajoin vuosittain tiedotettava kilpailuhakemusten määräajasta.
- 7.32 Kansallisen kilpailun ja Suomen mestaruuskilpailun (katso 19) järjestämisluvan myöntää liitto.
- 7.321 Kilpailuhakemus on tehtävä liiton vahvistamalla lomakkeella määräajassa.
- 7.322 Liitto voi jättää myöhästyneen tai puutteellisen hakemuksen kokonaan käsittelemättä tai korottaa, käsiteltyään tällaisen hakemuksen, kyseisen kilpailun IRMA-palvelusta perittävän maksun korkeintaan kaksinkertaiseksi (katso 7.36).
- 7.33 Aluekilpailun, alueottelun ja alueen mestaruuskilpailun järjestämisluvan myöntää alue (katso 20).
- 7.34 Paikallisen kilpailun järjestämiseen ei haeta erillistä järjestämislupaa. Paikallisen kilpailun järjestämisestä päättää järjestäjä (katso 7.23).
- 7.35 Järjestämisluvan myöntäjä voi vahvistaa suurimman sallitun osanottomaksun.
- 7.36 Järjestämisluvan myöntäjä voi periä yleisestä tai mestaruuskilpailusta kilpailijamaksun sekä kilpailukohtaisen IRMA-palvelumaksun.

7.4 Kilpailukalenteri

- 7.41 Järjestämisluvan myöntäjä julkaisee vuosittain kilpailukalenterin.

7.5 Kilpailun peruuttaminen, keskeyttäminen ja siirtäminen

- 7.51 Pitämättä jätetty kilpailu (sarja) on peruutettu. Peruuttaminen tulee perustella. Mikäli peruutettu kilpailu (sarja) pidetään muuna kuin alkuperäisenä ajankohtana, kilpailu (sarja) on siirretty (katso 19.54).
- 7.52 Peruutuksen ennen kilpailupäivää tekee järjestäjä yhteistyössä valvojan kanssa. Peruutuksen kilpailupäivänä tai jo aloitetun kilpailun keskeytyksen tekee tuomarineuvosto (katso 14.74).
- 7.53 Kilpailu (sarja) peruutetaan tai keskeytetään, jos sääolosuhteet ilmeisesti saattavat kilpailijat ja toimitsijat vaaraan tai jos järjestäjästä riippumattomista syistä olosuhteet eivät ole kaikille urheilullisesti tasapuolisia. Peruutuksesta tai keskeytyksestä on välittömästi tiedotettava sekä kilpailijoille että liitolle sopivalla tavalla.
- 7.531 Jos kymmenen (10) päivää ennen kilpailua kilpailumaaston lumi- tai muut olosuhteet ovat sellaiset, ettei kilpailua todennäköisesti voida suorittaa moitteettomissa olosuhteissa, on järjestäjän harkittava kilpailun peruuttamista. Jos järjestäjä tästä huolimatta päättää olla peruuttamatta kilpailun, on sen kuitenkin sopivalla tavalla tiedotettava olosuhteista.
- 7.532 Jos lumi tai muu este pakottaa järjestäjän enintään viikon varoitussajalla ennen kilpailupäivää peruuttamaan kilpailun, voi järjestäjä tehdä liitolle hakemuksen siitä, että se saa pitää enintään 50 % osanottomaksuista, loppuosuus on palautettava osanottajille (katso 10.74). Vapaamuotoinen hakemus on lähetettävä liitolle

viikon kuluessa peruutuksesta. Hakemukseen on liitettävä selvitys tuloista ja menoista, jotka järjestäjällä on ollut peruutetusta kilpailusta. Liiton on kuukauden kuluessa ilmoitettava seuralle päätöksestä.

- 7.54 Tuomarineuvoston päätöksellä voidaan kilpailun alkamista siirtää tai kilpailu peruuttaa, jos lämpötila on alle -20°C (katso 14.72).
- 7.55 Uuden kilpailupäivän myöntää tai on myöntämättä järjestämisluvan myöntänyt elin järjestäjän hakemuksesta.
- 7.56 Uuteen kilpailupäivään siirrettyyn kilpailuun (sarjaan) ilmoittaudutaan tarkoituksenmukaisella tavalla kuten uuteen kilpailuun. Muutkin kuin alkuperäiseen kilpailuun ilmoittautuneet voivat ilmoittautua.

7.6 Kilpailun mitätöiminen ja uusiminen

- 7.61 Kilpailu (sarja) voidaan mitätöidä, jos kilpailu ei teknisesti ole tasapuolinen (järjestelyvirhe) kaikille kilpailijoille. Päätöksen kilpailun mitätöimisestä tekee tuomarineuvosto tai kilpailunjohto (katso 6.33 ja 6.61).
- 7.62 Yksittäisen kilpailijan suoritus voidaan mitätöidä, mikäli hän on kärsinyt selvästä järjestelyvirheestä. Päätöksen mitätöimisestä tekee kilpailunjohto (katso 6.33).
  - 7.621 Selvästä järjestelyvirheestä kärsineen kilpailijan osanottomaksu on palautettava.
- 7.63 Järjestelyvirheen takia mitätöity kilpailu voidaan uusida (katso 6.33). Uusinnan päivämäärän määrää tai on määräämättä järjestämisluvan myöntänyt elin (katso 19.82).
  - 7.631 Uusittavaan kilpailuun saavat osallistua vain alkuperäiseen kilpailuun ilmoittautuneet. Uusinnasta ei peritä erillistä osanottomaksua.
  - 7.632 Mikäli alkuperäisellä kilpailulla ja uusinnalla on eri järjestäjä (katso 1.216), voidaan järjestämisluvan myöntäjän päätöksellä osanottomaksut jakaa järjestäjien kesken.

"Nipottelu ei johda eteenpäin"

8 Kilpailujen jaottelu

8.1 Kilpailulajit

Liiton toiminnan piiriin kuuluu neljä liikkumistavan mukaan määriteltyä kilpailulajia.

- 8.11 Suunnistus on jalkaisin suoritettavaksi tarkoitettu suunnistusmuoto.
- 8.12 Hiihtosuunnistus (katso 14) on hiihtäen suoritettavaksi tarkoitettu suunnistusmuoto. Se voidaan suorittaa kokonaan tai osittain myös jalkaisin, mutta kilpailijan on kuljetettava sopusuhtaiset hiihtovälineet (sukset ja sauvat) lähdöstä rastien kautta maaliin ja hänellä tulee olla jalassa hiihtokengät.
- 8.13 Pyöräsuunnistus (katso 15) on polkupyörällä suoritettavaksi tarkoitettu suunnistusmuoto, jossa rata kierretään pyöräilemällä tai polkupyörän kanssa sitä joko taluttaen tai kantaen.
- 8.14 Tarkkuussuunnistus (katso 16) on kartanlukutaitoa korostava suunnistusmuoto, jossa kilpailija etenee maastossa uria pitkin jalan tai erinäisiä liikuntaa helpottavia apuvälinettä käyttäen.
- 8.15 Erikoissuunnistukset saavat piirteensä niistä laitteista (esimerkki: radiosuunnin) ja kulkuneuvoista (esimerkki: auto), joita käyttäen suunnistus-tehtävä on ratkaistava.

8.2 Kilpailun taso

- 8.21 Paikallisia kilpailuja ovat seurakilpailu, seuran mestaruuskilpailu, seuraottelu, osa-alueen kilpailu, harrastesuunnistustapahtuma ja järjestökilpailu. Paikallisen kilpailun järjestämisoikeudesta (katso 7.23), osanotto-oikeudesta, kilpailukutsusta sekä teknisen säännösten sovellutuksista päättää järjestäjä.
  - 8.211 Seurakilpailu on ensi sijassa kilpailu tai harjoitus saman seuran jäsenille.
  - 8.212 Seuran mestaruuskilpailu on saman seuran jäsenten välinen kilpailu.
  - 8.213 Seuraottelu on joukkuekilpailu kahden tai useamman seuran välillä.
  - 8.214 Harrastesuunnistustapahtuma on avoin kaikille suunnistajille tai suunnistajiksi aikoville. Harrastesuunnistustapahtuma voidaan järjestää erillisenä tai yleisen kilpailun yhteydessä (ilmoittautuminen paikan päällä).
  - 8.215 Järjestökilpailu on tarkoitettu ensisijaisesti ko. järjestön jäsen-seuroille tai niiden jäsenille.
- 8.22 Yleisiä kilpailuja ovat aluekilpailu, alueottelu ja kansallinen kilpailu. Yleinen kilpailu on luvanvarainen (katso 7.3). Sen kilpailukutsusta (katso 10.5) ja osanotosta (katso 10.6) säädetään erikseen ja luvan myöntäjä voi periä kilpailunjärjestämiseen liittyviä maksuja (katso 7.36). Yleisten kilpailujen luvanmyöntäjät ovat velvollisia julkaisemaan kilpailupäivämäärät (katso 7.4) ja täyttämään järjestämisluvan (katso 1.244) määräykset.

- 8.221 Aluekilpailu (katso 20) on avoin ko. alueen suunnistusseuroille ja niiden jäsenille. Kilpailuun voivat osallistua myös muiden alueiden kilpailijat.
- 8.222 Alueottelu on joukkuekilpailu kahden tai useamman alueen välillä tai henkilökohtainen/viestikilpailu kahden tai useamman alueen suunnistusseurojen jäsenten välillä. Alueottelu voidaan käydä kansallisen kilpailu osana.
- 8.223 Kansallinen kilpailu on kilpasuunnistajille (katso 1.223) tarkoitettu kilpailu. Kilpailuun voivat osallistua myös ulkomaiset kilpailijat.
- 8.23 Mestaruuskilpailuja ovat Suomen mestaruuskilpailu (katso 19) ja alueen mestaruuskilpailu (katso 20). Mestaruuskilpailujen osalta koskee, mitä yleisistä kilpailuista on säädetty, ellei kohdista 19 ja 20 muuta seuraa.
- 8.24 Kansainvälisiä arvokilpailuja ovat World Games-kilpailu (WG), maailmanmestaruuskilpailu (WOC), maailmancup (WCup), nuorten maailmanmestaruuskilpailu (JWOC), veteraanien maailmanmestaruuskilpailu (WMOC), Euroopan mestaruuskilpailu (EuOC), Pohjoismainen mestaruuskilpailu (NOC), maailmanrankikilpailut (WRE) sekä maaottelut.
- 8.25 Kansallisia arvokilpailuja ovat liiton määrittämät katsastukset, näyttökilpailut ja Huippuliigan osakilpailut.

8.3 Kilpailumatkat

Kilpailumatkojen ohjeajat: katso 11.2, 14.4, 15.4, 16.9, 18.31 ja 19.4.

- 8.31 Pitkä matka on vaihtelevien suunnistustehtävien ratkaisemista useammalla eri suunnistustekniikalla.
- 8.32 Sprintti on lyhyt, jatkuvaa keskittymistä ja täysivauhtista etenemistä vaativa suunnistusmatka, joka kilpaillaan pääasiassa rakennetussa ympäristössä. Radat laaditaan siten, että reitinvalinnoista ja niiden toteuttamisesta saadaan riittävän vaativia ja yksityiskohtaisia.
- 8.33 Keskimatka vaatii jatkuvaa keskittymistä ja nopeaa hahmotustaitoa sekä edellyttää erilaisten vaihtelevien tehtävien ratkaisuja erilaisten suunnistustekniikoiden avulla.
- 8.34 Erikoispitkän matkan radalla reitinvalinnat ovat vaatimusten oleellisin osa, joten radan tulee sisältää useampia pitkiä rastivälejä.
- 8.35 Muiden matkojen radat laaditaan kilpailun luonteen mukaisiksi.

8.4 Ulkoiset olosuhteet

- 8.41 Valaistusolosuhteiden osalta kilpailu voi olla päivä- tai yösuunnistusta tai näiden yhdistelmä.
- 8.411 Päiväsuunnistus on kokonaan valoisan aikana suoritettava suunnistus. Kilpailun ensimmäinen lähtö ei saa olla aikaisemmin kuin yksi (1) tunti auringonnousun jälkeen, eikä viimeinen lähtö myöhemmin kuin 150 % lasketusta ohjeajasta ennen auringonlaskua.

- 8.412 Yösuunnistus on kokonaan pimeään aikaan suoritettava suunnistus. Ensimmäinen lähtö ei saa olla aikaisemmin kuin yksi (1) tunti auringonlaskun jälkeen, eikä viimeinen lähtö myöhemmin kuin 200 % lasketusta ohjeajasta ennen auringonnousua.
- 8.413 Yhdistetty suunnistus voidaan suorittaa joko kahtena suunnistusratana; toinen päiväsuunnistuksena, toinen yösuunnistuksena tai niin, että kilpailu alkaa ja päättyy valaistusolosuhteiltaan eri vuorokaudenaikoina.
- 8.42 Maasto-olosuhteet suunnistuskilpailussa ovat pääosin metsäiset.
- 8.421 Erikoissuunnistukset saavat piirteensä siitä ympäristöstä, jossa ne suoritetaan (esimerkki: kanootti-, kortteli-, sprintti- ja tunturi-suunnistus).

8.5 Suoritustapa

- 8.51 Yksinsuunnistus on henkilökohtainen kilpailu, jossa kilpailija suorittaa suunnistustehtävän yksin.
  - 8.511 Moniosainen suunnistus (esimerkki: monipäiväinen kilpailu) koostuu useammasta yksinsuunnistuksesta. Moniosaisessa kilpailussa tulos muodostuu osakilpailujen tuloksista (esimerkki: ajat, sijaluvut, pisteet). Osakilpailut ovat erillisiä kilpailuja, jotka voidaan järjestää osittain tai kokonaan eri päivinä tai eri paikoissa.
  - 8.512 Porrastettu suunnistus (esimerkki: pudotuskilpailu, karsinta + finaali) koostuu kahdesta tai useammasta kilpailuportaasta, jossa kaikki edellisen vaiheen menestyjät kilpailevat seuraavalla portaalla paremmista sijoituksista kuin siinä menestyksettä jääneet.
- 8.52 Joukkuekilpailu on yksinsuunnistussuorituksiin perustuva kilpailu, jossa etukäteen määrätty määrä tuloksia lasketaan yhteen joukkuetulokseksi.
- 8.53 Partiosuunnistus on kilpailu, jossa partion muodostaa kaksi tai useampia kilpailijoita, jotka yhdessä tai osittain erillään suorittavat suunnistustehtävän.
- 8.54 Viestisuunnistus on joukkuekilpailu, jossa joukkue muodostuu kahdesta tai useammasta kilpailijasta. Jokainen joukkueen jäsen suorittaa etukäteen ilmoitetussa järjestyksessä (katso 10.68) oman osuutensa yksinsuunnistuksena. Yksittäisen joukkueen jäsenen suunnistussuorituksen hylkääminen johtaa joukkuetuloksen mitätöimiseen (katso 4.63).

8.6 Lähtötapa

- 8.61 Väliaikalähtökilpailussa jokaisella sarjansa kilpailijalla on oma lähtöaika ja lähtövälit ovat sarjoittain samat (katso 10.8).
  - 8.611 Takaa-ajokilpailu on väliaikalähtökilpailu, jossa lähtövälin määrää aikaisempien kilpailujen tulokset. Kilpailu on yhteislähtökilpailun luonteinen (katso 3.76, 8.64 ja 11.735)
- 8.62 Ryhmälähtökilpailussa kaksi tai useampia saman sarjan kilpailijoita lähtee yhtäaikaan.
- 8.63 Viestin varsinaista lähtöä myöhempi yhteislähtö on uusintalähtö (katso 11.38). Uusintalähtö on yhteislähdön luonteinen.

- 8.64 Yhteislähtökilpailu on kilpailu, jossa kilpailun (sarjan) kaikki kilpailijat lähtevät samanaikaisesti.
- 8.641 Yhteislähtökilpailu on joko henkilökohtainen tai viestikilpailu. Yhteislähtöä on käytettävä aina, kun on tiedossa tai oletettavissa, että olosuhteet (esimerkki: valaistus, lumiolot) eivät muuten olisi kilpailijoille tasapuolisia (katso 8.413).
- 8.642 Yhteislähtökilpailun luonteesta johtuen on huomioitava kohdat 3.76, 8.62, 11.735 ja 13.13.

"Järjen käyttö on sallittu"

9 Sarjat

9.1 Jako sukupuolen ja iän mukaan

9.11 Yleisen suunnistuskilpailun osanottajat jaetaan sukupuolen ja iän perusteella sarjoihin. Sarja on tarkoitettu vain yhden sukupuolen edustajille, jos kutsussa ei toisin mainita.

9.12 Osanottaja kuuluu tiettyyn sarjaan sen kalenterivuoden alusta, jona hän täyttää mainitun vuosimäärän.

9.121 Sarjaa vaihtava osanottaja kuuluu hiihtosuunnistuksessa uuteen sarjaan heti kilpailukauden (katso 1.231) alusta 1.11. alkaen.

9.13 Nuorten sarjoja ovat H20 ja D20 sekä niitä nuoremmat sarjat ja veteraanisarjoja ovat H35 ja D35 sekä niitä vanhemmat sarjat.

9.14 Sarjajako

Miehet	Naiset	Ikä kilpailuvuonna täytettynä
H10	D10	10 vuotta ja vähemmän
H12	D12	11–12 vuotta
H14	D14	13–14 vuotta
H16	D16	15–16 vuotta
H18	D18	17–18 vuotta
H20	D20	19–20 vuotta
H21	D21	21 vuotta tai enemmän
H35	D35	35 vuotta tai enemmän

9.141 H35 ja D35 sarjoja vanhempia sarjoja järjestetään viiden vuoden sarjajaolla kansallisissa kilpailuissa sarjoihin H75 ja D75 saakka kyseiset sarjat mukaan luettuina. Kilpailussa voidaan järjestää myös sarjat vanhemmille osanottajille (esimerkki: H80, H85, D80, D85).

9.142 Alueen oravapolkukilpailussa (AOK) ja seurakilpailussa voidaan järjestää virallisina myös sarjat H8RR ja D8RR (8 vuotta ja nuoremmat).

9.15 Viestisuunnistuksessa sarjajako voidaan tehdä joukkueen jäsenten yhteisiin perusteella ilmoittamalla yhteisiin maksimi tai minimi (esimerkki: H-70 tai H120-). Ikä määräytyy kilpailukaudella täytettävistä vuosista.

9.151 Lisäksi voidaan rajoittaa tiettyjen, kohdan 9.14 mukaisten sarjojen osanotto-oikeutta kohdan 9.15 sarjoihin.

9.2 Jako taitotason mukaan

9.21 Varsinainen kilpailusarja voidaan jakaa eritasoisiin sarjoihin, kirjaintunnuksia A (vaativin), B ja C käyttäen (esimerkki: H21A, H21B, H21C).

9.22 Sarjoissa H21, H20, H18, H16, D21, D20, D18 ja D16 voidaan järjestämisluvan myöntäjän suostumuksella järjestää valiosarja (katso 10.66), kirjaintunnus E (esimerkki: D20E). Valiosarjaa vaativampia sarjoja ei saa järjestää.

9.23 Harrastesuunnistuksessa ei ole ikäsarjoja vaan matkaan ja taitotasoon perustuvia ratoja.

9.3 Jako muun perusteen mukaan

- 9.31 Sarja A voidaan pitkän matkan kilpailussa (katso 8.31) jakaa ratapituuden mukaan 14-vuotiaiden tai vanhempien sarjoissa. Esimerkki: H45A (sääntöjen mukainen kilpailumatkan perusrata), H45AL (lyhyempi vaihtoehto) tai H45AP (pidempi vaihtoehto).
- 9.32 Suunnistustehtävän mukaan sarjat H10 ja D10 voidaan jakaa sarjoihin A (normaalisuunnistus), RR (rastireitti) (katso 17.2) ja TR (tukireitti) (katso 17.3) sekä sarjat H12 ja D12 sarjoihin A (normaalisuunnistus) ja TR (tukireitti). Yleisessä kilpailussa tulee suunnistuksen sarjoissa H10 ja D10 järjestää vähintään RR-sarja. Sprinttisuunnistus katso 18.32 ja hiihtosuunnistus katso 14.47.
- 9.33 Partiosarjoja voidaan järjestää varsinaisen sarjajaon (katso 9.14) mukaisissa sarjoissa partiokilpailuna (katso 8.53).

9.4 Sarjan jakaminen ja yhdistäminen

- 9.41 Mikäli sarjaan ilmoittautuu runsaasti osanottajia, voidaan ko. sarja jakaa kahteen tai useampaan samanarvoiseen rinnakkaissarjaan käyttäen numerotunnusta (1, 2, 3 jne.) (esimerkki: H21A1 ja H21A2).
- 9.42 Nuorten sarjoista H18 ja D18 tai nuoremmat voidaan jakaa myös iän perusteella (H9, H10, H11, H12, H13, H14, H15, H16, H17, H18, D9, D10, D11, D12, D13, D14, D15, D16, D17 ja D18).
- 9.43 Kilpailussa voi olla yhdistettyjä sarjoja (Esimerkki: D14 ja D16 on yhdistettynä D13–16) (katso 9.14 ja 10.851).
- 9.431 Nuorten sarjoja ja veteraanisarjoja (katso 9.13) ei kuitenkaan voi henkilökohtaisessa kilpailussa yhdistää yleiseen (H21 tai D21) sarjaan.
- 9.44 Kilpailukutsussa ilmoitettuja sarjoja ei saa yhdistää (katso 10.851 ja 19.54).

D Kilpailutekniikka, yleistä

10 Kilpailun järjestäminen

10.1 Kilpailunjohto

10.11 Järjestäjän on nimettävä ennen kilpailun hakemista liiton kilpailuhakemuslomakkeessa mainitut toimihenkilöt sekä esitettävä kilpailunvalvoja (yleinen kilpailu) ja ratavalvoja (arvokilpailu). Valvojien tehtävät on säädetty erikseen (katso liite D).

10.111 Liitto nimeää kansalliseen arvokilpailuun kilpailunvalvojan.

10.112 Kansallisissa arvokilpailussa kilpailunvalvojalla tulee olla teknisen asiantuntijan (TA) pätevyys tai tätä pätevyyttä vastaava kokemus.

10.12 Kilpailunjohdolla tarkoitetaan näissä säännöissä ryhmää, jonka vähimmäiskokoonpano on kilpailunjohtaja, ratamestariryhmän johtaja ja tulospalvelun johtaja. Kilpailunjohdolla tulee olla asiaankuuluva pätevyys sekä kokemusta vastaavista tehtävistä.

10.2 Toimitsijat

10.21 Järjestäjän jokaisen toimitsijan sekä valvojan on ennen kilpailua pidettävä salassa kilpailuradat.

10.22 Toimitsija (esimerkki: kuuluttaja) ei saa kilpailun aikana tuoda julkia tietoa, joka ei ole tasapuolista kaikille kilpailijoille.

10.23 Rastilla oleva toimitsija ei saa häiritä kilpailijaa eikä kertoa aikoja, sijoituksia tai antaa muuta tietoa.

10.24 Rastilla olevan henkilön on vältettävä liikkeitä, ääniä, hajuja, voimakkaita värejä tai muuta, joihin kilpailija voi kiinnittää huomiota.

10.3 Radanlaadinta

10.31 Ratamestarilla tulee olla liiton vahvistamien ohjeiden mukainen pätevyys.

10.32 Suunnistusradan laadinnassa on noudatettava "Ratamestarikirjan" ohjeita ja lasten ratojen osalta niistä annettuja ohjeita (Liiton julkaisut) sekä mahdollisten sopimusten (katso 1.242 ja 1.243) aiheuttamia rajoituksia (katso 7.24– 7.26).

10.33 Yösuunnistuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota osanottajien turvallisuuteen.

10.34 Viestikilpailun hajautusmenetelmä on salainen viimeiseen vaihtoon (uusintalähtöön) saakka.

10.4 Leimausjärjestelmä

10.41 Kilpailussa käytetään liiton hyväksymää elektronista tai mekaanista rekisteröintilaitetta.

10.42 Kilpailuissa, joissa käytetään elektronista leimausjärjestelmää, noudatetaan liiton ohjeita.

10.5 Kilpailukutsu

10.51 Liiton myöntämän kilpailun kilpailukutsu on julkaistava liiton IRMA-tietojärjestelmässä viimeistään kaksi viikkoa ennen kilpailupäivää.

10.52 Liiton myöntämän kilpailun kilpailukutsussa tulee olla seuraavat tiedot:

- a) kilpailun järjestäjä
- b) kilpailun laji, taso ja muu erikoispiirre
- c) kilpailupäivä
- d) sarjat; viestikilpailussa on mainittava mahdolliset ikä- ja sukupuolirajoitukset osuuksittain (esimerkki: 1. osuus 7,5 km: H15–18, H35)
- e) pääsarjojen (H21 ja D21) arvioidut voittoajat sekä viittaus muiden sarjojen ratoihin
- f) ilmoittautumisosoite ja ilmoittautumisen määräpäivä
- g) osanottomaksu ja muut maksut sekä ohje maksujen suorittamista varten
- h) jälki-ilmoittautumista koskeva ohje
- i) opastus (milloin paikalla) ja etäisyydet pysäköinti - kilpailukeskus - lähtö
- j) ensimmäisen lähdön ajankohta, lähtökynnys, lähtömuoto ja poikkeavat lähtöjärjestykset (katso 10.811, 10.812 ja 10.831)
- k) kartan mittakaava, valmistusvuosi ja laatu (esimerkki: tuloste) sekä suojaustapa ja kartan koko
- l) leimausjärjestelmä, mahdollisuus elektronisten leimauskorttien vuokraukseen
- m) pukeutumis- ja peseytymismahdollisuuksien laatu
- n) hiihto- ja pyöräsuunnistuksessa välinehuollon mahdollisuudet
- o) kilpailun mahdollisen peruuttamisen ilmoitustapa
- p) kilpailunjohtaja, ratamestari ja valvoja
- q) tiedottajan yhteystiedot ja yhteystiedot muita tiedusteluja varten

Kilpailukutsuun voidaan tarvittaessa laittaa mm. seuraavat tiedot:

- r) maastonkuvaus
- s) harjoittelumahdollisuus
- t) lasten kaitseminen, kilpailukeskuksen saavutettavuus lastenvaunuilla
- u) ravintolapalvelut
- v) majoitusmahdollisuudet
- w) erikoisvarusteet ja niiden käyttö (esimerkki: piikkareiden käytön salliminen, seurantalaitteen käyttöpakko (katso 3.542))
- x) palkinnot
- y) julkisten kulkuneuvojen aikataulut
- z) mahdolliset maastonkäytön rajoitukset (esimerkki: sotilasalue)
- å) pyöräsuunnistuksessa mahdollisen katsastuksen taso

10.53 Alueen myöntämän kilpailun kilpailukutsusta ja sen julkaisemisesta päättää alue.

10.54 Paikallisen kilpailun kilpailukutsusta ja sen julkaisemisesta päättää kilpailun järjestäjä.

10.6 Ilmoittautuminen ja osanotto sarjoihin

- 10.61 Kansallisen kilpailun osanottajan, joka edustaa liiton alaista seuraa, tulee ilmoittautumishetkellä olla kilpasuunnistaja (katso 1.223).
- 10.62 Osanottaja on ilmoitettava kilpailuun kilpailukutsussa mainitulla tavalla annettuun määräaikaan mennessä.
- 10.621 Ilmoittautumisen on sisällettävä kilpailijan etu- ja sukunimen, syntymävuoden, elektronisen kilpailukortin numeron, lisenssinumeron, kilpailusarjan sekä seuran. Viestikilpailun ilmoittautumisen on sisällettävä joukkueiden määrän sarjoittain.
- 10.622 Ilmoittaja vastaa siitä, että kilpailija ilmoitetaan ja osallistuu oikeaan sarjaan.
- 10.63 Osanottomaksu on suoritettava kilpailukutsussa ilmoitetulla tavalla.
- 10.631 Jos ilmoittautuneen kilpailijan joko elektronisen leimauskortin numeroa tai hänen nimeään halutaan muuttaa, järjestäjillä on oikeus vaatia tästä lisämaksu.
- 10.632 Lähtemättä jättäneen kilpailijan tulee maksaa osanottomaksu ja mahdollisen elektronisen leimauskortin vuokra.
- 10.64 Sarjoihin H35 ja D35 kuuluvat ja sitä vanhemmat kilpailijat saavat osallistua omaa sarjaansa nuorempaan sarjaan sarjoihin H21 ja D21 saakka, nämä sarjat mukaanluettuina.
- 10.65 H20 ja D20 sekä nuorempien sarjojen kilpailijat saavat kohdissa 11.26, 14.46 ja 15.45 (erikoispitkä matka) mainittuja kilpailuja lukuunottamatta osallistua vanhempiin sarjoihin sarjoihin H21 ja D21 asti, nämä sarjat mukaanluettuina (katso 19.26).
- 10.66 Liitto voi antaa järjestäjälle hakemuksesta luvan rajoittaa valiosarjaan (katso 9.22) oikeutettujen määrää. Rajoituksen seurauksena sarjan ulkopuolelle jääneet sarjaan ilmoittautuneet katsotaan seuraavaan alempaan sarjaan (yleensä A-sarjaan) ilmoittautuneiksi. Osanottomaksueroja ei hyvitetä.
- 10.67 Kilpailija saa ilmoittautua ja osallistua samassa kilpailussa enintään kahteen sarjaan (katso 9), jos saman kilpailun eri sarjat (katso 19.3) pidetään eri paikoissa. Muissa tapauksissa samassa kilpailussa saa ilmoittautua ja osallistua enintään yhteen sarjaan.
- 10.68 Kilpailija saa viestikilpailussa osallistua vain yhdelle osuudelle ellei kutsussa toisin määrätä. Viestijoukkueen juoksujärjestys on ilmoitettava kilpailukutsussa määrätyllä tavalla. Pakottavista syistä tähän juoksujärjestykseen tulleet muutokset on ilmoitettava järjestäjälle viimeistään puoli tuntia ennen viestin alkamista.
- 10.69 Yleisessä kilpailussa voidaan ottaa jälki-ilmoittautumisia. Niistä voi periä enintään kaksinkertaisen osanottomaksun. Jälki-ilmoittautuminen tehdään kilpailukutsussa määrätyllä tavalla.

10.7 Ilmoittautumisen purkaminen

- 10.71 Ilmoittautuneella kilpailijalla on oikeus perua osanottonsa ennen varsinaisen ilmoittautumisajan päättymistä (ei jälki-ilmoittautumisaikana), jolloin osanottomaksu on palautettava.

- 10.72 Jo maksetun osanoton perumisesta voidaan kilpailuryhmän määrittelemä käsittelykulu / kilpailupäivä / peruttu kilpailija tai joukkue.
- 10.73 Jos kilpailu pidetään olosuhteissa, joista on ilmoitettu kohdan 7.531 mukaisesti, on ilmoittautuneilla oikeus peruuttaa ilmoittautumisensa ja saada osanottomaksut takaisin.
- 10.74 Jos peruutus johtuu pakottavasta syystä, on osanottajilla (seuroilla) oikeus saada takaisin vähintään 50 % osanottomaksuista. Jos järjestäjä ei määräajassa ole tehnyt liitolle kohdan 7.532 mukaista hakemusta, on osanottomaksut palautettava täysimääräisinä.
- 10.75 Mikäli kilpailija peruu osanottonsa saatuaan kohdan 19.544 tarkoittaman ilmoituksen, on hänen osanottomaksunsa palautettava.
- 10.76 Kilpailupäivänä peruutetun kilpailun tai sarjan osanottajien osanottomaksut on palautettava.
- 10.77 Mikäli kilpailija peruu osanottonsa siirrettyyn kilpailuun välittömästi siirron tultua yleiseen tietoon, on hänen osanottomaksunsa palautettava.
- 10.78 Kilpailijalla, joka kilpailupaikalla peruu osanottonsa alhaisen lämpötilan takia (katso 14.75), on oikeus saada osanottomaksunsa takaisin.
- 10.79 Mitätöidyn kilpailun (sarjan) osanottomaksut on palautettava. Mikäli kilpailija kuitenkin vahvistaa osanottonsa mahdolliseen uusintaan, ei hänen osanottomaksuaan palauteta.

10.8 Arvonta ja lähtöluettelo

- 10.81 Lähtöluettelo laaditaan sarjoittain arpomalla.
- 10.811 Järjestämisluvan myöntäjän luvalla voidaan sarjan lähtöjärjestys laatia rankilistan tai karsintakilpailun perusteella (katso 10.52 j).
- 10.812 Sovitun tason mukaiset suunnistajat voidaan ryhmittää lähtöluetteloon ns. kuumaksi ryhmäksi. Kuuman ryhmän koko ja muodostamisperiaate on kerrottava kilpailukutsussa (katso 10.52 j).
- 10.82 Kunkin sarjan kilpailijat lähetetään saman pituisin, vähintään yhden (1) minuutin lähtöväleihin.
- 10.83 Moniosaisen kilpailun lähtöluetteloa laadittaessa on käytettävä sellaista arvontamenetelmää, että kukin kilpailija saa eri osakilpailujen lähtöjärjestykset huomioon ottaen mahdollisimman keskiarvoisen aseman.
- 10.831 Moniosaisen kilpailun viimeisessä osakilpailussa voidaan H16 ja D16 tai sitä vanhemmissa sarjoissa lähtöväleinä käyttää aikaisempien osakilpailujen yhteistulosten mukaisia aikavälejä (ns. takaa-ajokilpailu) tai osakilpailujen yhteistulosten mukaista käännettyä lähtöjärjestystä (paras lähtee viimeisenä) käyttäen kohdan 10.82 mukaisia lähtövälejä (katso 10.52 j).
- 10.84 Kilpailijat, jotka edustavat samaa seuraa, eivät saa olla lähtöluettelossa peräkkäin. Säännöstä poiketaan, jos sarjassa on niin vähän osanottajia, ettei sääntöä voida noudattaa tai kun lähtöluettelo laaditaan kohtien 10.811 tai 10.831 mukaisesti.
- 10.841 Viestikilpailussa saman seuran eri joukkueilla tulee olla pääosin eri hajautukset.

- 10.85 Kukin sarja on lähetettävä yhtenä kokonaisuutena. Jos käytetään samaa rataa eri sarjoilla, eri sarjojen osanottajia ei saa arpoa lähtemään samanaikaisesti.
- 10.851 Kilpailukutsussa ilmoitettuja sarjoja voidaan yhdistää (katso 9.4), mikäli kutsussa mainitussa ajassa (katso 10.52 f) sarjaan ei ole ilmoittautunut yhtään osanottajaa.
- 10.86 Jälki-ilmoittautunut tai järjestäjän virheen takia lähtöluettelosta poisjäänyt kilpailija voidaan sijoittaa sarjansa lähtöluetteloon arvotulle varapaikalle. Varapaikat täytetään jälki-ilmoittautumisjärjestyksessä päiväkilpailussa sarjan lopusta alkuun päin ja yökilpailussa päinvastoin. Mikäli kaikille jälki-ilmoittautuneille ei riitä varapaikkaa, loput jälki-ilmoittautuneet kilpailijat on lähetettävä päiväkilpailussa ennen kilpailukutsun mukaisesti määräajassa sarjaan ilmoittautuneita kilpailijoita ja yökilpailussa näiden jälkeen sarjan normaalein lähtövälein.
- 10.87 Mikäli yleiseen kilpailuun, jossa ei ole osanottorajoituksia, ilmoittautunut on estynyt osallistumasta, saa saman seuran tähän sarjaan osallistumisoikeuden omaava kilpailija, joka ei ole ilmoittautunut kilpailuun, kilpailla hänen tilallaan (katso 10.67). Jos kilpailija, joka on arvottu sarjaan, missä on osanottorajoitus (esimerkki: valiosarja), on estynyt osallistumasta, voi järjestäjä asettaa hänen tilalleen toisen kilpailijan (katso 10.66).
- 10.88 Kilpailun lähtöluetteloon merkitty henkilö tai joukkue ei saa vaihtaa lähtöaikaansa eikä sarjaansa.
- 10.89 Liiton myöntämän kilpailun lähtöluettelo tulee julkaista vähintään 48 tuntia ennen kilpailun alkua.

10.9 Kilpailuohjeet

- 10.91 Kilpailijalle on annettava tai hänen nähtäväkseen kilpailukeskukseen on asetettava kilpailuohjeet, joista ilmenevät:
- a) kilpailunjohto (katso 10.12) sekä kilpailun- ja ratavalvoja
  - b) tuomarineuvoston puheenjohtaja
  - c) kilpailumaaston lajikohtaiset erityispiirteet
  - d) kartan mittakaava, valmistusvuosi ja laatu (esimerkki: tuloste)
  - e) ratojen ja osuuksien pituudet
  - f) lähtöluettelo lähtöaikoineen
  - g) viitoitukset ja niiden värit (katso 11.6)
  - h) käymälät, pukeutumis- ja peseytymispaikat
  - i) mallirastin sijainti
  - j) kilpailunumeroiden antaminen ja kantotapa
  - k) vuokrakorttien lunastus
  - l) rastinmääritteiden antaminen
  - m) kilpailukartan antaminen, koko ja suojaustapa
  - n) kielletyn alueen ilmoitustavat (katso 11.6), tarkennukset pelloilla liikumisesta (katso 3.63) ja vaaralliset alueet (katso 12.39)
  - o) erityisohjeet viestikilpailua varten (esimerkki: vaihtotapa)
  - p) juoma- ja ensiapurastit
  - q) hiihtosuunnistuksessa ohjeet välinehuollosta, verryttelystä ja suksien

testauksesta sekä pyöräsuunnistuksessa polkupyörän katsastusohjeet sekä sprinttisuunnistuksessa lista kansainvälisten sprinttikartan kuvausohjeiden (International Specification for Sprint Orienteering Maps) mukaisista kartalla esteenä kuvattavista kohteista (katso 18.23)

- r) ohjaus lähtöpaikalle, matka
- s) mahdollinen lähtökynnys, matka ja arvioitu kulkeaika kynnykselle
- t) lähdön ja maalin järjestely (esimerkki: maalipisteen käyttö, katso 11.722)
- u) maalityömari (katso 13.13)
- v) maalin ja mahdollisesti lähdön sulkemisajankohdat
- w) ohjeet keskeyttäneitä varten
- x) palkinnot, lukumäärät sarjoittain ja jaon ajankohta
- y) muut tarpeelliseksi katsottavat asiat (esimerkki: erikoisvarusteet)

- 10.92 Erityisten syiden vaatiessa voidaan kilpailuohjeissa ilmoittaa kullekin sarjalle maksimiaika. Maksimiaikana voidaan käyttää kolminkertaista arvioitua pitkän matkan ohjeaika (katso 11.25, 14.44 ja 15.45). Maksimiajan ylittäneen tulos mitätöidään (katso 16.92).
- 10.93 Kilpailuohjeet ovat voimassa kilpailun muodollisen käynnissäolon ajan (katso 1.233).

"Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty"

11 Kilpailun toteuttaminen

11.1 Huolto

11.11 Järjestäjän on huolehdittava siitä, että kilpailukeskus, erityisesti pukeutumis- ja peseytymispaikat sekä käymälät, vastaa kyseisen kilpailun vaatimuksia.

11.111 Käymälöitä on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä myös lähtöpaikkojen läheisyyteen.

11.112 Kylmänä vuodenaikana pukeutuminen on järjestettävä teltoissa tai sisätiloissa.

11.12 Yli tunnin kestävässä kilpailusuorituksessa järjestäjän on tarjottava kilpailijalle juomaa juomapisteissä noin 30 minuutin välein. Juomana on tarjottava ainakin sopivan lämpöistä vettä.

11.121 Kilpailija saa kuljettaa mukanaan ravintoa ja juomaa omiin tarpeisiin.

11.13 Ensiavun vähimmäisvaatimus on ensiapupiste kilpailukeskuksessa. Kilpailumaastossa voi olla ensiapupaikkoja. Lisäksi järjestäjä varautuu sairauksien hoitoon ja lääkäriapuun.

11.14 Arvokilpailussa järjestäjän on kilpailussa mahdollisesti tehtäviä dopingtestejä varten varattava tarpeelliset olosuhteet ja tilat.

11.2 Ratojen pituudet ja ohjeajat

11.21 Radan pituutta päätettäessä on sarjatekijöiden (katso 9.1) lisäksi otettava huomioon myös maaston vaikeusaste, kilpailun ajankohta kilpailukaudella, muiden kilpailujen mahdollinen vaikutus sekä vuorokaudenaika.

11.22 Radan pituus lähdöstä maaliin mitataan kartasta korkeussuhteita huomioiden ottamatta lyhintä kilpailijalle mahdollista reittiä pitkin (katso hiihtosuunnistus 14.42, pyöräsuunnistus 15.43, tarkkuussuunnistus 16.42, RR-radat 17.24 ja sprinttisuunnistus 18.33).

11.23 Pakollisen kulkureitin (katso 11.6) pituus on sisällytettävä ratapituuteen.

11.24 Pakollista yli- tai alikulkua (katso 12.346) käytettäessä ratapituus on mitattava tämän kautta.

- 11.25 Ratojen pituudet yleisten kilpailujen pitkän matkan ja keskimatkan pääsarjoissa laaditaan seuraavien ohjeaikojen mukaan. Ohjeajan muodostaa sarjan viiden parhaan ajan keskiarvo.

Sarja	Ohjeaika minuuttia	
	Pitkä matka	Keski-matka
H10, D10	15-20	
H12, D12	20-25	
H13, D13	20-35	
H14, D14	20-35	15-20
H16, D16	35-45	20-25
H18	50-60	25-30
D18	45-55	25-30
H20	60-70	25-30
D20	45-55	25-30
H21	65-80	30-35
D21	55-65	30-35
H35, H40, H45	60-70	30-35
D35, D40, D45	50-60	30-35
H50, D50, H55, D55, H60, D60, H65, D65	45-55	20-25
H70, D70, H75, D75, H80, D80, H85, D85	40-50	20-25

11.251 Alasarjoissa ohjeajat ovat 50–100 % varsinaisien sarjojen ohjeajoista.

11.252 Yökilpailussa ohjeaika on 90 % pitkän matkan kilpailun ohjeajoista.

11.253 Viestikilpailussa osuuksien ohjeajat ovat 50–80 % henkilökohtaisen pitkän matkan kilpailun ohjeajoista.

- 11.26 Erikoispitkän matkan kilpailu voidaan järjestää sarjoissa H16 ja vanhemmat sekä D16 ja vanhemmat. Erikoispitkän matkan kilpailussa radan ohjeaika on enintään kaksinkertainen kohdassa 11.25 mainittuun pitkän matkan kilpailun ohjeaikaan nähden.

- 11.27 Edellä mainittujen kilpailujen, keskimatkaa lukuunottamatta, ohjeajoista voidaan poiketa alaspäin.

11.3 Lähtökynnys, esilähtö ja lähtö

- 11.31 Lähtökynnys on lähtöön johtavalla viitoituksella oleva tarkistuspiste, jonka kilpailija tulee ohittaa ennen järjestäjän määräämää ajankohtaa ja jonka ohitettuaan hänen katsotaan aloittaneen kilpailun.

11.311 Lähtökynnyksen ylitettyään kilpailija ei saa palata takaisin lähtökynnyksen yli.

11.312 Lähtökynnykseltä myöhästynyt kilpailija ei saa osallistua kilpailuun.

11.313 Lähtökynnystä käytettäessä tulee sen jälkeen olla säänsuojaa, käymälä ja mahdollisuus verryttelyyn (katso 11.111).

- 11.32 Henkilökohtaisen kilpailun esilähtö on paikka, jossa kilpailijan osanotto tarkistetaan ja jossa hänelle voidaan antaa kilpailuun liittyviä tarvikkeita (katso 11.521 ja 12.23) Kilpailu katsotaan alkaneeksi, kun kilpailija ohittaa esilähdön (katso 11.31). Esilähdön tulee olla viimeistään viisi (5) minuuttia ennen varsinaista lähtöä.
- 11.33 Lähtö on se paikka, josta ajanotto alkaa. Lähtö merkitään maastoon sopivalla tavalla.
- 11.331 Rastireitin lähtöpaikka on aina K-piste (katso 11.34).
- 11.34 Kolmiopiste (K-piste) on se paikka, josta varsinainen suunnistustehtävä alkaa. K-piste merkitään maastoon rastilipulla.
- 11.341 K-piste on sijoitettava kartasta erottuvaan maastokohtaan siten, etteivät myöhemmin lähtevät kilpailijat voi nähdä reitinvalintaratkaisuja.
- 11.342 Jos K-piste on eri kohdassa kuin lähtö, tulee lähdössä olevalla kyltillä ilmoittaa etäisyys K-pisteeseen.
- 11.35 Kilpailija saa aloittaa suorituksensa järjestäjän annettua lähtömerkin. Kilpailijan lähtömerkinä käytetään äänimerkkiä (katso 11.371). Kilpailijan tulee lähtöhetkellä olla lähtöviivan takana.
- 11.36 Jos kilpailija saapuu lähtöön omasta syystään myöhästyneenä, saa hän lähteä heti. Hänen katsotaan kuitenkin lähteneen lähtöluetteloon merkittynä aikana. Jos kilpailija myöhästyy lähdöstä järjestäjästä johtuvasta syystä, saa hän uuden lähtöajan.
- 11.37 Viestikilpailussa voidaan käyttää joko yhteislähtöä ja suoraa vaihtoja tai yksittäislähtöä enintään kahdelle ensimmäiselle osuudelle. Tauon jälkeen jatketaan viestiä takaa-ajokilpailuna (katso 10.831).
- 11.371 Viestinvaihto tapahtuu maaliviivan (vaihtoviivan) takaisella rajatulla alueella siten, että tuleva kilpailija koskettaa kädellään lähtevää kilpailijaa tai luovuttaa hänelle kartan tai viestivälineen. Kilpailuohjeissa määritellään käytettävä vaihtotapa.
- 11.38 Viestikilpailussa järjestäjä voi, kilpailun nopeuttamiseksi, määrätä vielä lähtemättömät kilpailijat lähtemään yhtäaikaan (ns. uusintalähtö, katso 8.63). Uusintalähtö ei saa tapahtua ennen kilpailun voittajan maaliintuloa.
- 11.39 Järjestäjä voi määrätä lähdön sulkemisajankohdan.

11.4 Rastit

- 11.41 Rastivälineiden tulee olla kilpailun kaikilla rasteilla yhdenmukaiset kilpailukeskukseen sijoitetun mallirastin rastivälineiden kanssa. Järjestäjän on huolehdittava siitä, että ne pysyvät tarkoituksenmukaisessa kunnossa koko kilpailun ajan.
- 11.411 Rastireittiratojen mallirastin tulee olla myös lähdössä.
- 11.42 Rasti merkitään yhdellä rastilipulla, jonka muodostaa kolme kolmionmuotoon sijoitettua 30 cm x 30 cm:n kokoista neliötä. Ne on jaettu lävis-täjällä valkoiseen ja oranssiin (PMS 165) puoliskoon. Vähintään kahden ylemmän puoliskon tulee olla valkoinen. Rastilipun tulee olla rakenteeltaan ja materiaaliltaan sellainen, ettei siitä aiheudu vaaraa suunnistajalle.

- 11.421 Rastilippu on sijoitettava kartan ja rastinmääritteen osoittamaan maastonkohtaan. Rastilippu tulee olla nähtävissä, kun kilpailija on saapunut kyseiseen maastonkohtaan.
- 11.43 Rastin kuormitus huomioon ottaen jokaiselle rastille on sijoitettava riittävä määrä rekisteröintivälineitä. Rekisteröintivälineet sijoitetaan rastilipun välittömään läheisyyteen.
- 11.44 Jokaisella rastilla on numerotunnus (katso hiihtosuunnistus 14.56, pyöräsuunnistus 15.47, tarkkuussuunnistus 16.66, rastireitti 17.25). Numerotunnus on sijoitettava leimausalustalle. Sama numerotunnus on sijoitettava kilpailijan rastinmääritteeseen (katso 12.22, 14.36, 15.34 ja 16.5).
- 11.45 Tunnuksena ei saa käyttää pienempää lukua kuin 31, suurempaa kuin 599 eikä lukuja 66, 68, 86, 89, 98, 99, 161 tai 191. Numeroiden tulee olla mustia, korkeudeltaan vähintään 30 mm ja vahvuudeltaan vähintään 5 mm. Kaikilla rasteilla tulee olla sama numerokoko.
- 11.46 Yökilpailussa tulee rastilipun, rekisteröintivälineiden ja tunnuksen lisäksi sijoittaa rastilipun yläpuolelle heijastava lieriö.
- 11.47 Radalla olevaan pakolliseen ali- tai ylikulkuun sijoitetaan rasti tulosuunnan puolella.
- 11.48 Miehitetyt (tarkistus) rastit, radiorastit ja juomarastit tulee mikäli mahdollista yhdistää.
- 11.49 Suunnistusradalla voi olla yleisörasteja. Yleisörastilla kilpailijan kannustaminen ja väliaikatietojen antaminen on sallittu.
- 11.491 VIP-rasti on mediaväelle ja kutsuvieraille tarkoitettu yleisörasti. VIP-rastilla kannustaminen ja väliaikatietojen antaminen on kielletty.
- 11.492 Hajontalenkkien keskusrasti ei saa olla yleisörasti.
- 11.5 Rastillakäynnin rekisteröinti**
- 11.51 Kilpailussa, jossa on elektroninen leimaus noudetetaan kohtien 11.511-11.519 säännöksiä.
- 11.511 Kilpailijan on käytettävä ilmoittautumisessa mainittua elektronista kilpailukorttia. Mikäli kilpailussa tarjotaan valittavaksi useampia leimausjärjestelmiä, kilpailija tekee itse valinnan niistä. Eri leimausjärjestelmät katsotaan tasavertaisiksi tulosten kannalta. Kilpailija saa vaihtaa kilpailukorttia tai käyttää järjestäjän osoittamaa kilpailukorttia kilpailukohtaisten ohjeiden mukaisesti. Uusi kilpailukortti on rekisteröitävä järjestäjälle.
- 11.512 Kilpailijan on itse nollattava kilpailukorttinsa järjestelmän vaati-malla tavalla ennen lähtöä järjestäjän osoittamalla laitteella.
- 11.513 Yhteislähtökilpailussa suunnistaja, joka ei ole nollanut korttiaan, voidaan hylätä.
- 11.514 Kilpailijan on suoritettava lähtöleimaus.
- 11.515 Kilpailija on itse vastuussa leimauksen huolellisesta suorittami-sesta jokaisella rastilla.
- 11.516 Kilpailukortin tiedot on purettava välittömästi maaliintulon jäl-keen.

- 11.517 Suoritus hyväksytään, jos kilpailukortista löytyy elektroninen leimaustieto tai tarkistusliuskasta löytyy mekaaninen leimausjälki tai leimausjärjestelmän muusta varmistusosasta löytyy tieto suoritetusta leimauksesta.
- 11.518 Suoritus hylätään, kun kilpailija on käyttänyt muuta kuin järjestäjälle ilmoitettua elektronista kilpailukorttia, kun kilpailijan kilpailukortti on kadonnut, kun kohdan 11.517 mukaisesti ei voida kiistatta osoittaa kilpailijan käyneen rastilla tai kun elektronisista leimauksista ei löydy rastien käyntijärjestystä rastien numerojärjestyksessä (katso 3.79).
- 11.519 Ylimääräiset leimaukset (toistot tai virheelliset rastillakäynnit) eivät johda hylkäykseen.
- 11.52 Kilpailuissa, joissa on mekaaninen leimaus noudatetaan kohtien 11.521-11.526 säännöksiä.
- 11.521 Kilpailukortti on annettava kilpailijalle viimeistään esilähdössä. Kilpailunvalvojan luvalla voidaan kilpailukortti antaa kartan yhteydessä.
- 11.522 Järjestäjän muovikoteloon sijoittama kilpailukortti on kuljetettava kotelossa. Kilpailija ei saa peittää kilpailukorttiin merkittyjä tunnistetietoja (esimerkki: kilpailunumero, sarja ja nimi).
- 11.523 Kilpailija on itse vastuussa huolellisesta leimauksesta jokaisella rastilla kyseisen rastin ruutuun.
- 11.524 Järjestäjä voi kilpailuohjeissa määrätä, että kilpailukortin leimaukset tarkistetaan tietyillä rasteilla.
- 11.525 Suoritus hyväksytään, kun leimaus on tehty kohdan 11.523 mukaisesti tai, kun se vararuutuun tai muuten selvästi leimaamalla korjataan tai, kun leimauksen virheellisyys (esimerkki: "ylihypätty" leimausruutu) ei ole vaikuttanut myönteisesti kilpailijan tulokseen.
- 11.526 Suoritus hylätään, kun kilpailijan kilpailukortti on kadonnut tai on pahasti riekaleina, kun kilpailija on ylittänyt maaliviivan ilman kilpailukorttia, kun leimaus on niin huolimaton, että siten leimaamalla on koitunut ilmeistä etua kansakilpailijoihin nähden, kun leimaus ei varmuudella osoita kilpailijan käyneen oikealla rastilla tai, kun kilpailija ei ole käynyt rasteilla numerojärjestyksessä (katso 3.79).
- 11.53 Partiokilpailussa jokaisella partion jäsenellä on kilpailukortti, johon hänen on tehtävä tarkistusmerkintä käymillään rasteilla.
- 11.6 Viitoitukset ja pakolliset kulkureitit**
- 11.61 Järjestäjä voi viitoittaa maastoon pakollisen kulkureitin, kielletyn alueen rajan, vaarallisen paikan (katso 3.64) tai juontosuunnistusreitit (katso 17).
- 11.611 Reitti lähdöstä K-pisteeseen on viitoitettava.
- 11.612 Pakollisen ali- tai ylikulun kohdalla on käytettävä viitoitusta (katso 12.361).
- 11.62 Järjestäjä voi rajoittaa viitoituksella liikkumista kilpailukeskuksessa.

- 11.63 Viitoitukset merkitään maastoon ensisijaisesti kaksivärisin nauhoin järjestäjän kilpailuohjeissa ilmoittamissa väreissä.
 11.631 Viitoitusvärinä ei saa käyttää punaisen ja vihreän yhdistelmää.
 11.632 Yösuunnistuksessa käytetään maastossa valkoista viitoitusta.
 11.633 Lumioloissa ei saa käyttää valkoista nauhaa.
- 11.64 Juontosuunnistuksen (katso 17) viitoitusvärinä ei saa käyttää yksinään punaista väriä.

11.7 Maali

- 11.71 Maali on kahden pylvään välinen linja (maaliviiva), kun kilpailun ajanotto tapahtuu erillään leimaustoiminnoista. Maali merkitään maalivaatteella tai muulla sopivalla tavalla.
 11.711 Maalikarsinan tulee olla niin leveä, että vähintään kaksi kilpailijaa voi saapua maaliin samanaikaisesti. (katso 14.57 ja 15.58).
- 11.72 Maali on rastilipulla varustettu maalipiste, kun ajanotto tapahtuu elektronisen leimausjärjestelmän osana. Kilpailijan tulee leimata maalipisteessä.
 11.721 Maalipiste on varustettava riittävällä määrällä rekisteröintilaitteita ottaen huomioon maalipisteen kuormitus (katso 11.43).
 11.722 Kun kilpailussa käytetään maalipistettä, on siitä mainittava kilpailuohjeessa (katso 10.91 t).
- 11.73 Kilpailijan saapuessa maaliin (ylittäessä maaliviivan tai suorittaessaan leimauksen maalipisteessä) otetaan aika tunteina, minuutteina ja sekunteina.
 11.731 Kilpailussa voidaan käyttää myös tarkempaa ajanottoa liiton ohjeen mukaisesti.
 11.732 Aika rekisteröidään maalileimauksessa, kun ajanotto tapahtuu elektronisen leimausjärjestelmän osana.
 11.733 Aika voidaan ottaa myös valokennolla tai maaliportilla.
 11.734 Erillisessä ajanotossa ajanotto tapahtuu, kun kilpailijan rinta ylittää maaliviivan (katso 14.58 ja 15.59).
 11.735 Yhteislähtö- ja takaa-ajokilpailun maalissa sijoitus ratkeaa maaliviivalla.
 11.736 Kilpailussa on käytettävä varsinaisesta ajanotosta riippumatonta vara-ajanottojärjestelmää.
- 11.74 Partiokilpailussa partion viimeisen jäsenen aika on partion maaliintuloaika.

11.8 Kilpailun päättyminen

- 11.81 Järjestäjä ilmoittaa (katso 10.91 v) maalin sulkemisajankohdan.
 11.82 Kilpailun päättyttyä (katso 1.237) on kilpailunjohdon varmistuttava, että kaikki lähteneet kilpailijat ovat tulleet pois kilpailumaastosta. Mikäli joku kilpailija ei ole tullut maastosta, on kilpailunjohdon järjestettävä hänen etsintänsä (katso 3.28).

12 Kartta

12.1 Kilpailukartta

- 12.11 Kilpailukartta laaditaan voimassa olevien kuvausohjeiden mukaisesti ja sen on vastattava kyseisen kilpailun vaatimuksia (katso 7.16 sekä Suunnistuskarttaopas, uusin painos, liiton julkaisu).
- 12.12 Kartan tulee antaa ajantasainen kuva maastosta. Käytettäessä vanhentunutta karttaa tulee maastossa kartan valmistumisen jälkeen tapahtuneista muutoksista tiedottaa.
- 12.13 Suunnistuksessa muilla kilpailumatkoilla kuin sprintissä voidaan käyttää myös 1:7500 mittakaavaista karttaa järjestäjän harkinnan mukaan 12-vuotiaiden ja sitä nuorempien sekä 45-vuotiaiden ja sitä vanhempien sarjoissa (katso 19.64).
- 12.14 Erikoiskilpailuissa, kuten kortteli- ja tunturisuunnistuksessa, voidaan käyttää muuta kuin kohdan 12.11 karttaa.
- 12.15 Kilpailukartta tulee olla esillä lähdössä. Kilpailija saa tutustua karttaan esilähdön jälkeen.
- 12.16 Kilpailijalle on lähdössä, K-pisteessä tai kartanvaihdossa annettava (katso 3.78, 14.54 ja 15.56) täydelliset rata- ym. merkinnät (katso 12.3) sisältävä kilpailukartta.
- 12.17 Suojattu kartta annetaan lähtöhetkellä, paitsi H14 ja D14 ja näitä nuoremmissa sarjoissa, joissa se annetaan yksi (1) minuutti ennen lähtöhetkeä (katso 19.63).
- 12.18 Suojaamaton kartta annetaan kaikissa sarjoissa yksi (1) minuutti ennen lähtöhetkeä.

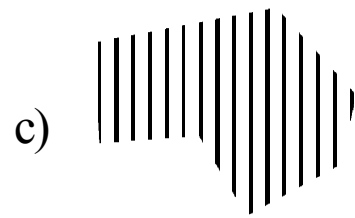
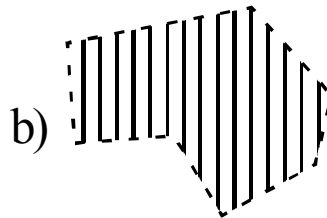
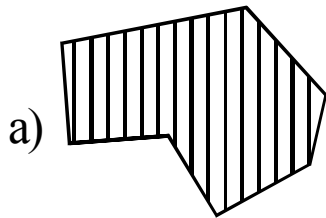
12.2 Rastinmääritteet

- 12.21 Rastinmääritteen tarkoituksena on täsmentää kartan rastipaikasta antamaa kuvaa. Määrite kuvaa rastipisteen täsmällisesti, mutta mahdollisimman lyhyesti (katso 16.51).
- 12.22 Rastinmääritteet on laadittava liiton ohjeiden mukaisesti ("Rastinmääritteet", liiton julkaisu) (katso 14.35, 15.33 ja 16.52).
- 12.23 Kilpailijalle on annettava rastinmääritteet joko kartan yhteydessä tai irrallisina. Irralliset rastinmääritteet on annettava kilpailijalle ennen lähtöä.
  - 12.231 Hajautusmenetelmiä (katso 10.34) käytettäessä rastinmääritteet annetaan vain kartan yhteydessä.
- 12.24 Juoma-, yleisö- ja huoltorastit on osoitettava rastinmääritteissä.
- 12.25 Pakollisen kulkureitin osoittaman viitoituksen pituus on ilmoitettava rastinmääritteissä.

12.3 Ratamerkinnot

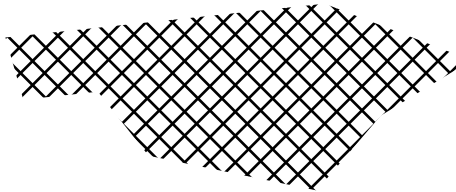
- 12.31 Ratamerkinnot tehdään IOF:n voimassa olevan karttanormin (International Specification for Orienteering Maps) mukaisesti ellei kohdissa 12.34-12.39 muuta mainita.
- 12.32 Kilpailukartan rata- ja muissa merkinnöissä paino- ja piirrosvärinä käytetään läpikuultavaa violettiä väriä (PMS Purple) (katso 17.32). Samalla värillä merkitään kielletyt ja vaaralliset alueet ja kohteet (katso 12.38-12.39).
- 12.321 Juontosuunnistuksen viitoituksen paino- ja piirrosvärinä käytetään ensisijaisesti oranssia väriä (PMS 165C, CMYK 0-50-100-0), myös violetin värin käyttö on mahdollista.
- 12.33 Kilpailusarja merkitään karttaan vähintään 6 mm korkuisin kirjaimin tai numeroin. Viestissä joukkue- ja osuusnumero merkitään karttaan tai karttasuojukseen. Joukkue- ja osuusmerkinnot voivat olla mustia.
- 12.34 Ratamerkinnot
- 12.341 Lähtö merkitään karttaan poikkiviivalla, jos se on eri paikassa kuin K-piste. Jos lähtö ja K-piste ovat maastossa niin lähellä toisiinsa, että niitä ei voi merkitä karttaan erillisinä, toimii lähtö myös K-pisteenä.
- 12.342 Kolmiopiste ja lähtö, jos tämä on sama kuin K-piste osoitetaan tasasivuisella kolmiolla, jonka yksi kärki osoittaa ensimmäiselle rastille.
- 12.343 Rastit merkitään ympyröillä. Ne numeroidaan käyntijärjestyksen mukaisesti pystysuoraan sijoitetuin numeroin, joiden korkeus on vähintään neljä (4) mm. Numeroiden tulee olla luettavissa kartan eteläreunasta.
- 12.344 Viitoitettu reitti osoitetaan kartassa katkoviivalla (katso 11.61, 16.44 ja 17.22). Juontosuunnistuksen reitti osoitetaan kartassa yhtenäisellä viivalla (katso 17.21 ja 17.31).
- 12.345 Kielletty reitti merkitään vinoristeillä.
- 12.346 Ylitys- ja alituspaikat, kuten vesistön ylitys tai tien alitus merkitään kahdella kaarevalla viivalla (katso 11.47).
- 12.347 Maali ja vaihtopaikka merkitään kaksoisympyrällä.
- 12.348 Muita merkintöjä ovat juomapiste, joka merkitään mukin kuvalla, ensiapupiste, joka merkitään ristillä ja huoltopiste, joka merkitään atraimen kuvalla.
- 12.35 Kolmion keskipiste osoittaa K-pisteen ja ympyrän keskipiste rastin tarkan sijainnin. Keskipistettä ei kuitenkaan merkitä (katso 14.34).
- 12.36 Kolmio ja ympyrät yhdistetään toisiinsa käyntijärjestyksen (katso 3.79) mukaisesti viivoilla. Rastiympyrät ja niitä yhdistävät viivat on piirrettävä katkaistuina, mikäli ne peittävät tärkeitä kartanlukukohteita.
- 12.361 Pakollisen viitoituksen päät yhdistetään tulorastilta tulevalle ja menorastille menevällä viivalla.
- 12.37 Rastinumerot sijoitetaan siten, että ne eivät peitä suorituksen kannalta tärkeitä yksityiskohtia.
- 12.38 Kielletyt alueet merkitään karttaan pystyviitoituksella. Alueen raja merkitään karttaan seuraavasti:

- a) yhtenäinen viiva, jos alue on merkitty maastoon yhtenäisellä nauhallalla
- b) katkoviiva, jos alue on merkitty maastoon katkonaisin viitoitusnauhoin
- c) ilman rajausta, jos aluetta ei ole merkitty maastoon

12.381 Viivamainen kielletty kohde merkitään karttaan kohteen kylkeen piirretyllä viivalla.

- 12.39 Vaarallinen alue merkitään karttaan risteävillä vinoviivoilla. Vaarallisen alueen raja merkitään kohdan 12.38 mukaisesti.

13 Tulokset, palkinnot, tiedotus ja dokumentointi

13.1 Tulos ja sijoitus

- 13.11 Suunnistuskilpailussa tuloksena on aika. Nopeimman hyväksytyn suorituksen tehnyt kilpailija on voittaja (katso 16.9).
- 13.12 Jos usea kilpailija saa yksittäislähtöä käytettäessä saman tuloksen, saavat he saman sijan.
- 13.13 Yhteis- ja takaa-ajolähtökilpailussa (katso 8.64) maalituomari ratkaisee kilpailijan tai joukkueen sijoituksen maalissa (katso 11.735 ja 19.69).
- 13.14 Jos kaksi joukkuetta saa joukkuekilpailussa saman tuloksen tai pistemäärän, voittaa se joukkue, jolla on paras henkilökohtainen aika tai pistemäärä.
- 13.15 Alustavat tulokset on asetettava näytteille etukäteen ilmoitettuun paikkaan viimeistään yksi (1) tunti kilpailun teknisen päättymisen jälkeen (katso 1.237).
- 13.16 Liiton myöntämän kilpailun tulokset on julkaistava liiton internetsivuilla.

13.2 Palkinnot

- 13.21 Palkintojen jako on suoritettava viipymättä tulosten selvittyä.
- 13.22 Palkintojen arvo ja määrä on suhteutettava osanottajamäärään samoin kuin kilpailun arvoon ja luonteeseen.
- 13.23 Henkilökohtaisten osuuspalkintojen jakaminen viestikilpailussa on kielletty.

13.3 Mediapalvelut ja muu tiedotus

- 13.31 Liiton myöntämään kilpailuun nimetään tiedottaja sekä tarvittaessa erikseen henkilö, joka vastaa mediapalveluista.
- 13.32 Kilpailusta laaditaan kattavaan mediajakeluun tarkoitettu ennakkotiedote.
- 13.33 Järjestäjän on tarjottava median edustajille hyvät työedellytykset ja mahdollisuus seurata kilpailun etenemistä.
- 13.34 Järjestäjän on huolehdittava, että ajankohtaiset lehdet ja muut tiedotusvälineet saavat kilpailun tulokset nopeasti riittävässä laajuudessa.

13.4 Dokumentointi

- 13.41 Järjestäjän on viiden (5) päivän kuluessa kilpailusta lähetettävä lopullinen tuloluettelo järjestämisluvan myöntäjälle.
- 13.42 Järjestämisluvan myöntäjä laskuttaa vahvistetut maksut järjestäjältä kilpailun jälkeen järjestämisluvan (katso 1.244) ja järjestämissopimuksen (katso 1.245) mukaisesti.
- 13.43 Kilpailua koskeva aineisto on säilytettävä seuraavasti:
  - a) kilpailun radat ja rastinmääritteet järjestäjällä kolmetoista (13) kuukautta (katso 4.47),
  - b) ratojen yhdistelmäkartta ja yhdistelmä rastinmääritteistä järjestäjällä kaksi (2) vuotta,
  - c) lähtöluettelot järjestäjällä kolmetoista (13) kuukautta (katso 4.47),
  - d) tulokset elektronisessa muodossa järjestäjällä vuoden ja liitossa

-
- kolme (3) vuotta, paperilla liitossa pysyvästi,
- e) järjestämisluvat ja järjestämissopimukset liitossa kymmenen (10) vuotta,
  - f) muut sopimukset järjestäjällä viisi (5) vuotta sekä
  - g) mekaanisen leimauksen kilpailukortit, elektronisen leimauksen talteenotetut tarkistusliuskat, maalipöytäkirjat, väliaikataulukot sekä muut kilpailun kulkua kuvaavat tiedot vastalause- ja valitusaikojen (katso 4.31 ja 6.75) voimassaoloajan.

E Lajikohtaiset erityismääräykset

14 Hiihtosuunnistus

14.1 Yleistä

- 14.11 Kilpailun järjestäjän on hankittava lupa moottoriajoneuvolla (moottorikelkka) ajamiseen kilpailumaastossa ja tarvittaessa lupa urien raivaamiseen.
- 14.12 Keskimatkan, pitkän matkan ja erikoispitkän matkan kilpailussa kilpailija voidaan sulkea kilpailusta maastotuntemuksen takia (katso 2.62).

14.2 Varusteet ja huolto

- 14.21 Järjestäjän on osoitettava kilpailijoille välineiden huoltomahdollisuus kilpailukeskuksessa sekä sen yhteyteen suksien testausalue.
- 14.22 Kilpailunumero on kiinnitettävä reiden etupuolelle kilpailuohjeiden mukaisesti.
- 14.23 Kilpailija saa vaihtaa sukset, siteet, sauvat, hiihtokengät tai muut varusteet (esimerkki: karttateline) kilpailun aikana vain lähtö- ja maalialueella tai etukäteen maastoon määrätyissä huoltopisteissä (katso 10.91 q).
- 14.231 Kilpailija saa kuljettaa mukanaan voiteluun ja välineiden huoltoon tarvitsemansa apuvälineet.
- 14.232 Kilpailija ei saa kilpailun aikana vastaanottaa huoltoapua huoltoalueen ulkopuolella (katso 14.21).

14.3 Kartta ja rastinmääritteet

- 14.31 Keskimatkalla, pitkällä matkalla ja erikoispitkällä matkalla sekä viestissä mittakaava on 1:15 000 tai 1:10 000, mittakaavaa 1:12 500 voidaan käyttää valvojan luvalla erityistapauksissa. Sprinttimatkalla mittakaava on 1:10 000 tai 1:5 000.
- 14.32 Kaikki etenemisurat on voitava lukea kartasta. Etenemisurien kulkukelpoisuus on esitettävä kartassa IOF:n voimassa olevan hiihtosuunnistuskarttanormin (Map Specification for Ski-orienteeing) mukaisesti ellei kohdissa 14.33-14.36 muuta mainita.
- 14.33 Urien painoväri on vihreä. Hiekoitettua tai lumetonta tietä ja kiellettyä reittiä osoittavien merkkien painoväri on ratapainoväri (katso 12.32).
- 14.34 Rastipyörän lisäksi voidaan käyttää rastin kohdistuspistettä.
- 14.35 Hiihtosuunnistuksessa ei käytetä rastinmääritteitä.
- 14.36 Rastitunnukset painetaan kartalle rastinumeroinnin yhteyteen ja erotetaan siitä väliviivalla (esimerkki: 2 - 43). Valvojan luvalla ne voidaan painaa erillisenä luettelona.

14.4 Radat ja ohjeajat

- 14.41 Radan pituutta päätettäessä on kohdissa 11.21 ja 11.27 esitetyn lisäksi otettava huomioon lumi- ja keliolosuhteet.
- 14.42 Radan pituus ilmoitetaan sekä lyhintä hiihdettävää uraa pitkin että linuntietä mitattuna (esimerkki: 8,2 km / 5,8 km).

- 14.43 Kokonaisnousu, joka ei saa ylittää 4 %, mitataan lyhintä hiihdettävää reittiä pitkin.
- 14.44 Ratojen pituudet yleisten kilpailujen pitkän matkan pääsarjoissa laaditaan seuraavien ohjeaikojen mukaan.

Sarja	Ohjeaika minuuttia
H10, D10	20-30
H12, D12	25-35
H14, D14	30-40
H16, D16	40-50
H18, D18	45-55
H20	60-70
D20	50-60
H21	80-90
D21	65-75
H35, H40, H45	60-70
D35, D40, D45	50-60
H50, D50, H55, D55, H60, D60, H65, D65	45-55
H70, D70, H75, D75	40-50

- 14.45 Ohjeaika keskimatkalla on 60% hiihtosuunnistuksen pitkän matkan ajasta. Sprintin ohjeaika on 10-15 minuuttia.
- 14.46 Sarjoissa H16 ja D16 sekä vanhemmissa sarjoissa voidaan järjestää erikoispitkän matkan kilpailu, jonka ohjeaika on enintään kaksinkertainen kohdassa 14.44 mainittuun ohjeaikaan nähden.
- 14.47 Hiihtosuunnistuksessa on mahdollista järjestää sarjat H10 ja D10, ne toteutetaan normaalisuunnistuksena (katso 9.32).

14.5 Kilpailun toteutus

- 14.51 Henkilökohtaisessa kilpailussa sallitaan, kuten viestissä, erilaisia hajontasilmukoita, mutta kokonaisuudessaan reitin tulee olla sama sarjan kaikille osanottajille (niin sanottu yhden hengen viesti).
- 14.52 Pidempien matkojen (keskimatka, pitkä matka ja erikoispitkä matka) lähtöväli on kaksi (2) minuuttia ja sprinttimatkalla se on yksi (1) minuutti. Kilpailunvalvojan luvalla lähtöväliä voidaan pidentää.
- 14.53 Jos sääolosuhteet (esimerkki: sankka lumisade) uhkaavat heikentää takaa-ajolähdön alussa lähtevien asemaa, kilpailunvalvoja voi siirtää lähtöä tai määrätä lähtömuodoksi väliaikalähdön, jossa parhaassa asemassa olevat kilpailijat lähtevät viimeisenä.
- 14.54 Kartta annetaan 60 sekuntia ennen lähtöä, paitsi takaa-ajolähdössä, jossa kartan saa ottaa lähtömerkin jälkeen.
- 14.55 Rasti sijoitetaan uralle. Rastien tulee pääsääntöisesti olla läpihiihdettäviä.
- 14.56 Rastilla rekisteröintilaitteet sijoitetaan riippumaan uran päälle. Rastitunnus sijoitetaan uran yli pingoitettuun naruun. Rastitunnuksen numeroiden tulee olla vähintään 100 mm korkeita.
- 14.57 Maaliin johtavan etenemisuran tulee olla riittävän leveä ja hiihtokelpoisuudeltaan tasa-arvoinen (katso 11.71). Maaliin johtavalla uralla tulee olla vähintään kaksi viivoilla tai muulla sopivalla tavalla erotettuja ratoja.

- 14.58 Ajanotto käsiajanotossa tapahtuu, kun kilpailijan etummaisen jalan kengänkärki ylittää maaliviivan. Valokennoa käytettäessä aika otetaan maaliviivalla 15 cm korkeudella urasta.

14.6 Liikennesäännöt

- 14.61 Kilpailijan on noudatettava liikennesääntöjä. Liikenne hiihtourilla on oikeanpuolista.
- 14.62 Kilpailijan on kehotuksesta väistettävä takaa tulevaa nopeampaa kilpailijaa, jos käytettävissä on yksikaistainen ura.
- 14.63 Maalialueella takaa tuleva saa vaihtaa tulouraa, jos tämä ura on vapaasti käytettävissä. Edellä oleva ei saa vaihtaa uraa maalialueella.

14.7 Peruutus ja poisjäänti

- 14.71 Eri päiväksi siirtyneessä kilpailussa suoritetaan uusi arvonta.
- 14.72 Kohdan 7.54 mukaista päätöstä tehtäessä lämpötila mitataan maalialueella metrin korkeudella.
- 14.73 Kylmän sään vaikutusta arvioidessa on huomioitava lämpötila, altistumisaika (arvioitu kilpailuaika), tuulen vaikutus, pukeutuminen ja kilpailijoiden kokemus (katso 7.54).
- 14.74 Jos lämpötila on $-15\ldots -20^{\circ}\text{C}$ jossakin radan pisteessä, järjestäjien tulee antaa ohjeet suojaamisesta kylmän sään varalta.
- 14.75 Jos lämpötila tuntia ennen ensimmäistä lähtöä on alle -20°C , kilpailijalla on oikeus perua osanottonsa (katso 10.78).

"Yhteinen etu on, että yksilökin noudattaa sääntöjä"

15 Pyöräsuunnistus

15.1 Yleistä

- 15.11 Kilpailurata on laadittava maastoon, jossa luonnon kulumiseen liittyvät haitat ovat mahdollisimman vähäiset.
- 15.12 Kilpailualueen valinnassa ja ratojen laadinnassa on huomiota kiinnitettävä sekä kilpailun ulkopuoliseen että sisäiseen liikenneturvallisuuteen ja tasavertaisten olosuhteiden saavuttamiseen (esimerkki: ajosuunnat, liikennevalot, tasoristeykset).
- 15.13 Pyöräsuunnistuskilpailun suoritustavat ovat henkilökohtainen kilpailu, viesti tai joukkuekilpailu (katso 8.52)
- 15.14 Kilpailukutsussa on mainittava polkupyörän katsastustasosta (katso 10.52 a) sekä kilpailuohjeissa tarkennettava kohtaa 10.91 q.

15.2 Polkupyörä, varusteet ja huolto

- 15.21 Pyöräsuunnistuksessa käytetään polkupyörää, jossa on kaksi tasakoista, puolavanteista pyörää ja joka on ketjuvälitteinen.
- 15.22 Polkupyörä katsastetaan ja merkitään ennen kilpailua järjestäjän katsoessa sen tarpeelliseksi. Katsastuksessa voidaan merkitä vanteet, ohjainkannatin ja runko.
  - 15.221 Valvoja voi poistaa kilpailusta polkupyörät, jotka eivät täytä kohdan 15.21 määräyksiä.
  - 15.222 Kilpailija voi katsastuttaa vain yhden polkupyörän kilpailua kohti.
  - 15.223 Merkittyjä osia ei saa vaihtaa katsastuksen ja maaliintulon välisenä aikana.
- 15.23 Kypärän käyttö on pakollista. Muilta osin kilpailuasua on vapaavalintainen.
  - 15.231 Lähdön johtaja evää kypärättömän kilpailijan osanoton.
- 15.24 Kilpailunumero kiinnitetään pyörän etuosaan ohjaustankoon tai runkoon. Numerokilven maksimikoko on 25 cm x 25 cm ja sen tulee olla luettavissa edestäpäin.
- 15.25 Kilpailija saa kuljettaa kaikkia pyörän huoltoon liittyviä merkitsemättömiä varaosia ja työkaluja mukanaan kilpailussa ja tehdä niillä tarpeelliseksi katsomiaan huoltotoimenpiteitä kilpailun aikana. Muut kuin kilpailijat eivät saa antaa korjausapua.

15.3 Kartta ja rastinmääritteet

- 15.31 Kilpailussa käytetään ensisijaisesti pyöräsuunnistuskarttaa (katso 19.66), joka on laadittu IOF:n kuvausohjeiden mukaisesti. Muitakin karttoja voidaan käyttää (esimerkki: suunnistuskartta).
- 15.32 Kartanvaihtoa käytetään, jos kilpailukartan koko muuten ylittäisi 300 x 300 mm koon.
- 15.33 Rastinmääritteitä käytetään vain, jos uralla olevan rastin sijainti arvioidaan tarvitsevan tarkennusta tai jos rasti on maastossa urien ulkopuolella.
- 15.34 Rastitunnukset painetaan kartalle rastinumeroinnin yhteyteen ja erotetaan siitä väliviivalla (esimerkki: 2 - 43).

15.4 Radat ja ohjeajat

- 15.41 Pyöräsuunnistuksessa edetään ainoastaan teitä, polkuja tai uria pitkin. Järjestäjän luvalla, josta ilmoitetaan kilpailuohjeissa, tähän voidaan sallia poikkeuksia.
- 15.42 Rata suunnitellaan niin, että voittajan suoritus on keskinopeudeltaan 20 km/h tai sitä pienempi nopeus.
- 15.43 Radan pituus ilmoitetaan lyhintä ajettavaa uraa (polku, tie, linja) pitkin mitattuna. Noususumma mitataan tältä uralta.
- 15.44 Kilpailumatkat ovat sprintti, keskimatka, pitkä matka ja erikoispitkä matka.
- 15.45 Ratojen pituudet yleisten kilpailujen sprintin, keskimatkan, pitkän ja erikoispitkän matkan sekä viestin sarjoissa laaditaan seuraavien ohjeaikojen (viiden parhaan ajan keskiarvo) mukaan.

		Ohjeaika minuuttia			
		Keski- matka	Pitkä matka	Erikoispitkä matka	Viesti- osuus
Sarja	Sprintti				
H12, D12	15-25	30-40	40-50	-	30-40
H14, D14	15-25	30-40	50-60	-	30-40
H16, D16	15-25	30-40	55-65	85-95	30-40
H18, D18	15-25	40-50	65-75	95-105	35-45
H20	15-25	40-50	75-85	110-120	40-50
D20	15-25	40-50	65-75	95-105	35-45
H21	20-30	50-60	95-110	120-130	45-55
D21	20-30	45-55	75-90	105-115	40-50
H35, H40, H45	15-25	35-45	75-95	105-115	40-50
D35, D40, D45	15-25	35-45	60-70	90-100	40-50
H50, D50, H55, D55, H60, D60	15-25	30-40	60-70	85-95	30-40
H65, D65	15-25	30-40	50-65	85-95	30-40
H70, H75	15-25	30-40	50-65	75-85	30-40

- 15.46 Rastit sijoitetaan ajokelpoiselle ajouralle. Rastit voidaan myös sijoittaa maastoon (katso 15.33 ja 15.41). Rastit on pyrittävä rakentamaan läpiajettaviksi.
- 15.47 Rastilla rekisteröintilaite sijoitetaan riippumaan (katso 14.56) tai pylvään päähän (ns. rastipylväs). Pylvästä käytettäessä rastitunnus sijoitetaan pylvääseen.

15.5 Kilpailun toteutus

- 15.51 Sarjoissa H21 ja D21 voidaan arpoa ns. kuuma ryhmä.
- 15.52 Järjestäjän on tarjottava turvallinen, vartioitu säilytystila tai -alue polkupyörille.
- 15.53 Aikaisempi suunnistus-, hiihtosuunnistus- tai pyöräsuunnistuskartta kilpailualueesta tulee olla esillä lähtöpaikalla.
- 15.54 Lähdön yhteydessä tulee olla pyöräilykelpoinen verryttelyalue tai -ura.
- 15.55 Pyöräsuunnistuskilpailu järjestetään pääasiassa joko väliaika- tai parilähtökilpailuna. Kilpailussa voidaan käyttää takaa-ajo- ja yhteislähtöä.

-
- 15.56 Kartta annetaan kilpailijalle 60 sekuntia ennen lähtöhetkeä. Yhteislähdössä (viestissä) kilpailijat ottavat kartan maasta ja juoksevat 50 metrin päässä olevalle pyörälleen ennen matkaa K-pisteelle.
- 15.57 Kilpailija ei saa missään vaiheessa kilpailun aikana menettää välitöntä yhteyttä pyöräänsä (katso 8.13).
- 15.58 Maaliin johtavalla uralla tulee olla riittävästi viivoilla tai muulla sopivalla tavalla erotettuja ajokaistoja. Maalialueen alku on merkittävä maastoon.
- 15.59 Ajanotto tapahtuu, kun kilpailijan polkupyörän etupyörä leikkaa maaliviivan tason. Myös leimausta maalipisteessä voidaan käyttää. Kun ajanotto tapahtuu valokennolla, otetaan aika 15 cm korkeudella.

15.6 Liikennesäännöt

- 15.61 Kilpailijan on noudatettava yleisiä liikennesääntöjä liikkuessaan muun liikenteen kanssa yhteisillä kulkuväylillä.
- 15.62 Kohtaavat kilpailijat väistävät toisiaan oikealta.
- 15.63 Kilpailijan on kehotuksesta väistettävä takaa tulevaa nopeampaa kanssa-kilpailijaa.
- 15.64 Maalialueella edellä oleva ei saa vaihtaa kaistaa.

16 Tarkkuussuunnistus

16.1 Yleistä

16.11 Tarkkuussuunnistuksessa (Trail-O) kilpailija kiertää radan sallittuja kulkuria käyttäen. Karttaan merkityt rastit ratkaistaan numerojärjestyksessä kulku-uran varrella sijaitsevalta ratkaisupaalulta. Jokaiselta ratkaisupaalulta näkyy rastirypäs. Kilpailijan on ratkaisupaalulla päätettävä ja rekisteröitävä, mikä ryppään rasteista vastaa kilpailukarttaan merkittyä rastia ja sille annettua rastinmääritettä.

16.111 Tempo on tarkkuussuunnistuksen kilpailumuoto, joka koostuu pelkästään aikarasteista (katso 16.8)

16.12 Liikkuminen voi tapahtua jalan, pyörätuolilla (sähköinen tai käsivoimin liikuteltava), 2- tai 3-pyöräisellä, tukipyörällä (rollaattori) tai mitä tahansa muuta, liikkumista helpottavaa apuvälinettä käyttäen. Polttomoottorilla ja useammalle kuin yhdelle henkilölle tarkoitetut sähkömoottorilla varustetut kulkuneuvot ovat kielletyt.

16.13 Vaatteet ja kengät saadaan valita vapaasti. Kilpailunumeron suhteen pätee, mitä kohdassa 3.52 on sanottu.

16.14 Kilpailun aikana kilpailija saa käyttää suunnistusvälineenä vain kompassia sekä järjestäjän antamaa karttaa ja rastinmääritteitä. Sallittuja apuvälineitä ovat karttamittari (odometri) ja kello.

16.2 Fair Play

16.21 Kilpailussa tulee noudattaa rehtiä urheiluhenkeä (katso 3.2).

16.22 Pyörätuolia käyttävillä kilpailijoilla on etuoikeus uran rastirypäänpuoleiselle sivulle ja vapaa pääsy ratkaisupaalulle paremmin liikkuvien eteen.

16.23 Maastossa tulee liikkua äänettömästi (katso 3.77).

16.24 Jokainen on velvollinen auttamaan loukkaantunutta henkilöä tai henkilöä, joka onnettomuuden tai maaston hankaluuden takia tarvitsee apua.

16.25 Maastossa liikkuva toimitsija, tukihenkilö ja kilpailun seuraaja ei saa häiritä kilpailijoita tai avustaa heitä suunnistustehtävissä.

16.26 Teknisiä viestintävälineitä saa kilpailumaastossa käyttää vain hätätapauksessa. Muu käyttö voi johtaa sekä kilpailijan että hänen joukkueensa hylkäämiseen.

16.3 Sarjat ja osanotto

16.31 Kaikki kilpailijat, sukupuolesta, iästä ja liikuntakyvystä riippumatta, kilpailevat samassa vaativuustason mukaisessa sarjassa.

16.32 Vaativuustason mukaisia kilpailusarjoja ovat E (valio), A, B ja C. Lisäksi voidaan järjestää aloittelijoiden sarja.

16.33 Osallistuva seura nimeää joukkueenjohtajan, joka toimii yhdyshenkilönä järjestäjien ja seuran kilpailijoiden kesken. Joukkueenjohtaja on vastuussa siitä, että kilpailijat saavat tarvittavat tiedot.

16.34 Kilpailijan tulee, aloittelijasarjaa lukuunottamatta, olla kilpasuunnistaja (katso 1.223).

- 16.35 Kilpailijalla, jonka liikuntakyky vaatii avustamista, on tarvittaessa mahdollisuus käyttää avustajaa. Avustaja on kohdan 1.225 tarkoittama tukihenkilö. Avustaja saa ainoastaan antaa työntämis- ja leimaamisapua. Kilpailijan on itse ilmoitettava avustajalle mitä reittiä kuljetaan.
- 16.36 Tempo-kilpailun rata muodostuu pelkistä aikarasteista (katso 16.8). Tehtäviä on yhteensä 20-35 kappaletta, jotka suoritetaan 5-10 eri aikarastiasemalla, joissa kussakin on 1-5 tehtävää.
- 16.37 Joukkuekilpailussa pätevät henkilökohtaisen kilpailun säännöt, ellei kilpailuohjeissa toisin määrätä. Kilpailujoukkueeseen kuuluu korkeintaan kolme (3) kilpailijaa. Joukkueen jäsenet nimetään ennen kilpailua kilpailuohjeen mukaisesti.

16.4 Kartta, rata ja maastorajoitukset

- 16.41 Kilpailukartta on suunnistuksen tai sprintin kuvausohjeiden mukaisesti laadittu kartta, jonka mittakaava on 1:2000 - 1:10 000. Yleisin mittakaava on 1:5000. Aikarastin kartan mittakaavan tulee olla sama kuin kilpailukartan mittakaava.
- 16.42 Radan pituus, kuljettua reittiä pitkin mitattuna, ei saa ylittää 3500 metriä.
- 16.43 Reittien ja urien ulkopuolinen maasto on kokonaisuudessaan kiellettyä aluetta. Samoin kielletyksi merkityt reitit (katso 12.345). Kiellot tulee selvittää kilpailuohjeissa ja merkitä kilpailukarttaan (katso 12.38-12.39). Kielletyt alueet merkitään maastossa mikäli tämä katsotaan välttämättömäksi.
- 16.44 Pakolliset viitoitukset (katso 3.74 ja 12.344) sekä yli- että alikulut merkitään (katso 12.346) sekä karttaan että maastoon.

16.5 Rastinmääritteet

- 16.51 Rastinmäärite kuvaa tarkkaan karttaan merkityn rastiympyrän keskipistettä.
- 16.52 Kilpailussa käytetään kuvallisia rastinmääritteitä. Aloittelijoiden sarjassa voidaan käyttää sanallisia määritteitä.
- 16.53 Rastinmääritteiden sarakkeessa B jokaisen rastiryppään osalta rastilippujen lukumäärä kerrotaan kirjaimin (esimerkki: A-C, jos ryppäessä on kolme (3) rastilippua).
- 16.54 Rastinmääritteiden sarakkeeseen H piirretty nuoli osoittaa mistä suunnasta rastirypästä tulee arvioida (esimerkki: pohjoiseen osoittava nuoli tarkoittaa, että rypästä tarkastellaan kasvot pohjoiseen, jolloin ratkaisupaalu on rastiympyrän eteläpuolella).
- 16.55 Rastinmääritteet annetaan rastien käyntijärjestyksessä. Määritteet kiinnitetään tai painetaan luettelona karttaan.

16.6 Rastien rakenne ja varusteet

- 16.61 Rastiryppäessä on 2-5 rastilippua. Rastiliput on sijoitettava niin, että ne ovat selvästi näkyvissä ratkaisupaalun läheisyydestä.
- 16.611 E-sarjan rastiryppäessä voi olla vain yksikin (1) rastilippu.

- 16.62 Tavallisimmin yksi rastilipuista sijoitetaan kartalle rastiksi merkittyyn maastokohtaan, mutta ryppään rastiliput voidaan E-sarjassa sijoittaa niin, ettei yksikään lippu osoita tätä maastokohtaa (niin sanottu nollavaihtoehto, Z).
- 16.63 Aikarastilla (katso 16.8) nollavaihtoehtoon käyttö on kielletty.
- 16.64 Rastiliput sijoitetaan rastiryppään sisällä samalle korkeudelle maasta.
- 16.65 Ratkaisupaalu merkitään maastoon, mutta sitä ei osoiteta kartalla.
- 16.66 Ratkaisupaalulla on rastikyltti, jossa on rastin numero ja/tai väritunnus. Väritunnus kertoo mihin sarjaan ratkaisupaalu kuuluu. E-sarjassa rastin numeroa ei käytetä rastikyltissä.
- 16.67 Ryppään rastiliput nimetään, näkökentän syvyydestä riippumatta, ratkaisupaalulta katsottuna vasemmalta oikealle kirjaimin A, B, C, D, E. Rastilipun nimen tulee säilyä samana liikuttaessa ratkaisupaalulta 0,5 metriä kumpaan tahansa suuntaan. Rastirypäs voidaan rajata ratkaisupaalulta sektorinauhoilla.
- 16.68 Rasteilla, joilla se katsotaan tarpeelliseksi, tulee olla valvonta.

16.7 Kilpailukortti ja leimausvälineet

- 16.71 Kilpailukortti tulee olla säänkestävää materiaalia tai se suojataan muovikotelolla. Jokaisella arviontipisteellä on rivinsä, jossa on kuusi 15 mm x 15 mm kokoisia ruutuja, jotka on nimetty A, B, C, D, E ja Z (katso 16.62). Kaksilehtisen kortin alempi lehti on kilpailijalle jäävä kopio.
- 16.72 Kilpailukortit jaetaan kilpailijoille vähintään puoli tuntia ennen lähtöä.
- 16.73 Leimaus voidaan suorittaa kilpailijan mukana olevalla pihtileimasimella tai rastilta lähdettäessä olevalla järjestäjän määrittelemällä pihtileimasimella.
- 16.74 Kilpailija on vastuussa kilpailukortin leimaamisesta ennen lähtöään ratkaisupaalulta rekisteröimällä rastiryppäästä valittu, oikeaksi katsottu rastilippu. Jos tämä on vasemmanpuolisin, leimataan ruutuun A. Jos yksikään lipuista ei vastaa kartassa olevaa rastia, leimataan ruutuun Z.
- 16.75 Kilpailija on vastuussa leimauksesta, vaikka leimauksen suorittaa hänen saattajansa tai rastihenkilökunta (katso 16.85).
- 16.76 Jokainen kortin rivi, jolta puuttuu leima tai jolla on useampia leimoja, katsotaan virheeksi. Leimausta ei saa korjata.

16.8 Aikarasti

- 16.81 Kilpailuun sisällytetään kaksi (2) tai kolme (3) aikarastia. Aikarastilla suoritusaika rekisteröidään ja liitetään kilpailutulokseen. Aikarastit voivat sijaita missä tahansa reitin varrella, myös lähtö- ja maaliviitoituksella. Aikarasteilla käytetään erillisiä, tehtävää varten valmisteltuja karttoja.
- 16.82 Aikarastit eivät näy kilpailijan kilpailukartassa.
- 16.83 Aikarasti suoritetaan tuolilla, josta kaikki ryppään liput näkyvät, istuen. Kilpailija vahvistaa tämän. Kilpailijalle annetaan tai hänen eteensä asetetaan oikein suunnattu kartta, jossa on nähtävillä vain tarvittava maastokohta, selvä suuntaviiva ja rastiympyrä. Rastiympyrän alapuolella on lukusuunnassa oleva rastinmääräite. Ajanotto alkaa kartan antohetkellä.

16.84 Ajanotto päättyy, kun selvä vastaus on tunnistettu. Vastaus annetaan osoittamalla jotain ruutua kilpailukortin rivin mukaisella taululla tai suullisesti käyttämällä aakkosten kansainvälisiä sanakoodeja (Alpha, Bravo, Charlie, Delta, Echo).

16.841 Aikarastilla voidaan suorittaa useampi tehtävä myös niin, että kaikki tehtävät annetaan suoritusjärjestykseen laitettuina samalla kertaa. Tällöin rekisteröidään vastausten lisäksi suoritukseen käytetty kokonaisaika (yksi aika).

16.85 Sallittu enimmäisaika aikarastilla on yksi (1) minuutti. Mikäli kyseessä on kohdan 16.841 mukainen aikarastitehtävä niin järjestäjä ja kilpailunvalvoja yhdessä määrittelevät enimmäisajan. Sekä aika että vastaus rekisteröidään.

16.86 Arvokilpailuissa ajanotto suoritetaan kahdella kellolla. Aikojen keskiarvo pyöristetään alaspäin kokonaisiksi sekunneiksi. Yleisissä kilpailuissa voidaan käyttää yhtä ajanottajaa aikarastia kohti.

16.9 Tulokset

16.91 Kilpailija saa jokaisesta oikein rekisteröidystä (katso 16.74) rastista yhden pisteen. Aikarasteilta saa jokaisesta oikeasta vastauksesta yhden pisteen. Väärästä vastauksesta ei saa pistettä ja vastausaikaan lisätään sakkona 60 sekuntia. Korkeimman pistemäärän saavuttanut kilpailija on voittaja. Tasatuloksen sattuessa, sijoitus määräytyy aikarastien pyöristettyjen aikojen yhteenlasketun ajan perusteella.

16.92 Kilpailusarjoilla on maksimisuoritus aika, joka on 2-2,5 tuntia. Määräajan ylityksestä jokainen alkava viisi (5) minuuttia aiheuttaa yhden (1) pisteen vähennyksen.

16.93 Tempo-kilpailussa tulokset lasketaan siten, että aikarasteilla käytettyyn ratkaisuaikaan lisätään kustakin väärästä vastauksesta kilpailuohjeissa määritetty lisäaika. Lisäaika voi olla 30-60 sekuntia. voittaja on se, jolla on pienin kokonaisaika.

16.94 Joukkuekilpailun tulos on joukkueen kahden parhaan kilpailijan yhteenlaskettu tulos.

17 Juontosuunnistus

17.1 Yleistä

- 17.11 Juontosuunnistuksia ovat rastireittisuunnistus (RR), tukireittisuunnistus (TR) ja reittisuunnistus (R). Ne voidaan suorittaa juosten, hiihtäen (katso 17.411) ja pyöräillen. Myös tarkkuussuunnistuskilpailu voidaan toteuttaa juontosuunnistuksena.
- 17.12 Juontosuunnistuksessa noudatetaan soveltuvin osin lajisääntöjä sekä liiton antamia ohjeita.
- 17.13 RR- ja TR-tulos määräytyy suoritukseen käytetystä ajasta sekä R-tulos suoritukseen käytetystä ajasta lisättynä karttaan väärin merkittyjen tai kokonaan puuttuvien rastien antamasta lisäajasta.

17.2 Rastireittisuunnistus (RR)

- 17.21 Rastireittisuunnistuksessa (RR) maastoon viitoitetaan reitti (katso 11.64), jolta saa poiketa. Viitoituksen tulee olla yhtenäinen ja näkyvä.
- 17.22 RR-radan reitti merkitään karttaan yhtenäisellä viivalla, joka painetaan tai piirretään läpikuultavalla ja sään kestäväällä värillä (katso 12.32 ja 12.321).
- 17.23 Rastit sijoitetaan reitille. Rastit numeroidaan (katso 12.343). Rasteja ei yhdistetä viivoilla.
- 17.24 RR-radan pituus mitataan viitoitettua reittiä pitkin.
- 17.25 RR-radan rastilla tunnuksena on RR ja rastin järjestysnumero (esimerkki: RR 3). Tunnus merkitään rastilipun kaikille sivuille. Muu rastivälineistö on suunnistusrastin mukainen (katso 11.42 ja 11.43).
- 17.26 RR-sarjan kilpailijaa ei hylätä puuttuvan tai väärän leimauksen vuoksi vaan hän saa 10 minuutin lisäajan / virheellinen rasti.

17.3 Tukireittisuunnistus (TR)

- 17.31 Tukireittisuunnistuksessa (TR) maastoon viitoitetaan reitti, joka merkitään karttaan (11.64). Kilpailija voi käyttää tätä tukena suunnistaessaan. Viitoituksen tulee olla yhtenäinen ja näkyvä.
- 17.32 Rastit numeroidaan (katso 12.343). Rastiympyrät voidaan yhdistää ohuella viivalla, jonka väri poikkeaa viitoitetun reitin väristä.
- 17.33 Rastit voi sijoittaa tukireitin sisä- ja ulkopuolelle, poikkeustapauksessa myös reitille.
- 17.34 TR-rastin rastivälineistö on suunnistusrastin mukainen (katso 11.42–11.44).

17.4 Reittisuunnistus (R)

- 17.41 Reittisuunnistus (R) tapahtuu maastoon viitoitettua reittiä pitkin. Reitiltä ei saa poiketa.
- 17.411 Lumiolosuhteissa hiihtäen suoritettuna reittisuunnistuksesta käytetään nimitystä latusuunnistus.
- 17.42 Kilpailukarttaan on merkitty vain lähtö (K-piste) ja maali.
- 17.421 Kun karttaan merkitään viitoitettu reitti, reittisuunnistuksesta käytetään nimitystä reittiviivasuunnistus (RV).

-
- 17.43 Kilpailija merkitsee reitin varrella olevat rastit kilpailukarttaansa järjestäjän ohjeen mukaisesti.
- 17.44 Rastipisteinä voidaan käyttää myös reitiltä näkyviä kohteita.

18 Sprinttisuunnistus

18.1 Yleistä

- 18.11 Sprinttikilpailu on rakennetussa ympäristössä kilpailtava suunnistusmatka, joka kilpaillaan kulkukelpoisuudeltaan hyvillä, reitinvalintatehtäviä mahdollistavilla alueilla.
- 18.12 Kilpailualueen valinnassa täytyy huomioida kilpailijoiden ja ohikulkijoiden turvallisuus kilpailun aikana.
- 18.13 Järjestäjä julkaisee kilpailu- ja harjoittelukiellon suunnistusliiton karttarekisterissä viimeistään kilpailukutsun julkaisemisen yhteydessä (katso 7.17 ja 10.51).
- 18.131 Suunnistusharjoittelu kilpailualueella kartan kanssa on kiellettyä siitä lähtien, kun järjestäjä asettaa kilpailualueen kilpailu- ja harjoittelukieltoon, siihen saakka, kun kilpailupäivään on aikaa kaksi viikkoa. Muu liikkuminen kuin kartan kanssa tehtävä suunnistusharjoittelu on sallittua.
- 18.132 Sprinttikilpailun täysi kilpailu- ja harjoittelukielto astuu voimaan kaksi viikkoa ennen kilpailupäivää. Tämän jälkeen kaikki liikkuminen kilpailu- ja harjoittelukieltoalueella on kiellettyä (katso 3.26). Kilpailu- ja harjoittelukielto on tämän kohdan mukainen kaikissa kilpailuissa, joista ei ole julkaistu kilpailu- ja harjoittelukieltoa ennen 2.6.2015. Ennen 2.6.2015 julkaistujen kilpailu- ja harjoittelukieltojen tapauksissa noudatetaan kiellon määräyksiä.
- 18.133 Kilpailu- ja harjoittelukiellon julkaisun yhteydessä kuvataan tarvittaessa kiellon sisältö.
- 18.134 Kilpailupaikalle tulee saapua järjestäjän ohjeita noudattaen.

18.2 Kartta ja rastinmääritteet

- 18.21 Kilpailukartta laaditaan voimassa olevien kansainvälisten sprinttikartan kuvausohjeiden mukaisesti ja sen on vastattava kyseisen kilpailun vaatimuksia (katso 12.11).
- 18.211 Kilpailukartan mittakaava on ensisijaisesti 1:4000. Kansainvälisen sprinttikartan kuvausohjeen mukaisesti myös 1:5000 on sallittu, mutta sitä ei suositella käytettäväksi kilpailuissa. Poikkeustapauksessa liiton karttaryhmä voi myöntää hakemuksesta luvan käyttää muuta mittakaavaa kuin 1:4000 tai 1:5000.
- 18.212 Mestaruuskilpailuissa (katso 8.23) ja kansallisissa arvokilpailuissa (katso 8.25) kilpailukartta hyväksytetään liiton karttaryhmällä.
- 18.22 Kilpailukarttaa ei esitetä lähdössä, mikäli siihen ei ole erityistä tarvetta (katso 12.15).
- 18.221 Sarjojen H14 ja D14 ja sitä nuorempien sarjojen lähdössä esitetään kilpailukartta (katso 12.15).
- 18.222 Suomen mestaruuskilpailuissa (katso 19) sarjoissa H14 ja D14 noudatetaan kohtaa 18.22.

- 18.223 Mikäli kilpailukartta on esillä, tulee siinä esittää myös kaikki kyseistä kilpailua koskevat kielletyt alueet sekä sallitut ja/tai pakolliset ylitys- ja alituspaikat. Kilpailukartasta voidaan esittää lähdössä myös vain osa kartasta.
- 18.23 Kilpailukarttaan kulkuesteenä tai kiellettynä alueena kuvattua kohdetta ei saa käyttää kulkureittinä eikä tällaista kohdetta saa myöskään ylittää, alittaa, mennä läpi eikä muullakaan tavoin käyttää. Luettelo tällaisista kansainvälisten sprinttikartan kuvausohjeiden (International Specification for Sprint Orienteering Maps) mukaisista kohteista on esitettävä sprinttikilpailun kilpailuohjeessa (katso 10.91 q).
	Ylipääsemätön jyrkänne (karttamerkki 201)
	Ylipääsemätön vesialue (304.1)
	Ylipääsemätön suo (309)
	Viljelty maa (415)
	Läpipääsemätön kasvillisuus (421)
	Ylipääsemätön muuri/seinä (521.1)
	Ylipääsemätön aita/kaide (524)
	Rakennus (526.1)
	Kielletty alue (528.1)
	Ylipääsemätön putkilinja (534)
	Ylityskielto (707)
	Väliaikaisesti kielletty alue (709)
	Väliaikainen rakenne tai suljettu alue (714)
- 18.231 Kilpailijan tulee rastilla leimatessaan olla kielletyn kohteen rastipisteen puolella. Kielletyn kohteen läpi, ali tai yli leimaaminen johtaa suorituksen hylkäämiseen.
- 18.24 Kilpailukartta annetaan 14 vuotiaiden ja sitä vanhempien sarjoissa lähtöhetkellä (katso 12.18).
- 18.25 Rastien merkitsemiseen karttaan käytetään rastiympyrää ja sen lisäksi voidaan tarvittaessa käyttää rastin kohdistuspistettä. Kohdistuspistettä on sallittua käyttää myös vain osassa rasteja.
- 18.251 Rastitunnukset sijoitetaan kartalle rastinumeroiden yhteyteen ja erotetaan siitä väliviivalla (esimerkki 1 - 31), mikäli tämä ei heikennä kartan luettavuutta.
- 18.252 Mikäli rastitunnus ei sovi rastinumeron perään, järjestäjän tulee tarjota kilpailijoille irralliset rastinmääritteet (katso 12.23).
- 18.26 Kilpailua varten maastoon tehty nauha-aidat merkitään karttaan rata-painatusvärillä kohdan 18.23 mukaisella ylityskiellon karttamerkillä.

-
- 18.27 Ratapainatusvärillä kilpailukarttaan merkityt kielletyt alueet merkitään maastoon oletetun tulosuunnan puolelta kielletyn alueen nauhalla, mikäli kiellettyä aluetta ei tästä suunnasta rajaa mikään muu kartta-merkki, kuin kielletyn alueen merkki.

18.3 Radat ja ohjeajat

- 18.31 Sprinttikilpailun kaikkien sarjojen ohjeaika on 12–15 minuuttia (vertaa 19.45). Karsinnassa ohjeaika voi olla 10–12 minuuttia.
- 18.32 Sprinttikilpailussa voidaan järjestää sarjoissa H10 ja D10 pelkkä normaalisuunnistus ilman RR-sarjaa. (katso 9.32).
- 18.33 Kilpailumatka mitataan kilpailijalle lyhintä sallittua reittiä pitkin (katso 11.22).

F Mestaruuskilpailujen erityismääräykset

19 Suomen mestaruuskilpailut

19.1 Yleistä

- 19.11 Suomen mestaruuskilpailut (SM) järjestetään vuosittain näiden sääntöjen määräämässä laajuudessa (katso 19.3).
- 19.12 SM-kilpailun järjestämisoikeuden myöntää liitto.

19.2 Osallistuminen

- 19.21 SM-kilpailun osanottajan tulee ilmoittautumishetkellä olla kilpasuunnistaja (katso 1.223).
- 19.22 Henkilökohtaiseen kilpailuun osallistuvan tulee olla IOF:n jäsenliiton seura edustava Suomen kansalainen tai sellainen ulkomaalainen henkilö, joka edustaa liiton jäsenseuraa. SM-kilpailussa edustetaan samaa seuraa kuin yleisessä kilpailussa.
  - 19.221 Henkilökohtaiseen suunnistuksen, hiihto- ja pyöräsuunnistuksen SM-kilpailun sarjoihin H21 ja D21 osallistuva voi olla myös ulkomaalainen IOF:n jäsenliiton seura edustava suunnistaja, vaikkei hän edustaisikaan suomalaista seuraa eikä hän olisi kilpasuunnistaja (katso 1.223). Viralliseen SM-kilpailun tuloluetteloon ja palkinnoille otetaan kuitenkin mukaan vain suunnistajat, jotka ovat Suomen kansalaisia ja jotka edustavat IOF:n jäsenliiton seura tai sellaiset ulkomaalaiset henkilöt, jotka ovat asuneet vakituisesti Suomessa vähintään kilpailun kalenterivuoden alusta alkaen ja jotka edustavat liiton jäsenseuraa.
  - 19.222 Kohdan 19.221 mukaisesti SM-sarjoihin IRMA-tietojärjestelmän kautta ilmoittautuvien tulee varmistaa, että heidän kansallisuustietonsa IRMA-tietojärjestelmässä on oikein. Henkilöt, joilla on kaksoiskansalaisuus siten, että toinen kansallisuus on Suomen kansallisuus, tulee merkitä kansallisuudekseen Suomi (Finland). Kilpailija on itse vastuussa kansallisuustiedon oikeellisuudesta, vaikka toinen henkilö olisi hoitanut hänen ilmoittautumisensa. Väärän kansallisuustiedon ilmoittaneen suunnistajan suoritus voidaan hylätä (katso 4.6).
- 19.23 Viestikilpailuun saa osallistua liiton jäsenseura. Joukkue on muodostettava seuran edustuskelpoisista suunnistajista (katso 2.2), joista enintään yksi saa olla ulkomaalainen.
- 19.24 Osallistuminen SM-kilpailuun ei ole riippuvainen henkilön osallistumisesta muiden maiden mestaruuskilpailuihin.
- 19.25 SM-kilpailuihin osallistuva ei saa edustaa kyseistä sarjaryhmää järjestävää seuraa (katso 19.331).
  - 19.251 Liitto voi perustellusta hakemuksesta myöntää poikkeuksen osanotto-oikeuteen SM-kilpailujen sarjoissa H21 ja D21. Hakemuksen tekee järjestävä seura. Hakemusohjeet ja tarkat rajat osanotto-oikeudelle antaa liitto.

- 19.252 Suunnistuksessa ja hiihto- ja pyöräsuunnistuksessa sarjoissa H14-H20 ja D14-D20 sekä tarkkuussuunnistuksessa kilpailija voi edustaa järjestävää seuraa.
- 19.26 SM-kilpailun (katso 19.31 ja 19.32) osanottajan tulee kilpailuvuonna täyttää vähintään 14 vuotta.
- 19.261 Suunnistuksen SM-erikoispitkän matkan, SM-pitkän matkan ja SM-yökilpailun, hiihtosuunnistuksen SM-erikoispitkän ja SM-pitkän matkan kilpailussa sekä pyöräsuunnistuksen SM-pitkän matkan kilpailussa osanottajan tulee kilpailuvuonna täyttää vähintään 15 vuotta.
- 19.27 Liitto voi vahvistaa SM-kilpailuun osanottoa varten karsinta- ja rajoitusmääräykset. Osanoton edellytyksenä on, että määräykset on täytetty.

19.3 Kilpailut ja kilpailusarjat

- 19.31 Henkilökohtaisia Suomen mestaruuskilpailuja ovat:
- 19.311A Pitkän matkan kilpailu
  - 19.311B Yökilpailu
  - 19.311C Erikoispitkän matkan kilpailu
  - 19.311D Keskimatkan kilpailu
  - 19.311E Sprinttikilpailu
  - 19.312A Hiihtosuunnistuksen erikoispitkän matkan kilpailu
  - 19.312B Hiihtosuunnistuksen pitkän matkan kilpailu
  - 19.312C Hiihtosuunnistuksen keskimatkan kilpailu
  - 19.312D Hiihtosuunnistuksen sprinttikilpailu
  - 19.313A Pyöräsuunnistuksen pitkän matkan kilpailu
  - 19.313B Pyöräsuunnistuksen keskimatkan kilpailu
  - 19.313C Pyöräsuunnistuksen sprinttikilpailu
  - 19.314A Tarkkuussuunnistuskilpailu
  - 19.314B Tempo tarkkuussuunnistuskilpailu
- 19.32 Suomen viestimestaruuskilpailuja ovat:
- 19.321 Seurojen viestikilpailu (suunnistus)
  - 19.322 Seurojen hiihtosuunnistusviestikilpailu
  - 19.323 Seurojen hiihtosuunnistussprinttivistikilpailu
  - 19.324 Seurojen pyöräsuunnistusviestikilpailu

19.33 Suomen mestaruudesta kilpaillaan seuraavissa sarjoissa

Henkilökohtaiset kilpailut													Viestikilpailut			
Sarja	Pitkä	Yö	Erikois- pitkä	Keski	Sprintti	Hs Erikois- pitkä	Hs pitkä	Hs keski	Hs sprintti	Pyörä pitkä	Pyörä keski	Pyörä sprintti	Suunn.	Hs	Hs sprint- ti	Pyörä
ryhmä 1																
H14	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-
H15	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
H16	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
H17	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
H18	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
H20	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
H21	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
D14	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-
D15	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D16	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
D17	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D18	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-
D20	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
D21	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ryhmä 2																
H35	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
H40	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
H45	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H50	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H55	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H60	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H65	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H70	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H75	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
H80	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
H85	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
H80-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
H100-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
H110-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
H120-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
H130-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
H140-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
H150-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
H170-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
H190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
H210-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D35	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D40	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
D45	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D50	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D55	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D60	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D65	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
D70	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-
D75	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
D80	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
D85	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
D80-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
D100-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
D110-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D120-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
D130-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D140-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+
D150-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D190-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
D210-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
	32	32	32	32	36	30	30	30	32	24	24	26	20	19	16	14

19.331 Tarkkuussuunnistuksen henkilökohtaisissa kilpailuissa kilpaillaan E-sarjassa.

- 19.332 SM-Tempo tarkkuussuunnistuskilpailussa järjestetään erillinen alkukilpailu ja loppukilpailu. Loppukilpailuun pääsee alkukilpailun 15 parasta. Alkukilpailun tulos huomioidaan lopputuloksissa.
- 19.333 Pyöräsuunnistuksen SM-viestin sarjojen H80-, H100-, H120- ja H140- osanottajien tulee kuulua sarjaan H35 tai sitä vanhempaan sarjaan, sarjojen D80-, D100-, D120- ja D140- osanottajien tulee kuulua sarjaan D35 tai sitä vanhempaan sarjaan.
- 19.334 Hiihtosuunnistuksen SM-sprinttiviestin sarjojen H80-, H100-, H120- ja H140- osanottajien tulee kuulua sarjaan H35 tai sitä vanhempaan sarjaan, sarjojen D80-, D100-, D120- ja D140- osanottajien tulee kuulua sarjaan D35 tai sitä vanhempaan sarjaan.
- 19.335 Hiihtosuunnistuksen SM-viestin sarjojen H110-, H130-, H150-, H170-, H190- ja H210- osanottajien tulee kuulua sarjaan H35 tai sitä vanhempaan sarjaan, sarjojen D110-, D130-, D150-, D170-, D190- ja D210- osanottajien tulee kuulua sarjaan D35 tai sitä vanhempaan sarjaan.
- 19.336 Suunnistuksen SM-viestin sarjojen kilpailijoiden tulee olla sarjakohtaisesti vähintään seuraavassa taulukossa määritetyn alaikärajan ikäisiä, ja joukkueen jäsenten yhteisiään tulee olla vähintään seuraavassa taulukossa määritetyn minimiarvon suuruinen. Kilpailijan ikä määräytyy kilpailukaudella täytettävistä vuosista.

Sarja	Joukkueen jäsenten yhteisikä vähintään	Joukkueen jäsenen ikä vähintään
H35	105 vuotta	35 vuotta
H45	130 vuotta	35 vuotta
H50	150 vuotta	40 vuotta
H55	170 vuotta	45 vuotta
H60	190 vuotta	50 vuotta
H70	210 vuotta	60 vuotta
D35	105 vuotta	35 vuotta
D45	130 vuotta	35 vuotta
D50	150 vuotta	40 vuotta
D55	170 vuotta	45 vuotta
D60	190 vuotta	50 vuotta
D70	210 vuotta	60 vuotta

- 19.34 Eri kilpailusarjat voidaan järjestää yhdessä tai useammassa ryhmässä liiton päätöksen mukaisesti.
- 19.35 SM-kilpailun yhteydessä voidaan liiton päätöksellä järjestää kilpailusarjoja, joissa ei jaeta Suomen mestaruutta.
- 19.36 SM-kilpailun karsinta on SM-kilpailun osa. Järjestettyyn karsintakilpailuun osallistumaton saa osallistua muihin kuin A-finaaliin.
- 19.37 SM-kilpailun B-, C-, D- jne. finaalit ovat SM-sääntöjen mukaisia kansallisia kilpailuja.
- 19.38 Seurojen viestisuunnistuskilpailussa sarjassa H21 on neljä osuutta ja kaikissa muissa sarjoissa seurojen viesti- ja hiihtosuunnistusviestikilpailussa on kolme osuutta.

19.381 Seurojen hiihtosuunnistussprinttaviestikilpailu ja pyöräsuunnistusviestikilpailu toteutetaan pariviestinä, jolloin joukkueen muodostaa kaksi kilpailijaa. Kaikissa sarjoissa on neljä osuutta. Erityistapauksissa voidaan liiton luvalla osuuksien määrää muuttaa.

19.4 Ohjeajat

19.41 Henkilökohtainen pitkän matkan kilpailu (suunnistus)

Sarja	Ohjeaika minuuttia	
	Finaali	Karsinta enintään
H15, D15	40-45	35
H16, D16	45-55	35
H18	60-70	45
D18	50-60	40
H20	70-80	50
D20	60-70	40
H21	90-100	60
D21	70-80	45
H35, H40, H45	70-80	50
D35, D40, D45	50-60	40
H50, D50, H55, D55, H60, D60, H65, D65	45-60	35
H70, D70, H75, D75	40-50	35
H80, D80, H85, D85	40-50	

19.411 Viestikilpailun osuuden ohjeaika on sarjoissa H35, H45, H50, D35 ja D45 35–50 minuuttia, sarjoissa H55, H60, H70, D50, D55, D60 ja D70 25–40 minuuttia sekä muissa sarjoissa 50–75 % pitkän matkan kilpailun ohjeajasta.

19.42 Henkilökohtaisessa yökilpailussa ohjeaika on 80 % pitkän matkan kilpailun ohjeajasta (katso 19.41).

19.43 Henkilökohtaisessa erikoispitkän matkan kilpailussa ohjeaika on 180 % pitkän matkan kilpailun ohjeajasta (katso 19.41).

19.44 Henkilökohtainen keskimatkan kilpailu

Sarja	Ohjeaika minuuttia	
	Finaali	Karsinta
H15, D15, H16, D16	20-25	18-20
H18, D18, H20, D20	25-30	20-25
H21, D21, H35, D35, H40, D40, H45, D45	30-35	20-25
H50, D50, H55, D55, H60, D60, H65, D65, H70, D70, H75, D75, H80, D80, H85, D85	20-25	18-20

19.45 Sprinttikilpailun kaikkien sarjojen ohjeaika on 12–15 minuuttia. Karsinnassa ohjeaika voi olla 10–12 minuuttia.

19.46 Henkilökohtainen hiihtosuunnistuksen pitkän matkan kilpailu

Sarja	Ohjeaika minuuttia
H16, D16	45-55
H18, D18	50-60
H20	60-70
D20	55-65
H21	95-100
D21	70-80
H35, H40, H45	60-75
D35, D40, D45	55-65
H50, D50, H55, D55, H60, D60, H65, D65	50-60
H70, D70, H75, D75, H80, D80, H85, D85	40-50

19.461 Hiihtosuunnistusviestikilpailussa osuuden ohjeaika on sarjoissa H110-, H130-, H150-, D110- ja D130- 35–50 minuuttia, sarjoissa H170-, H190-, H210-, D150-, D170-, D190- ja D210- 25–40 minuuttia sekä muissa sarjoissa 50–70 % hiihtosuunnistuksen pitkän matkan ohjeajasta.

19.462 Henkilökohtaisessa hiihtosuunnistuksen erikoispitkän matkan kilpailussa ohjeaika on 150 % hiihtosuunnistuksen pitkän matkan kilpailun ohjeajasta.

19.47 Henkilökohtaisessa hiihtosuunnistuksen keskimatkan kilpailussa ohjeaika sarjoissa H18–H50 ja D20–D45 on 30–35 minuuttia ja muissa sarjoissa 25–30 minuuttia.

19.48 Henkilökohtaisessa hiihtosuunnistuksen sprinttikilpailussa ohjeaika on sarjoissa H35 ja D35 sekä vanhemmissa sarjoissa karsinnassa 8-12 minuuttia ja finaalissa 8-16 minuuttia, muissa sarjoissa ohjeaika on karsinnassa 10–12 minuuttia kaikissa sarjoissa ja finaalissa 12–15 minuuttia.

19.481 Hiihtosuunnistuksen sprinttiviestikilpailussa osuuden ohjeaika on kaikissa sarjoissa 8–10 minuuttia.

19.49 Henkilökohtaisen pyöräsuunnistuskilpailun keskimatkan ja pitkän matkan kilpailu.

Sarja	Ohjeaika minuuttia	
	Keski- matka	Pitkä matka
H16, D16	30-40	55-65
H18, D18	40-50	65-75
H20	40-50	75-85
D20	40-50	65-75
H21	50-60	95-110
D21	45-55	75-90
H35, H40, H45	35-45	75-95
D35, D40, D45	35-45	60-70
H50, D50, H55, D55, H60, D60	30-40	60-70
H65, D65, H70, H75	30-40	50-65

19.491 Henkilökohtaisessa pyöräsuunnistuksen sprinttikilpailussa ohjeaika sarjoissa H21 ja D21 on 20–30 minuuttia ja muissa sarjoissa 15–22 minuuttia.

19.492 Pyöräsuunnistusviestikilpailun osuuden ohjeaika on 15–25 minuuttia kaikissa sarjoissa.

19.5 Ilmoittautuminen

- 19.51 Suomen mestaruuskilpailun ilmoittautumisen tulee olla järjestäjällä viimeistään edellisen viikon torstaina klo 24, kun kilpailupäivä on perjantai, lauantai tai sunnuntai. Mikäli kilpailupäivä on jokin muu kuin perjantai, lauantai tai sunnuntai, päättää liitto milloin ilmoittautumisen tulee viimeistään olla järjestäjällä.
- 19.52 Suomen mestaruuskilpailuun ei voi jälki-ilmoittautua.
- 19.53 SM-kilpailusta poisjääneen kilpailijan tilalle ei voi asettaa toista kilpailijaa (katso 10.87).
- 19.54 Mikäli henkilökohtaisen kilpailun SM-sarjaan ilmoittautuu osanottajia vähemmän kuin viisi (5) ja viestisarjaan vähemmän kuin kolme (3), niin kilpailun järjestäjän tulee siirtää (katso 19.541 ja 19.542) ko. sarjaan ilmoittautuneet lähimpään tälle ikäryhmälle sopivaan sarjaan (katso 9.14).
- 19.541 Mikäli henkilökohtaisen tai viestikilpailun SM-sarjaan H18 ja D18 sekä nuoremmat ilmoittautuu osanottajia vähemmän kuin kolme (3), niin kilpailun järjestäjän tulee siirtää ko. sarjaan ilmoittautuneet lähimpään tälle ikäryhmälle sopivaan sarjaan (katso 9.14).
- 19.542 Sarjoja H20, D20, H35 ja D35 ei yhdistetä (katso 9.431) yleiseen sarjaan (H21 tai D21) vaikka ilmoittautuneita osanottajia olisi vähemmän kuin kohdassa 19.54 mainitaan.
- 19.543 Kilpailukohtaisesti kohdan 19.33 kaksi vanhinta miesten ja naisten sarjaa järjestetään kuitenkin vaikka niihin ilmoittautuisi vain yksi (1) osanottaja.
- 19.544 Mikäli SM-kilpailun sarja yhdistetään toiseen sarjaan kohdan 19.54 mukaisesti, on tästä ilmoitettava asianosaisille, joilla on oikeus peruuttaa osanottonsa (katso 10.75).
- 19.55 Henkilökohtaisessa SM-kilpailusarjassa, lähtöluettelon muodostuessa karsintatulosten tai rankin perusteella, samaa seuraa edustavat kilpailijat saavat olla lähtöluettelossa peräkkäin (katso 10.84).

19.6 Kilpailun toteutus

- 19.61 SM-kilpailun kilpailuohjeet on julkaistava suomen- ja ruotsinkielisinä.
- 19.62 Suunnistuksen SM-kilpailuissa tulostekartan käyttö on kiellettyä pois lukien sprintti.
- 19.63 Suojattu kartta annetaan lähtöhetkellä kaikissa sarjoissa (katso 12.17).
- 19.64 Suunnistuksen SM-kilpailujen muilla matkoilla kuin erikoispitkällä matkalla ja sprintissä on sallittua käyttää 1:7500 mittakaavaista karttaa (katso 12.13).
- 19.65 Suunnistuksen pitkän ja erikoispitkän matkan kilpailussa ja kaikissa hiihtosuunnistuskilpailuissa (katso 14.43) lasketaan kilpailijan arvioidulta optimireitiltä noususumma. Se saa olla enintään 4 % radan pituudesta.

- 19.66 Pyöräsuunnistuksen SM-kilpailussa käytetään pyöräsuunnistuksen erikoiskarttaa.
- 19.67 Henkilökohtaisissa SM-kilpailusarjoissa voidaan liiton päätöksellä käyttää yhteislähtöä.
- 19.68 Viestikilpailussa uusintalähtöä (katso 8.63 ja 11.38) ei voi käyttää ennen kuin puolet osanottajista on saapunut maaliin.
- 19.69 Yhteislähtökilpailussa maalituomarin (katso 13.13) on kuvattava maaliintulo videokameralla.

19.7 Mestaruusmitalit, plaketit ja palkinnot

- 19.71 Henkilökohtaisessa mestaruuskilpailussa sarjan voittaja saa kullatun Suomen mestaruusmitalin, toisen sijan saavuttanut hopeoidun ja kolmannen sijan saavuttanut pronssisen mestaruusmitalin.
- 19.72 Viestikilpailussa annetaan kolmen parhaan joukkueen kullekin jäsenelle vastaava mestaruusmitali.
- 19.73 Mestaruusplaketti annetaan seuraavasti sarjoihin H70 ja D70 saakka kyseiset sarjat mukaan lukien

Suunnistus

henkilökohtainen kilpailu

ryhmän 1 sarjat	sijaluvuille 4-10
ryhmän 2 sarjat	sijaluvuille 4-6

viesti

ryhmän 1 sarjat	sijaluvuille 4-10
-----------------	-------------------

Hiihtosuunnistus

henkilökohtainen kilpailu

ryhmän 1 sarjat	sijaluvuille 4-10
ryhmän 2 sarjat	sijaluvuille 4-6

viesti

ryhmän 1 sarjat	sijaluvuille 4-6
-----------------	------------------

Pyöräsuunnistus

henkilökohtainen kilpailu

ryhmän 1 ja 2 sarjat	sijaluvuille 4-6
----------------------	------------------

viesti

ryhmän 1 sarjat	sijaluvuille 4-6
-----------------	------------------

- 19.74 Mestaruusmitalit ja -plaketit maksaa kilpailun järjestäjä.
- 19.75 Järjestäjä saa lisäksi jakaa muita palkintoja.

19.8 Kilpailun siirtäminen ja uusiminen

- 19.81 Jos Suomen mestaruuskilpailu tai sen sarja peruutetaan tai mitätöidään sääolosuhteiden, järjestelyvirheen tai ylivoimaisen muun esteen takia, liitto voi päättää kilpailun siirtämisestä tai uusimisesta (katso 7.631).
- 19.82 Suomen mestaruuskilpailua ei voi siirtää seuraavalle kilpailukaudelle, vaan uusinta on toteutettava samalla kilpailukaudella.

20 Alueen mestaruuskilpailut

20.1 Yleistä

- 20.11 Alueiden mestaruuskilpailut (AM) järjestetään vuosittain suunnistuksen lajisääntöjen ja asianomaisen alueen ohjeiden mukaan.
- 20.12 Alueen mestaruuskilpailun järjestämisoikeuden myöntää alueen kilpailutoiminnasta vastaava elin.

20.2 Osallistuminen

- 20.21 Alueen mestaruuskilpailuun saa osallistua alueen jäsenseura ja sen edustusoikeuden omaavat jäsenet (katso 2.1 ja 2.2).
- 20.22 Alue voi vaatia, että mestaruuskilpailun osanottajan tulee olla kilpasuunnistaja (katso 1.223).

20.3 Ilmoittautuminen

- 20.31 Kilpailuun ilmoittautumisessa noudatetaan soveltaen kohdan 19.5 säännöksiä.

20.4 Kilpailumuodot ja -sarjat

- 20.41 Alueen mestaruuskilpailun kilpailumuodot, -matkat ja -sarjat päättää alue.
- 20.42 Lisäksi voidaan järjestää alueen oravapolkukilpailu (AOK) ja alueen oravapolkuviesti (AOV). Nämä eivät ole mestaruuskilpailuja.

20.5 Rankikelpoisuus

- 20.51 Alueen suunnistuksen, hiihtosuunnistuksen ja pyöräsuunnistuksen kaikki henkilökohtaiset mestaruuskilpailut ovat rankikelpoisia kilpailuja.
- 20.52 Rankikelpoisten kilpailijoiden tulee olla kilpasuunnistajia (katso 20.22).

20.6 Kilpailun uusiminen

- 20.61 Jos aluemestaruuskilpailu peruutetaan tai mitätöidään sääolosuhteiden tai järjestelyvirheen takia, alue voi päättää kilpailun siirtämisestä tai uusimisesta.
- 20.62 Aluemestaruuskilpailua ei voi siirtää seuraavalle kilpailukaudelle.

20.7 Rikkomusilmoitus, vastalause ja valitus

- 20.71 Rikkomusilmoitus ja vastalause tehdään kuten kansallisessa kilpailussa (katso 6.1 ja 6.4).
- 20.72 Valitukset tuomarineuvoston päätöksestä tehdään alueen hallitukselle tai sen valtuuttamalle ryhmälle.

Liite A   Antidopingsäännöstö

Suomen Suunnistusliiton antidopingsäännösten muodostavat Maailman antidopingtoimiston (WADA) kulloinkin voimassa oleva antidopingsäännöstö (World Antidoping Code, WADC) ja siihen nojautuvat, kulloinkin voimassa olevat Kansainvälisen Olympiakomitean (KOK) antidopingsäännöt, kansainvälisen lajiliiton (IOF) antidopingsäännöt (IOF Anti-Doping Code) sekä Suomen antidopingtoimikunnan (ADT) Suomen antidopingsäännöstö sekä täydentävä WADA:n luettelo "Kielletyt ja sallitut lääkeaineet ja menetelmät urheilussa".

Yhteystiedot:

1. Maailman antidopingtoimisto (WADA), Internet: www.wada-ama.org
2. Olympiakomitea, Radiokatu 20, 00093 SLU, puh. (09) 348 121, Internet: www.noc.fi
3. International Orienteering Federation (kansainvälinen lajiliitto, IOF), Radiokatu 20, 00093 SLU, puh. (09) 348 121, Internet: www.orienteering.org
4. Suomen Antidoping-toimikunta (ADT), Radiokatu 20, 00093 SLU, puh. (09) 3481 2020, Internet: www.antidoping.fi
5. Suomen Suunnistusliitto (SSL), Radiokatu 20, 00093 SLU, puh. (09) 348 121, Internet: www.ssl.fi

Liite B SSL:n ja MKJ:n välinen sopimus

Suomen Suunnistusliitto r.y. ja Metsästäjien Keskusjärjestö ovat tänään sopineet seuraavista suunnistajien ja metsästäjien yhteistyöperiaatteista, joiden tarkoituksena on ohjata maastonkäyttöä siten, että siinä otetaan huomioon riistanhoidolliset ja luonnonsuojelulliset näkökohdat niin, että samalla turvataan metsästyksen ja suunnistuksen harjoittamismahdollisuudet.

1. Kumpikin osapuoli tunnustaa toisen edustaman toiminnan tärkeyden ja osapuolet painottavat molemminpuolisen yhteistyön tarpeellisuutta kaikilla tasoilla ottaen tasapuolisesti huomioon kummankin osapuolen omat edut.

2. Sopijapuolet pitävät ensiarvoisen tärkeänä, että metsästyksen ja suunnistuksen väliset kysymykset ratkaistaan ensisijaisesti paikallisella tasolla tapahtuvalla yhteistyöllä.

3. Suunnistusliitto sitoutuu toimimaan sen hyväksi, että kaikki liittoon kuuluvat seurakilpailujen suunnittelun alkuvaiheessa ottavat yhteyttä paikalliseen metsästysoikeuden haltijaan kilpailujen järjestämistä koskevia neuvotteluja varten. Neuvotteluissa käsitellään mm. niitä k.o. alueen riistanhoidollisia erikoisnäkökohtia, jotka tulee ottaa huomioon kartankäytössä ja suunnistuskilpailujen järjestämisessä, sovitaan kilpailujen aikana suoritettavista riistaa koskevista toimenpiteistä sekä pohditaan, miten vastakkaisten etujen välisiä ristiriitoja voidaan välttää.

4. Suunnistusliitto ottaa huomioon riistaeläinten lisääntymisen kannalta kriittiset aluekohtaiset (liite I) ajanjaksot kehittämällä kilpailukalenteriaan siten, että kilpailujen määrä niiden aikana pidetään mahdollisimman pienenä. Osapuolet ovat yhtä mieltä, että mainitulla ajanjaksolla pidettävien kilpailujen osalta yhteistyö paikallisella tasolla on saatava aina järjestetyksi.

5. Suunnistusliitto ottaa luonnonsuojelu- ja riistakysymykset huomioon säännöissään, ohjeissaan, ratamestari- ja kilpailunjärjestelykoulutuksessaan sekä valistustoiminnassaan (liite 2).

6. Metsästäjien Keskusjärjestö puolestaan pyrkii toimimaan omalta osaltaan siten, ettei suunnistustoiminnan harrastaminen eikä suunnistustapahtumien järjestäminen ja toteuttaminen vaikeudu.

7. Osapuolten tulee tiedottaa toisilleen tärkeistä tapahtumista jotka liittyvät niihin kysymyksiin joita sopimus koskee, sekä yhteisesti pyrkiä ratkaisemaan ongelmat.

8. Osapuolet sitoutuvat tiedottamaan sopimuksesta julkaisuissaan ja muilla sopivilla tavoilla ja ovat yhtä mieltä, että tehokas tiedottaminen on paikallistasolla tapahtuvan yhteistyön edellytys.

9. Osapuolet laativat ja julkaisevat lehdistään tosiasioihin perustuvia kummankin osapuolen näkemykset huomioonottavia kirjoituksia metsästyksen, riistan ja suunnistuksen välisistä yhteyksistä sekä pyrkivät myös tämän tiedon saattamiseen ns. suuren yleisön tietoisuuteen yhteisin artikkelein tai ohjekirjasin.

10. Osapuolet kehottavat jäsenistöään mahdollisissa ristiriitatilanteissa

informoimaan omaa järjestöään ja tarvittaessa siirtämään ongelman näiden kesken neuvoteltavaksi.

11. Osapuolet pitävät vuosittain vuoden alkupuolella yhteisen neuvottelutilaisuuden, jossa tarkastellaan yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä.

12. Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi.

Helsingissä 11.12.1997

SUOMEN SUUNNISTUSLIITTO R.Y.
JESTÖ

METSÄSTÄJÄIN KESKUSJÄRJESTÖ

LIITE 1

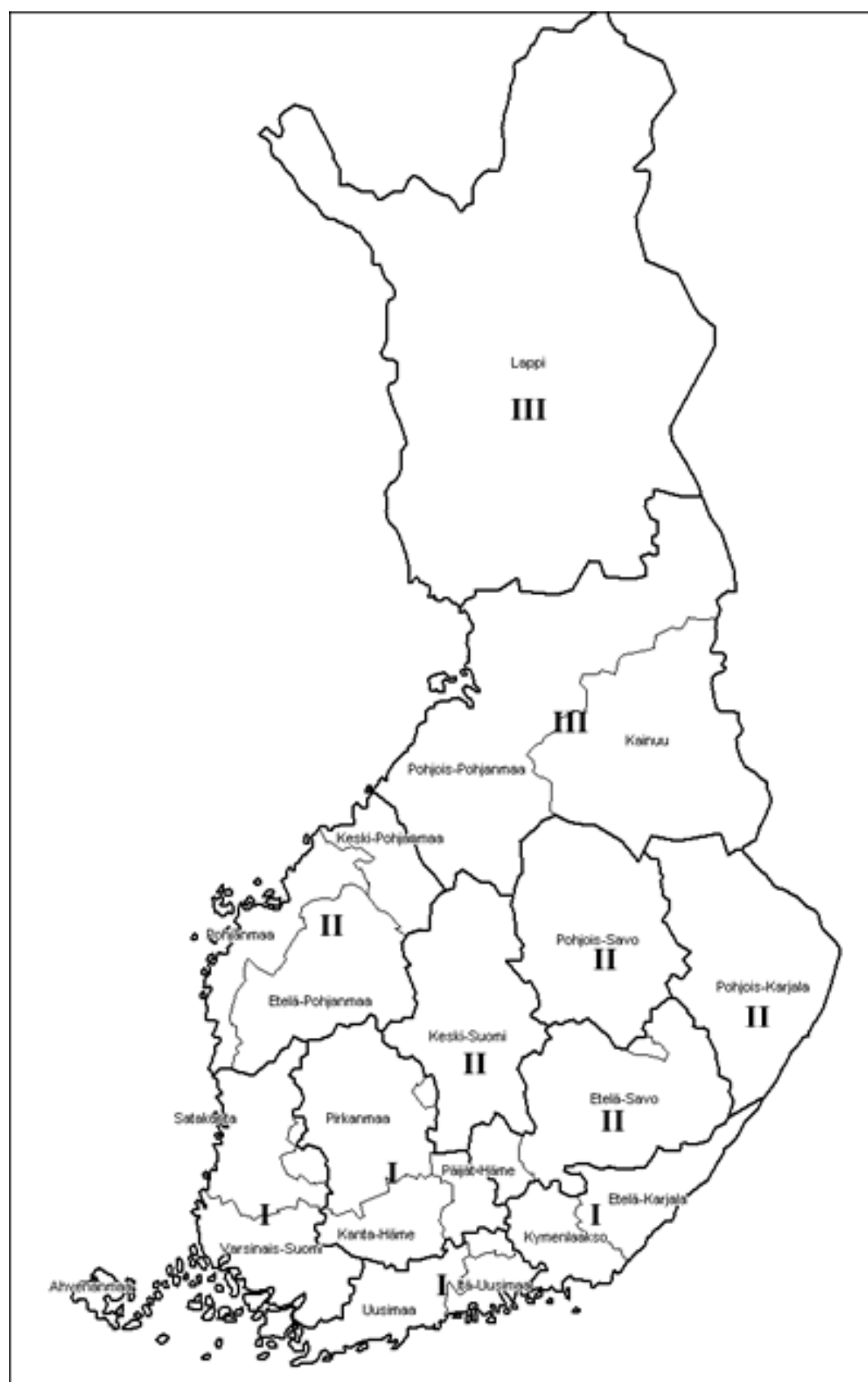
I-vyöhyke	Turun ja Porin, Uudenmaan, Hämeen ja Kymen lääni	Kriittinen aika 10.5. - 20.6.
II-vyöhyke	Vaasan, Keski-Suomen, Mikkelin, Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääni	15.5. - 25.6.
III-vyöhyke	Oulun ja Lapin lääni	20.5. - 30.6.

Läänijako on toistaiseksi entisen läänijaon mukainen.

LIITE 2

ks. Suunnistuksen lajisäännöt 1998 (ja Suunnistuksen lajisäännöt 2007)

Liite C Lisenssisopimus

Tällä sopimuksella sovitaan suunnistajan ja Suomen Suunnistusliiton (myöhemmin liitto) välisen lisenssin ehdoista.

Tätä sopimusta kutsutaan lisenssiksi ja sopimuksen tehnyttä suunnistajaa kilpasuunnistajaksi.

Lisenssi on voimassa lunastamispäivästä (maksupäivästä) lunastamisvuoden loppuun asti. Lisenssi purkaantuu ilman erillistä irtisanomista voimassaolokauden lopussa. Lisenssiä ei voi irtisanoa voimassaolokauden aikana. Lisenssi koskee voimassaoloaikanaan sekä suunnistusta, hiihtosuunnistusta, pyöräsuunnistusta että tarkkuussuunnistusta.

Lisenssiin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet:

Liiton velvollisuudet

1. Liitto pitää rekisteriä kilpasuunnistajista (kilpasuunnistajarekisteri).
2. Liitto pitää yllä rankirekisteriä sitä haluavista kilpasuunnistajista liiton määrittämässä sarjoissa. Kilpasuunnistajalle kertyy rankirekisteriin pisteitä kilpailuista liiton rankiohjeiden mukaisesti.
3. Liitto julkaisee sopivaksi katsomiensa sarjojen osalta rankirekisterin erikseen hiihtosuunnistuksessa ja suunnistuksessa, kummassakin vähintään kerran vuodessa.
4. Liitto tekee vakuutuksen sitä haluaville kilpasuunnistajille.
5. Liitto ei luovuta kilpasuunnistajan osoitetietoja kolmannelle osapuolelle, mikäli kilpasuunnistaja ei sitä halua.
6. Liitto voi tarjota kilpasuunnistajalle myös muita etuja.

Liiton oikeudet

1. Liitto voi käyttää rankirekisteriä valintaperusteena valitessaan kilpasuunnistajia arvokilpailuihin.
2. Liitto voi antaa kilpailun järjestäjälle luvan käyttää rankirekisteriä valintaperusteena järjestäjän rajoittaessa osanottoa valiosarjoihin lajisääntöjen mukaisesti.
3. Liitto voi antaa kilpailun järjestäjälle luvan käyttää kilpasuunnistajarekisteriä kilpailun järjestämiseen liittyvän hallinnon helpottamiseksi.

Kilpasuunnistajan velvollisuudet

1. Kilpasuunnistaja sitoutuu noudattamaan sopimuskaudella voimassaolevia suunnistuksen lajisääntöjä, jotka on julkaistu liiton virallisessa äänenkannattajassa, erillisenä julkaisuna tai muulla sopivaksi katsotulla tavalla.
2. Kilpasuunnistaja on velvollinen noudattamaan lajisääntöjen antidopingsäännöstä (Lajisäännöt, kohta 3.1 ja liite A) myös niiltä osin kuin niiden veloitteet ulottuvat lisenssin voimassaolokauden ulkopuolelle.
3. Kilpasuunnistaja on velvollinen ilmoittamaan edustus oikeuden vaihdosta liitolle.

Kilpasuunnistajan oikeudet

1. Kilpasuunnistaja on oikeutettu saamaan Suunnistusliiton tapaturmavakuutuksen niin halutessaan korvausta vastaan ja hänellä on oikeus saada tietoonsa vakuutusyhtiön toimittamat vakuutusehdot.
2. Kilpasuunnistajalla on oikeus saada olla mukana rankirekisterissä niin halutessaan.
3. Kilpasuunnistajalla on oikeus osallistua kansallisiin, kansainvälisiin ja Suomen mestaruuskilpailuihin suunnistuksen lajisääntöjen asettamissa rajoissa.
4. Kilpasuunnistajalla on oikeus saada myös muita mahdollisia liiton tarjoamia etuja.

Liite D Suunnistuskilpailun valvontaohjeet

1 Yleistä

1.1 Tarkoitus

- 1.11 Nämä suunnistuskilpailun valvontamääräykset ovat Suomen Suunnistusliiton (liiton) "Suunnistuksen lajisääntöjen 2007" (lajisäännöt) kohdassa 10.11 tarkoitetut ohjeet.
- 1.12 Näiden määräysten tarkoituksena on varmistaa, että suunnistuskilpailut järjestetään suunnistuksen lajisääntöjen mukaisesti.
- 1.13 Valvonnan on katettava yksityiskohtaisesti koko kilpailun järjestely ja sen on tapahduttava luottamuksellisena yhteistyönä kilpailunjärjestäjän kanssa.

1.2 Soveltamisala

- 1.21 Näitä ohjeita sekä mahdollisesti annettavia erityismääräyksiä ja ohjeita noudatetaan kaikkien mestaruuskilpailujen ja yleisten kilpailujen valvon-
nassa, ellei niiden valvonnasta ole annettu erillisiä ohjeita eikä järjestä-
misluvan myöntäjä ole niiden valvonnasta toisin määrännyt.
- 1.22 Näitä ohjeita voidaan käyttää myös muiden suunnistuskilpailujen valvon-
nassa.
- 1.23 Näitä ohjeita käytettäessä huomioidaan lajisääntöjen ohella myös muut
suunnistuskilpailun järjestelyä säätelevät ohjeet. Kansainvälisessä kilpai-
lutoiminnassa huomioidaan IOF:n vahvistamat säännöt ja ohjeet.

2 Valvonta

2.1 Valvojat

- 2.11 Valvojia ovat kilpailunvalvoja ja ratavalvoja. Kilpailussa, johon ei erikseen
nimetä ratavalvojaa, kilpailunvalvoja suorittaa myös ratavalvojan tehtä-
vät.
- 2.12 Liitto nimeää järjestämisluvan myöntäessään kilpailunvalvojan
  - a) niihin mestaruuskilpailuihin, joiden järjestämisluvan myöntäjänä se
toimii ja
  - b) niihin yleisiin kilpailuihin, joiden osalta se katsoo sen tarpeelliseksi.
- 2.13 Muihin liiton myöntämiin yleisiin kilpailuihin järjestämisluvan hakija
ehdottaa kilpailunvalvojan, jonka liitto hyväksyy myöntäessään järjes-
tämisluvan.
- 2.14 Kilpailuun, johon liitto nimeää kilpailunvalvojan, on kilpailunhakijan
hakemuksessaan ehdotettava ratavalvoja, jonka liitto hyväksyy myöntä-
essään järjestämisluvan.
- 2.15 Kilpailunvalvojalla ja ratavalvojalla tulee olla liiton ohjeiden mukainen
pätevyys. He eivät saa olla liiton nimeämää arvokilpailun valvojana toi-
mivaa teknistä asiantuntijaa (TA) lukuun ottamatta järjestävän seuran
jäseniä.

2.2 Kilpailunvalvoja

- 2.21 Kilpailunvalvojan tehtävänä on huolehtia urheilullisen tasapuolisuuden toteutumisesta ja varmistaa, että kilpailunjärjestelyssä noudatetaan lajisääntöjä. Hänen tehtävänä on myös neuvoa ja ohjata järjestäjää.
- 2.22 Kilpailunvalvoja on järjestämisluvan myöntäjän alainen ja vastuussa tälle tehtävästään.
- 2.23 Kilpailunvalvojan on
- a) todettava kilpailuun aiotun maaston ja kilpailukeskuksen sopivuus,
  - b) tarkastettava suunniteltu kilpailuorganisaatio, aikataulut ja talousarvio,
  - c) varmistettava, että tarvittavat luvat hankitaan maanomistajilta, metsästysoikeudenomistajilta sekä muilta vastaavilta,
  - d) varmistettava, että kartta on kilpailun vaatimusten mukainen,
  - e) tarkastettava kilpailun ratasuunnitelmat,
  - f) varmistettava, että kilpailun suunnittelussa on otettu huomioon liiton ympäristöohjelma,
  - g) tarvittaessa evättävä osanotto-oikeus kilpailijalta, jolla on maastotuntemuksen perusteella ilmeinen etu muihin kilpailijoihin nähden,
  - h) varmistettava, että kilpailun lähtöluettelo ja hajautuskaavioarvonta laaditaan sääntöjen mukaisesti,
  - i) tarkastettava tulospalvelua, kuljetuksia, majoituksia, paikoitusta, saniteettitoimintoja, palkintoja ym. koskevat suunnitelmat,
  - j) tarkastettava tiedotussuunnitelma lehdistön, Internetin, radion ja TV:n osalta,
  - k) tarkastettava kutsuvieraita yms. koskevat suunnitelmat sekä
  - l) ratkaistava lajikohtaiset erityiskysymykset (katso lajisäännöt kohdat 14.36, 15.221 ja 16.35).
- 2.24 Kilpailunvalvojan on annettava järjestämisluvan myöntäjälle tarvittavat selonteot järjestelystä.
- 2.25 Kilpailunvalvojalla on ylin päätäntävalta kaikissa kilpailun tekniseen toteutukseen liittyvissä kysymyksissä. Sovittamattomien erimielisyyksien syntyessä on ne esitettävä järjestämisluvan myöntäjän ratkaistavaksi.
- 2.26 Kilpailunvalvoja nimeää järjestäjän esityksestä tuomarineuvostoon puheenjohtajan arvokilpailussa (katso lajisäännöt kohta 1.233) ja esteen tai esteellisyyden sattuessa uuden jäsenen (katso lajisäännöt, kohdat 5.13 ja 5.191) sekä toimii tuomarineuvoston esittelijänä ilman äänioikeutta (katso lajisäännöt, kohta 5.17).
- 2.27 Kilpailunvalvoja päättää ennen kilpailupäivää tapahtuvasta kilpailun peruuttamisesta (katso lajisäännöt, kohta 7.52) sekä voi siirtää lähtöä tai muuttaa lähtötapaa (katso lajisäännöt, kohta 14.53).
- 2.28 Kilpailunvalvojan tulee olla kilpailun aikana kilpailupaikalla. Esteen sattuessa järjestämisluvan myöntäjä antaa luvan poissaoloon ja määrää hänelle sijaisen.

2.3 Ratavalvoja

- 2.31 Ratavalvoja, kun sellainen on erikseen nimetty, on kilpailunvalvojan alainen ja vastuussa tälle tehtävistään.

- 2.32 Ratavalvojan on
- a) neuvottava ja ohjattava radanlaadintatyötä tarkastaen erityisesti, että ympäristökysymykset tulevat huomioiduiksi,
  - b) tarkastettava viestikilpailun hajautusmenetelmän toteutussuunnitelma,
  - c) tarkastettava lähtökynnyksen, esilähdön, lähdön, rastien, vaihtoalueen ja maalin sopivuus ja sijoitus sekä rastinmääritteet,
  - d) hyväksyttävä rastilipun, muun rastivälineistön ja rastihenkilöstön sijoitus ja näkyvyys,
  - e) hyväksyttävä kiellettyjen ja vaarallisten alueiden merkitsemiset maastossa,
  - f) tarkistettava pakolliset kulkureitit, niiden merkitseminen ja mahdollinen valvonta ja
  - g) valvottava, että ratojen merkintä karttoihin tapahtuu tarkoituksenmukaisesti.
- 2.33 Ratavalvoja osallistuu tuomarineuvoston kokouksiin ilman äänioikeutta.
- 2.34 Ratavalvojan tulee olla kilpailun aikana kilpailupaikalla. Esteen sattuessa kilpailunvalvoja määrää hänelle sijaisen.

3 Valvontakustannukset

- 3.1 Ratavalvojan kulukorvaukset suorittaa järjestäjä.
- 3.2 Arvokilpailujen kilpailunvalvojan kulujen korvaus sovitaan kilpailun järjestämissopimuksessa (katso lajisäännöt, kohta 1.245).

A

ADT 1.241
aita 3.65
ajanotto 11.73, 11.734
    hiihtosuunnistus 14.58
    partiokilpailu 11.74
alikulku 12.346
alkuperäisteksti 1.42
alue 1.214, 1.216, 7.21, 7.22, 7.23, 8.21
    jäsen 2.11
    kilpailu 10.53
    mestaruuskilpailu 20
aluekilpailu 1.234, 8.221
alueottelu 8.222
alustava tulos 13.15
AM-kilpailu
    järjestäjä 20.12
    kilpailumuodot 20.4
    mitätöiminen 20.61
    peruuttaminen 20.61
    rankikelpoisuus 20.5
    sarjat 20.4
    siirtäminen 20.61, 20.62
    säännöt 20.11
    uusiminen 20.61
antidoping 3.1
antidopingsäännöstö 1.241, 3.11
AOK 9.142
apuvälineet 3.5, 3.54
arvokilpailu 1.233, 1.245
    järjestämisoikeus 2.32
    kansainvälinen 8.24
    kansallinen 8.25
    myöntämisperusteet 2.32
arvokilpailumaasto 7.17
    julkistaminen 7.17
arvonta 10.8, 10.81, 10.84
    moniosainen kilpailu 10.83
    osakilpailu 10.83
asiantuntijaelin 4.18
auriongonlasku 8.411, 8.412
auriongonnousu 8.411, 8.412
auttaminen 3.27

D

dokumentointi 13.4
doping 3.1, 3.11
dopingrikkomus 4.51
    seuraamus 4.5, 4.52
    vanheneminen 4.47
dopingtesti
    tilat 11.14

E

edustusoikeus 2.21, 5.41
    kansainvälinen arvokilpailu 2.222
    vaihtaminen 2.23
    yleinen kilpailu 2.22
edustussuunnistaja 1.224
eettisesti moitteeton toiminta 1.411
elektroninen kilpailukortti
    purkaminen 11.516
elektroninen leimaus 11.511
elektroninen rekisteröintilaite 10.41
eläin
    vahingoittunut 3.34
ennakkopäätös 4.17
ensiapu 10.91, 11.13, 12.348
ensiapuhenkilö 1.225
ensimmäinen lähtö 10.52
epäurheilijamaisuus 3.24
erikoispitkä matka 8.34, 11.26
    ohjeaika 14.46
erikoissuunnistus 8.15
erikoisvarusteet 10.52, 10.91
esilähtö 11.32, 12.15
esteellisyys 4.13
etenemiskyky 1.12
etenemistaito 1.12
etenemisura 14.33
etsintä 3.28, 11.82

F

fair play 2.61, 3.2, 16.21
farmisopimus 1.249

H

hajautus 10.34, 10.841
hajautusmenetelmä 10.34
hajontasilmukka 14.51
hakemus
    kilpailu 2.31
hallinnollinen toimeenpano 5.4
harjoittelu 10.52
harjoittelukiello 2.53, 2.63, 7.17, 18.13
harrastesuunnistaja 1.223, 2.131, 2.132
harrastesuunnistus 8.214
heijastin 11.46
hiihtokengät 8.12
hiihtosuunnistus 8.12, 14
    ajolupa 14.11
    huoltoalue 14.232
    kartan anto 14.54
    kartta 14.3
    kilpailunumero 14.22
    kohtaaminen 14.61
    kokonaisuus 14.43

lähtöväli 14.52
 maalialue 14.63
 peruutus 14.7
 pitkä matka 14.44
 raivauslupa 14.11
 rasti 14.55
 rastinmääritteet 14.3
 rastitunnus 14.36
 ratapituus 14.42
 takaa-ajolähtö 14.53
 välinehuolto 10.91, 14.21
 välineiden vaihtaminen 14.23

hiihtovälineet 8.12
 hirvenmetsästys 7.26
 huoltajamanageri 1.225
 huolto 11.1
 huoltopiste 12.348
 huoltorasti 12.24
 huomautus 4.52
 huumausaine 3.13
 hylkäys 4.62, 5.32
 hylkääminen 6.32, 11.518, 11.526

I

ikä 9.11, 11.21
 ilmoittautuminen 1.222, 1.248, 4.68, 10.52, 10.6, 10.62, 19.5
   AM-kilpailu 20.31
   määräpäivä 10.52
   peruutus 10.71, 10.73
   siirretty kilpailu 7.56
   tiedot 10.621
   viestikilpailu 10.621
 ilmoittautumisoikeus 10.67
 ilmoittautumispäivä 10.52
 internetsivu 1.35
 IOF 1.211
   jäsenliitto 2.13
   karttanormi 12.31
   kilpailusäännöt 1.45
 IRMA-palvelumaksu 7.36
 IRMA-tietojärjestelmä 10.51

J

jalkine 3.51, 8.12
 jokamiehen oikeus 2.51
 joukkue
   tuloksen mitätöiminen 8.54
 joukkuekilpailu 8.52
   tulos 13.14
 Jukolan viesti 2.132, 2.224
 juoksujärjestys 8.54, 10.68
 juoma 10.91
 juomapiste 11.12, 12.348

juomarasti 10.91, 12.24
 juontosuunnistus 17
 jälki-ilmoittautuminen 10.52, 10.69, 19.52
   lähtöaika 10.86
   osanottomaksu 10.69
 järjestelysopimus 1.233
 järjestelyvirhe 7.61, 7.62, 7.621, 7.63
 järjestäjä 1.216, 1.233, 1.244, 2.61, 3.25, 7.141, 10.52
   liittoon kuulumaton 1.245
 järjestämislupa 1.244, 5.441, 7.22, 7.31, 7.322, 8.22
 järjestämisluvan myöntäjä 7.32, 7.322, 7.33, 7.55, 7.63, 7.632, 11.26, 13.42
 järjestämisoikeus 2.31
   evääminen 4.62
   rajoittaminen 4.62
 järjestämissopimus 1.245
 järjestö 1.21
 järjestökilpailu 8.215
 jäsenseura 1.215
 jäsenyys
   menettäminen 4.62
 jääviys 4.13

K

kaksoisympyrä 12.347
 kalenterivuosi 9.12
 kannustaminen 11.49
 kansainvälinen arvokilpailu 8.24
   säännöt 1.45
 Kansainvälinen Olympiakomitea 1.241
 Kansainvälinen Suunnistusliitto 1.211
 kansallinen arvokilpailu 8.25
 kansallinen kilpailu 1.234, 8.223, 11.25
   järjestämisoikeus 2.33
 karsinta 19.27
 kartan anto
   hiihtosuunnistus 14.54
 kartanlukukohde 17.44
 kartanvaihto 12.16
 kartta 2.41, 3.53, 3.78, 7.16, 10.91, 12.1, 12.11, 12.15
   antohetki 12.17, 12.18, 18.24, 19.63
   hiihtosuunnistus 14.3
   laatu 10.52
   merkinnät 12.38
   mittakaava 10.52
   muutokset 12.12
   oikea 3.78
   pyöräsuunnistus 15.3, 19.66
   suojaamaton 12.18
   suojattu 12.17, 19.63
 karttamittari 16.14

- karttanormi 12.31
 katkoviiva 12.344
 keliolosuhteet 14.41
 keskeyttäminen 3.81, 3.82, 7.5, 7.52, 7.53, 10.91
 keskimatka 8.33, 11.25
     ohjeaika 14.45
 kielletty alue 3.6, 3.61, 3.64, 10.91, 11.61, 18.23
     merkintä 12.38, 18.27
     raja 12.38
 kielletty etu 2.62, 2.63
 kielletty reitti 3.61, 12.345, 14.33, 18.23
 kilpailija 1.222
     oma nimi 3.71
     paluu maastoon 3.85
     suorituksen mitätöiminen 7.62
 kilpailijamaksu 7.36
 kilpailijan korvaaminen 10.87, 19.53
 kilpailijan vastuu 3.78
 kilpailu
     alkamisaika 5.447
     ilman SM-arvoa 19.35
     järjestäjä 1.216, 10.52
     järjestämislupa 7.322
     laatu 10.52
     laji 10.52
     maasto 7.17
     mitätöiminen 5.45, 6.331, 7.61, 10.79
     muodollinen käynnissäoloaika 5.16
     osanottaja 1.222
     peruuttaminen 5.444, 7.51, 7.53, 10.76
     siirtäminen 7.51, 10.77
     suunnittelu 7.11
     talous 5.46
     taso 10.52
     tekninen päätyminen 13.15
     toteutusajankohta 5.44
     tyyppi 10.52
     uusiminen 5.442, 10.79
     vastuu 7.14
     ympäristöasiat 7.12
 kilpailuaineisto 2.4
     säilyttäminen 13.43
 kilpailuhakemus 7.31, 7.322
     määräaika 7.321
 kilpailuhuolto 11.1
 kilpailukalenteri 7.4
 kilpailukartta 1.11, 7.16, 12.1, 12.11, 18.21
     antaminen 10.91, 12.16
     luovuttaminen 3.84
     suojaaminen 10.91
     tuntemus 2.62
 kilpailukausi 1.231, 2.21
 kilpailukeskus 10.52, 11.11, 11.61
 kilpailukielto 2.53, 2.63, 4.62, 7.17, 18.13
     väliaikainen 4.48
 kilpailukortti 3.83, 10.91, 11.511
     antohetki 11.521
     kanto 11.522
     nollaaminen 11.512
     suojaus 11.522
 kilpailukutsu 1.244, 10.5, 10.53
     julkaisu 10.51
     sisältö 10.52
 kilpailulaji 8.1
 kilpailumaasto 7.15, 7.17, 10.91
     julkistaminen 7.17
 kilpailumaaston käyttö 7.24
 kilpailumaksu 8.22, 13.42
     korottaminen 4.62
 kilpailumatka 8.3
 kilpailun järjestäjä 1.216, 10.52
 kilpailun järjestäminen 3.25
 kilpailun mitätöiminen 7.6
 kilpailun päätyminen 11.8
 kilpailun ratamestari 10.52
 kilpailun seuraaja 1.227
 kilpailun taso 8.2
 kilpailun uusiminen 7.6
 kilpailunjohtaja 10.52
 kilpailunjohto 5.2, 7.61, 7.62, 10.11, 10.12, 10.91
 kilpailunumero
     antaminen 10.91
     kanto 3.52, 10.91, 14.22
 kilpailunvalvoja 2.621, 5.17, 10.111, 10.91
 kilpailuohjeet 1.47, 10.9
 kilpailuopastus 10.52
 kilpailupaikalta poistaminen 4.62
 kilpailupäivä 10.52
     uusi 7.55, 7.63
 kilpailupäivämäärä
     julkaiseminen 1.244
 kilpailusarja 10.52, 12.33, 19.33
     SM-kilpailut 19.3
 kilpailusuoritus
     mitätöiminen 7.621
     päätyminen 3.8
 kilpailutekninen säännöstö 1.44
 kilpasarja 1.235
 kilpasuunnistaja 1.223, 1.246, 2.13, 8.223, 10.61, 19.21, 20.22
 kohdistuspiste 14.34
 koira 3.35, 5.31
 kokonaisuus
     hiihtosuunnistus 14.43
 kolmio 12.342

kompassi 1.11
 kortti
     partiokilpailu 11.53
 kotelo 10.91, 11.522
 K-piste 11.34, 11.611, 12.16, 12.341, 12.342,
 12.35, 17.42
 kulkureitti
     pakollinen 11.6
 kulkuyhteydet 10.52
 kuntosarja 1.235, 2.131
 kutsu 10.5
 kutsuvieras 1.227
 kuuma ryhmä 10.812
     pyöräsuunnistus 15.51
 kypärä 8.13, 10.52, 10.91
 käymälä 10.91, 11.11, 11.111
 käyntijärjestys 12.343
 käyttöpakko 3.542
 käännetty lähtöjärjestys 10.831

L

ladun antaminen 14.62
 laji 1.23, 1.232
 lasten kaitseminen 10.52
 lausunto 4.18
 leimasin 11.43
 leimaus
     elektroninen 11.511
     mekaaninen 11.52
     partiokilpailu 11.53
     tarkistaminen 11.524
     vastuu 11.515, 11.523
 leimausalusta 11.44
 leimausjärjestelmä 10.4, 10.52
 liikennesäännöt 14.61
 liikkumistapa 1.232
 liikkumisvapaus
     rajoittaminen 2.52, 2.53, 2.55
 liitto 1.213, 1.216
     alue 1.214
     jäsen 1.215, 2.11
     organisaatio 1.214
 liittohallitus 1.217, 4.11, 4.32, 4.72, 6.75, 6.76
 lisenssi 1.223, 1.247, 10.61
 lisälaite 3.541
 loukkaantuminen 3.27
 lumiolut 7.53, 7.531, 14.41
 lumitilanne 7.531
 luonnonsuojelu 7.25
 luonnonsuojelujärjestö 1.243
 lyhytlahkeiset housut 3.51
 lähdeviittaus 2.42, 2.43

lähtö 10.52, 10.91, 11.3, 11.33, 12.15, 12.16,
 12.341, 12.342, 17.42
     ensimmäinen 8.411, 8.412
     myöhästyminen 11.36
     poissulkeminen 5.31
     siirtäminen 5.446
     sulkeminen 11.39
     viimeinen 8.411, 8.412
 lähtöaika 8.61, 10.91
 lähtöajan vaihto 10.88
 lähtöjärjestys
     rankilista 10.811
 lähtökynnys 10.52, 11.31
 lähtöleimaus 11.514
 lähtöluettelo 2.41, 10.8, 10.81, 10.84, 10.88,
 10.89, 10.91, 19.55
 lähtömerkki 11.35
 lähtöpaikka 10.91, 11.111, 11.34
     rastireitti 11.331
 lähtötapa 8.6
     muuttaminen 5.446
 lähtöviiva 11.34, 12.341
 lähtöväli 8.61, 10.82
     hiihtosuunnistus 14.52

M

Maailman Antidopingtoimisto 1.241
 maali 10.91, 11.13, 11.7, 11.72, 12.347, 17.42,
 19.69
     ajanotto 11.73
     koko 11.711
 maaliintulo
     partiokilpailu 11.74
 maalileimaus 3.81, 11.732
 maalin poisto 10.91
 maalin sulkeminen 11.81
 maalipiste 11.72
 maalituomari 13.13, 19.69
 maalivaate 11.71
 maaliviiva 3.81, 11.371, 11.71, 14.58
 maanomistaja 1.228, 1.243, 7.24
 maasto 1.13, 3.32, 7.15, 7.17, 10.52, 10.91
     julkistaminen 7.17
     liikkuminen 2.51
     paluu 3.85
 maastokohta 11.421
 maaston kuvaus 10.52
 maaston varaus 7.21, 7.23
 maastonkäyttö
     rajoittaminen 8.21
 maastotuntemus 2.62, 14.12
 majoitus 10.52
 maksimiaika 10.92
 mallirasti 10.91, 11.43

media 1.227
 mediapalvelu 13.3
 mekaaninen leimaus 11.52
 mekaaninen rekisteröintilaite 10.41
 meluaminen 3.77
 merkitsemisväline 11.43
 mestaruuskilpailu 1.245, 7.21
 mestaruusmitali 19.71, 19.74
 mestaruusplaketti 19.73, 19.74
 metsästys 7.26
 Metsästäjien Keskusjärjestö 1.242
 metsästäjä 7.26
 mittakaava 10.52, 10.91, 18.211
 mitätöiminen 6.33, 6.331, 7.6, 7.61, 7.62, 10.92
     kilpailu 5.45
 mitätöinti 4.52, 4.62, 6.32
 mitätöity kilpailu 7.63
 moite 4.52, 4.62
 moniosainen suunnistus 8.511
 moottoriliikennetie 3.61
 moottoritie 3.61
 muodollinen käynnissäoloaika 5.16
 muotovirhe 4.32
 määritelmä
     suunnistus 1

N

nastari 3.51
 NORD 1.212
 noususumma 19.65
 numeroiden sijoitus 12.37
 numerotunnus 11.44
 Nuori Suunta -kortti 1.247
 Nuorten Jukola 2.132, 2.224

O

odometri 16.14
 ohje 1.34
 ohjeaika 8.411, 8.412, 10.92, 11.21, 14.44, 14.45
     alasarja 11.251
     kaksinkertainen 11.26
     kansallinen kilpailu 11.25
     keskimatka 11.25
     määritelmä 11.25
     poikkeaminen 11.27
     pyöräsuunnistus 15.4
     SM-erikoispitkä matka 19.43
     SM-hs erikoispitkä matka 19.462
     SM-hs keskimatka 19.47
     SM-hs pitkä matka 19.46
     SM-hs sprintti 19.48
     SM-hs sprinttiviesti 19.481

SM-hs viesti 19.461
 SM-keskimatka 19.44
 SM-pitkä matka 19.41
 SM-ps keskimatka 19.49
 SM-ps pitkä matka 19.49
 SM-ps sprintti 19.491
 SM-ps viesti 19.49
 SM-sprintti 19.45
 SM-viesti 19.411
 SM-yö 19.42
 sprintti 18.31
 viesti 11.253
 yökilpailu 11.252
 ohjeet
     antotapa 10.91
 oikeudenhaltija 1.228, 1.243, 7.24
 oikeussäännökset 2
 oja 3.65
 onnettomuusvaara 7.151, 11.61
 opaste 3.72
 opastus 10.52
 optimireitti 19.65
 oravapolkukilpailu 9.142
 osakilpailu 10.83
 osallistuminen 19.2
 osallistumisoikeus 10.87
 osanottajamäärä 13.22
 osanotto 10.6, 10.64
     evääminen 4.62, 5.31
     nuoremmat sarjat 10.64
     peruuttaminen 10.75, 19.54
     vanhempi sarja 10.65
 osanottomaksu 7.35, 7.532, 10.69, 10.73
     maksutapa 10.52
     palautus 7.621, 7.632, 10.71, 10.73, 10.75, 10.76, 10.77, 10.78, 10.79
     suorittaminen 10.63
 osanotto-oikeus 10.6, 10.67, 19.22, 19.23, 19.53
     AM-kilpailu 20.21
     evääminen 2.621, 5.42
     kansallinen kilpailu 2.13
     paikallinen kilpailu 2.14
     rajoittaminen 5.43
     siirretty kilpailu 7.56
     SM-kilpailu 19.2
         ulkomaalainen 19.221, 19.23
     uusittava kilpailu 7.631
     viesti 10.68
 osanottorajoitus 10.87, 19.25, 19.26, 19.27
 osuus
     lukumäärä 19.38
     osanotto-oikeus 10.52, 10.68
     pituus 10.91

P

paikallinen asukas 1.228, 1.243
 paikallinen kilpailu 7.23, 7.34, 8.21, 10.54
     osanotto-oikeus 2.14
     säännöt 1.48
 paikallistuntemus 2.622
 paikoitus 10.52
 painoväri 14.33, 17.22
 pakkane 14.73
 pakkasraja 7.54, 14.75
 pakollinen ali- ja ylikulku 11.47, 11.612
 pakollinen kulkureitti 11.6
 pakollinen viitoitus 3.74, 11.61, 12.25
 palkinto 10.52, 10.91, 13.2
 palkintojen jako 10.91
 partiokilpailu 3.75, 11.53
 partiosuunnistus 8.53
 peesaus 3.76
 pelto 3.61
 peruuttaminen 7.5, 7.531
     kilpailu 5.444
     pakottava syy 10.74
     sarja 5.445
     talous 7.532
 pesiminen 7.25
 pesu 10.52, 11.11
 pesupaikat 10.91
 pihamaa 3.61
 piikkari 3.51, 10.52
     käyttökielto 3.511
 piirrosväri 12.32, 17.22
 pitkä matka 8.31
 pituus 12.25
 Pohjoismainen Suunnistusneuvosto 1.212
 poikiminen 7.25
 poisjäänti
     SM-kilpailu 19.53
     yleinen kilpailu 10.87
 poistaminen kilpailupaikalta 6.34
 polkupyörä 8.13, 8.14
     määritelmä 15.21
 porrastettu suunnistus 8.512
 portti 3.65
 pukeutuminen 10.52, 10.91, 11.11
 pyörä 8.13, 8.14
 pyöräsuunnistus 8.13
     ajanotto 15.59
     erikoispitkä matka 15.45
     huolto 15.25
     kartan anto 15.56
     kartta 15.3, 19.66
     keskimatka 15.45
     kilpailuasua 15.23
     kilpailunumero 15.24

kohtaaminen 15.62
 kypärä 15.23
 liikennesäännöt 15.6, 15.61
 liikenneturvallisuus 15.12
 luonto 15.11
 maaliura 15.58
 nopeus 15.42
 ohjeaika 15.4, 15.45
 pitkä matka 15.45
 pyörän katsastaminen 10.91, 15.14, 15.22
 radan mittaaminen 15.43
 rastinmääräite 15.3
 rata 15.4
 sprintti 15.45
 verryttelyalue 15.54
 viesti 15.45
 väistäminen 15.63
 pyörätuoli 8.14
 päivä 8.413
 päiväkilpailu 10.86
 päiväsuunnistus 8.411
 pääsarjan voittoaika 10.52
 päätös
     määräaika 4.31
     rekisteröinti 4.19
     tiedottaminen 4.33, 5.199, 5.23, 6.63
     valittaminen 4.34, 4.73, 5.47
     voimaantulo 4.72
     yksimielinen 4.32
 päätösvaltaisuus 4.15

R

radanlaadinta 10.3
 radat 11.2, 11.21
 rangaistus
     langettaminen 4.66
     määräaikainen 4.65
 rankikelpoisuus
     menetys 4.62
 rankipisteet
     evääminen 4.62
 rasti 11.4, 12.343
     hiihtosuunnistus 14.55
     numerointi 12.343, 12.37, 17.23, 17.32,
         18.251
     pakollinen ali- ja ylikulku 11.47
     sprintti 18.25
 rastilippu 11.34, 11.42, 11.421
     yökilpailu 11.46
 rastin kuormitus 11.43
 rastin sijainti 12.35, 17.21, 17.33
 rastin toimivuus 11.41
 rastinmääräite 10.91, 11.44, 12.2
     antohetki 12.23

hiihtosuunnistus 14.3
 huoltorasti 12.24
 juomarasti 12.24
 laadintaohje 12.22
 pyöräsuunnistus 15.3
 sprintti 18.252
 tehtävä 12.21
 viesti 12.231
 yleisörasti 12.24
 rastipaikka 12.21
 rastipiste 11.421, 17.44
   tarkennus 12.21
 rastireittisuunnistus 9.32, 17.11, 17.2
 rastit
   käyntijärjestys 3.79
 rastitunnus 11.44, 17.25
   hiihtosuunnistus 14.36
   pyöräsuunnistus 15.34
 rastiväline 3.72, 11.43
 rastiympyrän piirtäminen 12.36
 rata
   alasarja 11.251
   hiihtosuunnistus 14.41
   mittaus 11.22, 18.33
   pituus 10.91, 11.21
     rastireitti 17.24
   pääsarja 11.25
   RR 17.22
 ratamerkintä 12.3
 ratamestari 10.52
   pätevyys 10.31
 ratamestarikirja 10.32
 ratapituus 9.31, 11.21
   hiihtosuunnistus 14.42
 ratavalvoja 10.91
 rautatie 3.61
 ravintola 10.52
 reitiltä poikkeaminen 17.21, 17.41
 reittisuunnistus 17.11, 17.4
 rekisteröintilaite
   elektroninen 10.41
   mekaaninen 10.41
 reunaluiska 3.62
 reunaoja 3.62
 riistanhoito 7.26
 rikkomus 6.1
   karkea 4.44, 4.73
   karkea teknisen säännösten 4.42, 4.43, 4.45
   karkea yleinen 4.41
   seuraamus 4.6
   vanheneminen 4.47
 rikkomusilmoitus 6.1
   kirjallinen 6.12
   käsittely 6.2, 6.21

päätös 6.3
 rinnakkaissarja 9.31
 rollaattori 8.14
 RR 9.32, 17.2
 ryhmälähtö 8.62

S

sairastuminen 3.27
 sakko 4.62, 6.61
   enimmäismäärä 4.64
 salassapito 10.21
 sarja 9.11
   jako 9.41, 9.42
   lähtö 10.85
   mitätöiminen 6.33, 6.331, 7.61, 10.79
   nuorempi 10.64
   nuorten 9.42
   partio 9.33
   peruuttaminen 5.445
   rinnakkais 9.41
   uusiminen 10.79
   valio 9.22
   vanhempi 10.65
   yhdistäminen 9.43, 9.44, 10.78, 10.851
 sarjajako
   ikä 9.1, 9.14, 9.42
   sukupuoli 9.1, 9.14
   taito 9.2, 9.21, 9.22, 9.32
 sarjan peruuttaminen 19.54
 sarjan siirto 19.54
 sarjan vaihto
   hiihtosuunnistus 9.121
   suunnistus 9.12
 sarjan yhdistäminen 19.54
 sarjaryhmä 19.25, 19.34
 sarjat 9, 10.52
   viestikilpailu 10.52
 sarjojen paremmuus 10.85
 seura 1.215, 1.216
 seuraaminen 3.76
 seuraamus 4.32, 4.6
   langettaminen 4.66
   määräaikainen 4.65
   tiedottaminen 4.73
   voimaantulo 4.71
   väliaikainen 4.73
 seuraan kuulumaton 2.14
 seuraharjoitus 8.211
 seurakilpailu 8.211, 9.142
 seuran mestaruuskilpailu 8.212
 seurantalaite 3.542
 seuraottelu 8.213
 seurayhtymä 1.216
 siirtäminen 7.5

siivous 7.141
 sijoitus 13.1
   takaa-ajolähtö 13.13
   yhteislähtö 13.13
 SM-hiihtosuunnistussprinttiviesti
   osanottorajoitus 19.27, 19.334
   osuusmäärä 19.381
 SM-kilpailu 19, 19.3
   henkilökohtainen
     erikoispitkä matka 19.43
     hs keskimatka 19.47
     hs pitkä matka 19.46
     keskimatka 19.44
     pitkä matka 19.41
     ps keskimatka 19.49
     ps pitkä matka 19.49
     ps viesti 19.49
     sprintti 19.45
     yö 19.42
   järjestäjä 19.25, 19.74
   järjestämisoikeus 19.12
   karsinta 19.36
   mitätöiminen 19.81
   ohjeet 19.61
   osanottorajoitus 19.26
   peruuttaminen 19.81
   siirtäminen 19.81, 19.82
   toteutus 19.6
   uusiminen 19.81
 SM-pyöräsuunnistusviesti
   osanottorajoitus 19.333
   osuusmäärä 19.381
 SM-sarja
   yhdistäminen 10.78
 SM-säännöt 1.233
 SM-viesti 19.38
   osuudet 19.38
 sopimus 1.24
   ilmoittautuminen 1.248
   järjestäminen 1.245
   lisenssi 1.247
   metsästäjä 1.242
   paikallinen asukas 1.243
   valmennus 1.246
 soveltaminen 1.4
 sprintti 8.32
   määritelmä 18.11
   ohjeaika 14.45
 sprinttikartta 18.21
 SSL 1.213
 sukupuoli 9.11, 11.21
 suojele 7.25
 suojele 11.522
 Suomen Antidopingtoimikunta 1.241

Suomen Suunnistusliitto 1.213
 suoritus
   hylkääminen 11.518, 11.526
   hyväksyminen 11.517, 11.525
   mitätöiminen 6.33
 suoritustapa 8.5
 suositus 1.34
 suullinen kuuleminen 4.32
 suunnistaja 1.221
   vastuu 3.32, 3.4
 suunnistus 8.11
   moniosainen 8.511
   määritelmä 1
   partio 8.53, 9.33
   porrastettu 8.512
   päivä 8.411
   taito 1.12
   tapahtuma 1.23
   viesti 8.54
   yhdistetty 8.413
   yö 8.412
 suunnistustehtävä 1.11, 9.32
 suunnistustoiminta 2.12
 säännöstö
   kilpailutekninen 1.44
   yleinen 1
 säännöt
   hiihtosuunnistus 1.44
   julkaiseminen 1.35
   koskevuus 1.43
   käännös 1.42
   muuttaminen 1.32, 1.33
   noudattaminen 1.247
   pyöräsuunnistus 1.44
   soveltaminen 1.4
   suunnistus 1.44
   tarkkuussuunnistus 1.44
   toimeenpano-oikeus 5.4
   täydentäminen 1.33
   voimaantulo 1.31
   voimassaolo 1.41
 sääntö
   toimeenpano-oikeus 5.4
 sääntörikkomus
   vanheneminen 4.47
 sääntöryhmä 1.217, 4.11, 4.72, 4.73
   kokoonpano 4.12
   pätevyys 4.12
   pääösvaltaisuus 4.15
   tehtävä 4.16
   toimihenkilöt 4.14
   varajäsen 4.12
 sääolot 7.53, 7.531

T

takaa-ajokilpailu 10.831
 takaa-ajolähtö 8.611
     hiihtosuunnistus 14.53
 tapahtuma 1.23
 tarjottava juoma 11.12
 tarkkuussuunnistus 8.14
     aika-aste 16.8
     avustaja 16.35
     kartta 16.41
     kielletty alue 16.43
     kielletty reitti 16.43
     kilpailukortti 16.7
     kilpailunumero 16.13
     leimaaminen 16.74
     liikkuminen 16.12
     määritelmä 16.11
     pakollinen viitoitus 16.44
     pakollinen yli- ja alikulku 16.44
     rasti 16.6
     rastinmääritteet 16.5
     ratapituus 16.42
     sarjat 16.31, 16.32
     tulos 16.9
     varusteet 16.13
 tasapuolisuus 7.61
 tekijänoikeus 2.41
 tekninen asiantuntija 10.112
 terveydenhuoltohenkilö 1.225
 testipooli 1.246
 tiedon antaminen 11.49
 tiedottaja 13.31
 tiedottaminen 7.53, 7.531, 10.52
     keskeytyksestä 7.53
     peruutuksesta 7.53
 tiedustelu 10.52
 toiminta kilpailussa 3.7
 toimintakielto 4.62
     määräaikainen 4.52
     pysyvä 4.52
 toimisto 4.21
 toimitsija 1.226, 10.2
 toimitsijakielto
     väliaikainen 4.48
 TR 9.32, 17.3
 trail-O 16.11
 tukihenkilö 1.226, 1.411, 6.12
 tukipyörä 8.14
 tukireittisuunnistus 9.32, 17.11, 17.3
 tulokset 13.41
 tulos 1.244, 2.41, 13.1
     R 17.13
     RR 17.13
     TR 17.13

tuloluettelo 13.41
 Tulostekartta 19.62
 tulosten julkaiseminen 13.41
 tuomarineuvosto 1.218, 2.61, 5.1, 7.52, 7.54, 7.61
     esittelijä 5.17
     esteellisyys 5.191
     jäsenet 5.14
     kokoonpano 5.12
     moniosainen kilpailu 5.15
     puheenjohtaja 5.13, 10.91
     pääösvaltaisuus 5.192
     pöytäkirja 5.193, 6.62
     toiminta 5.19
     toiminta-aika 5.16
 turvallisuus 7.151

U

ulkoiset olosuhteet 8.4
 ulkomaalainen 8.223, 19.22, 19.23
 urat maaliin 14.57
 urheilija 1.221, 1.411
 urheilullinen tasapuolisuus 2.61, 7.53
 urheilumuoto 1
 Urheilun oikeusturvalautakunta 6.76
 uusi kartta 12.15
 uusiminen 7.6
     kilpailu 5.442
 uusintalähtö 8.63, 11.38, 19.68

V

vaara 3.73, 7.151, 7.53, 11.61
 vaarallinen alue 3.64, 10.91, 12.39
 vaarallinen paikka 11.61
 vaihto 10.91, 11.371
 vaihtotapa 11.371
 valiosarja 9.22, 10.66
 valitus 6.64, 6.7, 6.75, 6.76
     jättöedellytys 6.71
     teko aika 6.72, 6.75, 6.76
 valitusmaksu 6.73
 valmennustukisopimus 1.246
 valmentaja 1.225
 valmisteleva käsittely 4.21, 4.22
     kesto aika 4.23
 valmistusvuosi 10.52, 10.91
 valokenno 14.58, 15.59
 valvoja 1.213, 2.61, 7.52, 10.11, 10.111, 10.52, 11.36, 11.521, 12.16, 12.23, Liite D
 vara-ajanottojärjestelmä 11.736
 varapaikka 10.86
 varoitus 4.52
 varusteet 3.5

vastalause 6.4
 jättöedellytys 6.43, 6.47
 käsittely 6.5
 päätös 6.6
 teko aika 6.44, 6.46, 6.48
 teko-oikeus 6.41
 vastuu 3.4, 3.78
 velvollisuus 3.27, 3.28
 Venlojen viesti 2.132, 2.224
 veräjä 3.65
 vesi 11.12
 videokamera 19.69
 viesti 10.34, 11.253
 joukkuenumero 12.33
 joukkuetuloksen mitätöiminen 8.54
 juoksujärjestyksen muutos 10.68
 juoksujärjestys 10.68
 osuusnumero 12.33
 palkinnot 13.23
 rastinmääräite 12.231
 viestijoukkue 10.68
 viestikilpailu 10.621, 10.68
 viestikilpailu 11.253, 11.38
 ajanotto 11.735
 lähtö 11.37
 maali 11.735
 osanotto-oikeus 19.23
 SM-mitali 19.72
 viestiohjeet 10.91
 viestiosuus 10.91
 viestisuunnistus
 joukkue 8.54
 viitoitus 3.72, 10.91, 11.6, 11.611, 12.344
 juontosuunnistus 11.64
 pakollinen 12.361
 pakollinen ali- ja ylikulku 11.612
 pituus 12.25
 seuraaminen 3.74
 talvella 11.633
 väri 11.63
 yö 11.632
 viivan piirtäminen 12.36
 viljelymaa 3.61
 vinoristi 12.345
 VIP-rasti 11.491
 viranomainen 7.13
 voitelu 14.231
 vuorokaudenaika 11.21
 vähäpätöinen virhe 6.331
 väliaika 11.49
 väliaikalähtö 8.61
 välineet 1.11, 3.5, 3.54, 14.231

W

WADA 1.241

Y

yhdistelmäjoukkue 1.249, 2.223
 yhteislähtö 8.63, 8.64, 10.52, 11.37, 19.67
 yhteislähtökilpailu 3.76, 19.69
 yhteistyö 3.75
 yksinsuunnistus 8.51
 yksittäislähtö 11.37
 yleinen kilpailu 1.234, 1.235, 2.131, 7.21, 8.22
 edustus oikeus 2.22
 poisjäänti 10.87
 yleisö 1.227
 yleisörasti 11.49, 12.24
 ylikulku 12.346
 ympyrä 12.343, 12.347
 ympäristö 7.12
 ympäristöohjelma 3.31, 7.25
 yö 8.413
 yösuunnistus 8.412
 jälki-ilmoittautuminen 10.86
 ohje aika 11.252
 rastilippu 11.46
 turvallisuus 10.33
 viitoitus 11.632

Ä

äänimerkki 11.35